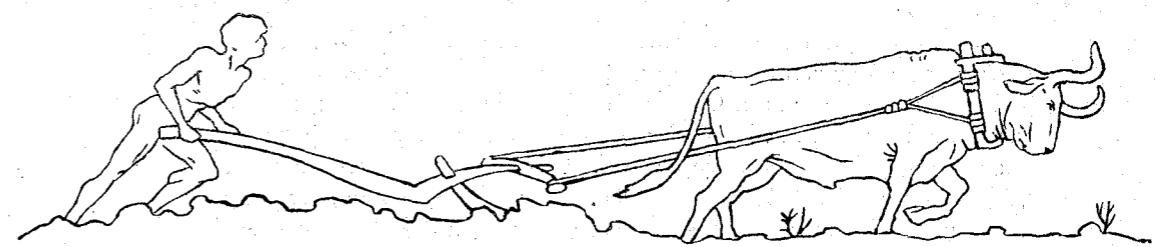


ΤΟΠΙΟΝ

ΓΡΑΦΟΝ ΟΓΙΕΔΕΡ



# ΠΑΝΔΩΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Γ' 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1906

## ΑΡΑΓΜΕΝΟΣ

Α νοίγω τὸ παράθυρόν μου. Καὶ μὲ τὸ ἄνοιγμα, σὰν νὰ ἥτο τὸ σύνθημα, ἀρχίζει μία ἐργασία σιγανή καὶ περίεργη. "Ἐξω δὲ εἶναι σκεπασμένα μὲ μιὰ γαλακτώδη διμήλη, καὶ ἀπὸ τὸν ἀμιορφὸν ἔκεινον παρερχόμενον λευκὸν χυμόν, ἀόφατοι χεῖρες τραβοῦν ἀριστερά, δεξιά, εἰς δὲλας τὰς διευθύνσεις, ὑφασμα διάτρητον καὶ λεπτότατον, καὶ μέσα ἀπὸ τὸ ἔσχισμα ἔκεινο ἀρχίζει νὰ ἀποκαλύπτεται ἐμπρός μου; εἰς σκηνὰς χωριστάς, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ ἄγνωστος φύσις. "Υστερὰ ἀπὸ τὴν θαλασσοταραχῇ ἀρχίζω νὰ γνωρίζω τὸ λιμάνι ποῦ ἀραξα.

\*\*\*

Εἰς μίαν κίτρινην πλατεῖαν δροσερὰν ἀκόμη, χρωματισμοὶ διάφοροι ἀνάμικτοι κτυποῦν τὰ τὰ μάτια μου. "Ανδρες βιαστικοί, ἀράπηδες μὲ γαλάζιες γκελεμπίες, φάσματα ζωντανὰ, παρέχονται εὐδύμα χρωματιστὰ ἀρατάκια, κόκκινα, πράσινα, εἰς δὲλα τὰ χρώματα κυλίονται μέσα στὴν κίτρινην ἄμμον, ἐνῷ μὲ σοβαρότητα καὶ χάριν, μὲ τοὺς ἀμφορεῖς εἰς τοὺς ὕμους, γυναικες φελλαχίνες, μὲ μαῦρα ίμάτια καὶ μαλακά, καὶ μαύρους πέπλους πλουσίους εἰς πτυχάς, ἐδῶ στέκονται ὁς ἀρχαῖα ἀγάλματα, σημεῖα εὐχάριστα, καὶ παρακάτω εἰς μίαν μακρὰν γραμμὴν λυγεροὶ καὶ εὐχάρισται, κόπτουν ἀρμονικὰ τὸν κίτρινὸν ἀέρα. Καὶ εἰς μίαν στιγμὴν νομίζεις πῶς δὲλα ἔκεινα τὰ δῆντα κυνηγῶνται, τὸ ἔνα διώκει τὸ ἄλλο, καὶ εἰς μικρότατον διάστημα μερικὰ ἀλογα ἀκόμη, τὰ τελευταῖα, τρέχοντα καμαρωτά, διακρίνονται εἰς τὸν δρίζοντα, κλείοντα τὴν μικρὰν καὶ σύντομον πρωῒν ἔκεινην ζωήν.

"Ενα ἀεράκι δροσερὸ σφριγῶν με παρασέρνει ἔξω μακρυά καὶ μὲ ἀφίνει στὴν ράχη ἐνὸς ἔροῦ βουνοῦ τῆς ἐφήμου. Σὲ λίγο θὰ μὲ δδηγήσῃ καθισμένον στὰ γδαριένα πέτρινα πλευρά του, μακρυά πολὺ μακρυά, καὶ μὲ τὸν φλύαρον σύντροφόν του, τὸν ἄνεμον, ποῦ τὸ κτυπᾶ ἀκατάπαυστα, κάμνοντας νὰ πετιέται τὸ πέτρινο δέρμα του, κομματάκια, κομματάκια, ἀλλὰ καὶ ποῦ δροσίζει στῆς κακές στιγμὲς τὰ πυρωμένα μέλη του; Θὰ μὲ δδηγήσῃ καὶ θὰ μὲ διηγηθῇ ἴστορίες καὶ μυστικὰ τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἥλιου καὶ τῆς ἀμμουδιᾶς καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Θὰ μὲ ἔξηγήσῃ πῶς δὲλα αὐτὰ μαζὲ γεννοῦν τὴν ἡρεμίαν. Καὶ θὰ μὲ μυήσῃ εἰς τὰ περίπλοκα μυστήρια τῆς σιωπῆς καὶ ἀμετακινήτου ἡρεμίας, ἡ δοποῖα διαδέχεται κάθε πρᾶξιν, κάθε κίνησιν, κάθε φαινόμενον καὶ ἀμειλίκτως καὶ σιωπηλῶς ἔξαφανζει κάθε ἵχνος, κάθε σημάδι, μὲ τοὺς δύο μακροὺς καὶ ἔροὺς βραχίονας της, τὴν ἄμμον καὶ τὰ ἀσπιλα σύγνεφα τοῦ ἐστεργμένου μνήμης οὐρανοῦ τῆς Αἰγύπτου.

\*\*\*

"Απέραντοι ἔκτασεις διμοιδόφοι καὶ ἀχανεῖς ἀποκαλύπτονται ἐνώπιόν μου. Είναι ἡ ἔρημος ἡ βουβή καὶ ἡ πεθαμένη. Καμμία κίνησις ζωντανὴ δὲν τὴν ταράττει. "Ο ἥλιος φωτίζει καὶ θεομαίνει τὴν γυμνότητά της διὰ τὸν ἄνεμον, τὸν μόνον ἐπισκέπτην της. Καὶ αὐτὸς τραγοινδιστής ἀκούραστος καὶ παιχνιδιάρης τὴν διατρέχει χαρούμενος, χαϊδεύων καὶ ἀπολαμβάνων τὴν διαρκῶς τρυφερὰν καὶ παρθενικὴν ἐπιδερμίδα της. "Επανέρχεται μὴ θέ-

λων νὰ λησμονήσῃ καμίαν ζεστήν πτυχὴν καὶ ὑπερήφανος διὰ τὴν ἀπόλυτον κυριότητα ἀρχῆς εἰ νὰ φωνᾶς, νὰ γίνεται προκλητικός, νὰ θορυβῇ. Σὲ λίγο, οἱ κρότοι ποῦ κάμνει εἶναι τρομακτικοὶ καὶ ἄγριοι.... Μέσ' τὸ τρομακτικὸν ἐκεῖνο περιβάλλον αἰσθάνομαι νὰ χάνω τὰς σκέψεις μου, νὰ ἀποβάλλω ἀπὸ πάνω μου μίαν μίαν τὰς ἰδέας μου, νὰ ἔχειν κάθε τρόπον ἀντιλήφεις, νὰ ἀποτινάσσω καὶ νὰ ἀπογυμνώνω τέλος τὸν ἔαυτόν μου. Μίαν αἰσθήσιν αἰσθάνομαι μόνον, τὸ πέτρινο χῶμα σὰν στρῶμα μαλακὸν νὰ μὲ λικνίζῃ καὶ ἔνα ρεῦμα ἀρέος χαιδευτικὸν νὰ περνᾷ ἀπὸ πάνω μου βιαστικὸν καὶ νὰ μὲ ἐλαφρώνη, ἐλαφρώνη, ὡς ποῦ νὰ μὴν αἰσθάνωμαι πλέον οὕτε τὸν ἔαυτόν μου.... Πόσες ὕδρες ἔμεινα ἔτσι; Πόσες ὕδρες διήρκεσε ἡ προπαίδεια αὐτῆς; δὲν ξεύρω. 'Αλλ' αἰσθάνομαι ἥδη μίαν ἥδονικὴν ἐλαφρότητα νὰ πετάξω, καὶ τὴν ζέστην τὴν ἀπολαμβάνω ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ἡ φύσις, δίπλα μου. 'Αρχίζω νὰ βλέπω δλόγυρο μου ἐκστατικός, καὶ ἐνῶ προσπαθῶ νὰ διακρίνω, νὰ δώσω εἰς κάθε τι ποῦ βλέπω ἔνα δνομά, τὸ δνομά του, δὲν τὸ κατορθώνω, τὰ συγχέω διαρκῶς. 'Ενα βαθὺ αἰσθήμα πιέζει τὴν ψυχὴν μου. Καὶ αἰσθάνομαι καλὰ πῶς τὸ αἰσθήμα αὐτὸῦ εἶναι τραγοῦδι, ἔνα τραγοῦδι δικό μου, δλῶς διόλου ἀτομικό, καμωμένο ἀπὸ αἰσθήματα, ποῦ ἐπὶ ὕδρας τώρα ἡ ψυχὴ μου γεννοῦσε, μετατρέπουσα τὰς ἐντυπώσεις μου, καὶ δλόκηρον τὴν φύσιν, εἰς αἰσθήματα. Καὶ τὸ τραγοῦδι αὐτὸῦ θέλει νὰ ἔβγῃ εἰς μίαν κραυγὴν πάθοντος ἢ εἰς προσευχὴν ἀμαρτωλήν.

\*\*\*

Κάτω ἀπὸ τὸν ξερὸν βράχον, ἡ μικρὰ πόλις, ἔως τώρα ἀφαντή, λάμπει μέσα σὲ μιὰ μεγαλοπρέπεια ἀνήκουστη. Κέντημα διάτρητον τὴν σκεπάζει καὶ λίθοι πολύτιμοι, διαμάντια καὶ ρουμπίνια μὲ τέχνην ῥιγμένα, τὴν στιγματίζουν σχηματίζοντες σχέδια διάφορα καὶ ἀπαστράπτοντες λάμψεις καὶ ἀκανγάσματα χρυσᾶ, στὴν κορεσμένην ἀπὸ ζέστην δλόγυρα ἀτμοσφαίραν. Καὶ ἡ ἀκτινοβολία αὐτῆς μὲ τὴν βασιλικὴν διακόσμησιν προέρχεται ἀπὸ τὴν φαιδρότητα καὶ τὴν εὐθυμίαν τοῦ ἥλιου, ποῦ ωμαλέος καὶ σφριγῶν σπεύδει νὰ ἔχεινη δλόκληρην τὴν φύσιν.

Εἰς ἔνα βάθος, διμιχλῶδες ἀκόμη, σειρὰ ἀπὸ φοίνικας ποῦ ἔχουν χάσει τοὺς κορμούς των καὶ ἡ κεφαλές των ζωτανές καὶ εὐκίνητες φαίνονται ἀπὸ μακρὺν σὰν ναυτικὰ σήματα, ἀγγέλλει

διαφόρους διαθέσεις καὶ θελήσεις τῆς σκεπασμένης ἀκόμη φύσεως. Πέραν μακρὺν φαίνεται ἡ θάλασσα σκοτεινὴ καὶ μυστικὴ μὲ γαλάζια κύματα. Οἱ φοίνικες ἀνακατόνονται μὲ τὰ γαλανὰ νερά, χαρακωμένα μὲ ἀσπρες γραμμὲς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ τὰ ἀσπρα πανάκια τῶν κακιῶν. Καὶ ἡ Πυραμίδες, κάτι κολοβὲς Πυραμίδες στακτερές, κάμνονταν βαρυές προσπάθειες νὰ βγάλουν τὸν ὅγκον τους ἔξω.

Μία καλύπτρα πυκνὴ χωμάτινη τὰ καλύπτει σὲ λίγο δλα, τὴν μακρύνην θάλασσαν, ποῦ ἥτο δ Νεῖλος, ἡ ἔρημος καὶ τὸ πράσινον κατάφυτον δασάκι τῶν φοινίκων. 'Ελαμψαν τὴν πρωΐνην χωματιστὴν ζωήν των καὶ ὁ ἥλιος τακτικὸς καὶ στοχαστικός, τὰ ἐνέδυσε τὴν ἐνδυμασίαν τῆς δουλειᾶς καὶ τὰ ἐσπρωξε.

\*\*\*

Κιτρίνισε καὶ ἡ ἔκτασις αὐτὴ καὶ ὁ ἥλιος γοργὸς ἔτρεξε βαθύτερα νὰ ἔχεινης καὶ ἀλλούς τόπους. Πέραν μέσα σ' ἔνα ἐλαφρὸ πρασίνισμα, ἡ ἐπίλοιπη χώρα, ἡ ἐνδοξοῦς χώρα τῶν μεγάλων Πυραμίδων ἀρχῆς εἶναι ἔρχεται στὴ ζωή.

Μία παράδοσις λέγει πῶς αἱ Πυραμίδες εἶναι γυναῖκες μὲ σάρκας καὶ ὅστα. Πολλὲς φορές, οἱ ἐπισκέπται τῆς Ἐρήμου, ἔμποροι μὲ τὰ καραβάνια των ἢ παλαιοὶ ἀναχωρηταί, οἱ ὑποπτοὶ αὐτοὶ σύντροφοι τῆς Ἐρήμου οἱ ἀνακατωμένοι εἰς δλας τὰς περιπαθεῖς ἴστορίας, εἰς τὰς ντροπαλὰς ὕδρας τῆς Αὔγυης τὰς ἀντικρυσαν μὲ τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν των, ἀμεριμνούς στὴν πρωΐνην δρόσον, νὰ κάμνονταν τὴν τοαλέταν των. Τὰς εἶδαν ὅμως ἀπὸ μακρὺν καὶ δὲν ἔσταμάτησαν νὰ καλοῦδον φιβούμενοι τὴν ὀργὴν τοῦ ἀνδρειωμένου καὶ ζηλιάρη ποταμοῦ, τοῦ ἀγαπητικοῦ των. Ξέρουν πολὺ καλὰ οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων καὶ δλῆς τῆς ζεστῆς Αἴγυπτιας γῆς, πόσον ὁ μέγας Θεός καὶ μεγαλοπρεπής ποταμὸς Νεῖλος εἶναι περιποιητικὸς καὶ γλυκομίλητος πρὸς τὰς γυναικας. 'Απὸ χρόνια παλαιά, ποῦ δὲν τὰ θυμᾶται ἡ ἴστορία, καὶ ἔτος τὰ πράσινα καὶ δρυμητικὰ νερά του ἐδέχοντο τακτικὰ σπασταρίζοντα τὸ εὐσεβὲς ἀφιέρωμα τῶν κατοίκων, τὴν πιὸ δμορφη κόρη τῆς χώρας. Τὴν ἔπαιρνε στὴν ἀγκαλιά του καὶ ἔφευγε βιαστικός, εὐχαριστημένος καὶ μᾶλλα ταῦτα ἀπειλητικός, περνῶν διὰ μέσου τοῦ φοβισμένου ποιμήνου του, ποῦ γονατισμένο μὲ τὸ πρόσωπον ἀγγίζοντας τὴν γῆ, περίμενε τὴν διάβασίν του στὰς δύο τους ὅχθας. 'Αφ' ὅτου δμως τοῦ ἔκοψαν τὴν προσφοράν, σκυθρωπός

δ Θεός ἐπισκέπτεται τώρα μὲ περισσότερον πάθος διπλοῦν, ἀγάπης καὶ ἐκδικήσεως, τὰς τρεῖς πιστάς του ἐρωμένας, τὰς εὐσώμους καὶ λυγεράς Πυραμίδας.

Καὶ διηγοῦνται πάλιν μὲ φόβον καὶ δέος εἰς τὴν ψυχὴν οἱ ἀνθρωποι τῆς Ἐρήμου, τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα καὶ τὰς προσπαθείας, ποῦ καταβάλλει ὁ Νεῖλος νὰ φθάσῃ ἔγκαιρως εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως πρὸς ἀκόμη δύση ὁ ἥλιος. 'Αγριος καὶ φιβερός πηδᾷ χώρας ἀμετρήτους, πλακώνει κάθε ἐμπόδιον ποῦ τοῦ παρουσιάζεται, καὶ ὅταν φθάσῃ ὑστερα ἀπὸ δρόμους καὶ δρόμους ἀκούραστος εἰς τὴν καρδιὰν τῶν ἐρήμων, ἀναγκασμένος νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ, νὰ ὑποστῇ τὰς ζεστὰς περιπτύξεις των, μουγγῆς εἰς τὰς παλμὸν τῆς ζωῆς, ἔξαφανίζουσα δμως τὴν θορυβώδη ζωὴν μὲ τὴν ἀποπνυκτικὴν καλύπτραν τῆς ἥρεμίας, τῆς ἀποπλωμένης εἰς τὸ πρόσωπόν της.

'Ενα σύμβολον μόνον ἥμπορει νὰ δώσῃ ίδεαν τῆς ἥρεμίας αὐτῆς, νὰ ἐκφράσῃ τὸ αἰσθήμα ἐκεῖνο τῆς ἀκλονήτου καὶ ἀμετακινήτου ἥρεμίας, δ Τάφος. Ἡ ψυχὴ μας μένει ἀτάραχος, δεσμία, παραδεδομένη εἰς δύσκολον καὶ μπερδεμένην ἔργασίαν σκέψεων, εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φύσεως ἀφοῦ πρῶτα αὐτὴν ὑποστῆ μυρίας μετατροπάς. Καὶ μᾶλλα ταῦτα δλα δλόγυρα μας στέκουν ἀλίνητα σὰν τὸν ξέξηλείφθη πᾶν ἔχοντας ζωῆς, ὑπάρξεως. Τὸ πᾶν γύρω μας εἶναι τάφος. Ζῇ τὴν ζωὴν τῶν Τάφων. Αἱ ἐπίπεδοι στέγαι τῶν οἰκιῶν αὐτέναντι κυρτοῦνται, καὶ δλίγον καὶ δλίγον μετασχηματίζονται εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διάφοροι καὶ δλίγον μετασχηματίζονται εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, τοὺς τάφους τῶν Αράβων καλιφῶν. Τὸ δάσος τῶν φοινίκων, μακρὺ καὶ ἐκτεταμένον διόμεις εἰς θόλους μυστικοὺς κρύπτοντας ζηλοτύπως ἐκεῖ μέσα τὰς ζωάς. Μεταβάλλονται εἰς τάφους μὲ τοὺς μακρουλοὺς θόλους, ἀπ' ἐκείνους ποῦ ἀπαντᾶ κανεὶς παντοῦ εἰς τ

ναι μὲ τὸ φῶς. Δανεῖζονται μεταλλικὴν ἔλαστικότηταν ἀπὸ τὴν θερμότητα του. Καὶ εἰς τὸ τρελλὸν αὐτὸν παιχνίδιον χάνουν τὸ κτυπητὸν σχῆμα των, τὸ τελευταῖον ἔχον τῆς πραγματικότητος των. Καὶ μὲ δόξαν κώνων χαλύβδινων, δλονὲν μετασχηματίζομένων, λεπτύνουν λεπτύνουν καὶ ἀνέρχονται, ποῦ καὶ ποῦ χανόμεναι σ' ἔνα κίτρινο γρίζο, ὑποτιθέμεναι μόνον διὰ εἰναι ἐκεῖ, ἀπὸ τὰς μεταλλικὰς των λάμψεις. Ἀνέρχονται σὰν νὰ θέλουν νὰ φθάσουν τοὺς οὐρανούς, λόγχαι λυγεραὶ καὶ δέξαι, καὶ νὰ τὸν τρυπήσουν. Ἡδη μία ἔχανθη ὑψηλὰ καὶ ἔμειναν δύο.

\*\*\*

Ίδον δὲ τί ἄλλο ἐμάζευσα ἀπὸ τὰς ἄλλας κινήσεις τὰς πραγματικὰς μέσα εἰς τὸν λουτρὸν ἐκεῖνον τοῦ θάμβους καὶ τοῦ φωτός.

Ἄπανθης ἡ ὅμμιος ἐκτείνεται πλατυὰ ἀτελείωτη. Ξάπλωσε μακρὺ τὴν ἀπέραντη ἔκτασιν τῆς καὶ κοιμισμένη κουφὴ καὶ ἀμύλητη, ἀπολαμβάνει τὸν ἥλιον. Μονομάτις ὅμως χάνει τὴν ἔκτασιν τῆς, κόπτεται ἀποτόμως εἰς δύο. Μιὰ ἄλισσος μακρὰ ἀπὸ καμῆλες—πῶς ἔσφυτρωσε ἐκεῖ, κανεὶς δὲν τὸ ἔννόησε—τὴν χωρίζει ἀρμονικὰ εἰς δύο. Μέσα εἰς τὸν ἥλιον τῆς ἐρήμου τὸ σχῆμα των παίρνει θαυμασίαν διαύγειαν, χάνουν διὰ τὰς ἔχαρακτηρίζει, καὶ μόνον αἱ κινήσεις των αἱ ὅμοιόδοφοι καὶ σταθεραὶ, ἐπαναλαμβάνομεναι, σᾶν ὅγκοι θαλάσσιοι προσεγγίζοντες καὶ πάλιν ἀπομακρύμενοι, φαίνονται ζωηραὶ καὶ εὐδιάκριτοι. Ἐξηφανίσθη τὸ πραγματικόν, τὸ αἴτιον, καὶ ἔμεινε μόνον ἡ ρυθμικὴ κίνησις μὲ τὸ σχῆμα. Ἐνας ζωντανευμένος κυματοειδῆς διάκοσμος ξαπλωνόμενος νὰ κεντήσῃ τὴν κίτρινην ὅμμιον, νὰ τὴν στολίσῃ.

Ἐξαφνα μία ἀληθινὴ ὀπτασία ἐτάραξε τὴν ήσυχίαν τῆς ψυχῆς μου. Μία μαύρη λιτανεία μὲ φλάμπουρα καὶ μαῦρες σημαῖες, ἔνα κομμάτι ζωῆς ἀπὸ τὴν ἄλλην ζωῆν, διέρχεται σιωπῇ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰς στενὰς διόδους τοῦ κίτρινου βουνοῦ. Ἀνέρχεται καὶ κατέρχεται. Μιὰ χάνεται στὸ γύρισμα τοῦ δρόμου καὶ ὑστερα πάλιν ἐμφανίζεται πολυπληθεστέρα καὶ βιαστική, ἐνσπέρουσα ρίγος καὶ φόβον. Παρατηρῶ, δσα βλέπω κρατοῦν τόσον ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ὥστε νὰ τονίζεται καθαρὰ μόνον τὸ σχῆμα των, αἱ ἔλαφραι καὶ μαῦραι ψυχαὶ, αἱ σιλουέται τῆς πραγματικότητος. Καὶ αἱ κινήσεις των ἔχουν τόσον ἀπὸ τὴν ζωήν, δσον μακρόδεν δρόμενα τὰ πετάματα τῶν πουλιῶν καὶ αἱ χαρακτηριστικαὶ

κινήσεις φρικιώσης θαλάσσης, τῆς δποίας δὲν ἀκούομεν τοὺς κρότους.

Καὶ ἡ συνοδεία ἐκείνη τῶν Ἀράβων, μὲ τῆς μαῦρες καὶ χρυσὲς σημαῖες, διὰ μεγαλοπρεπὲς μέσα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ τῆς μαῦρες γκελεμπίες, δμοιάζει μικρυγραφίαν μεσαιωνικῆς φαντασίας, δπον ἐκπληκται αἱ ψυχαὶ εἰς τοὺς ἔχους τῶν σαλπίγγων, ἔτερελαμέναι ἀλλ ἄφωναι μεταλλικὰς των λάμψεις. Ἀνέρχονται σὰν νὰ θέλουν νὰ φθάσουν τοὺς οὐρανούς, λόγχαι λυγεραὶ καὶ δέξαι, καὶ νὰ τὸν τρυπήσουν. Ἡδη μία ἔχανθη ὑψηλὰ καὶ ἔμειναν δύο.

Καὶ ἡ ἡρεμία ἡ ὀτάραχη διεδέχθη καὶ τὴν διάβασιν αὐτήν, τὸ καλογερικὸν ἐκεῖνο δραμα.

\*\*\*

Κάτω εἰς τὸν δρίζοντα, μέσα σ' ἔνα θαυμό οὐρανὶ χρῶμα σταμάτησε δι ποταμὸς νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὸν ἥλιον. Ἡ μαγευμένες ἀκτῖνες τοῦ τὸν ἥγγισαν. Καὶ σὲ λίγο δὲν ἐφράινετο ἄλλο παρὰ μιὰ ἀσημένια γραμμή, ἔνας οὐράνιος δρόμος στρωμένος μὲ ἀργυρον. Ὁλόγυρα ἡ φύσις προησθάνθη φαίνεται κάτι καὶ περιεργη συνεσφίχθη εἰς μαῦρα σημεῖα εἰς τὸ πλατύτερον μέρος τοῦ ποταμοῦ, πραγματικὴν ἀργυροῦ πλατεῖαν ἀπαστράπτουσαν. Ἐξαφνα ἔνα σύννεφο ἐπλησίασε, κάθησε στὴ γῆς καὶ ἀρχίησε νὰ ἀκτινοβολῇ. Ἐριχνε σπινθῆρας ἀπειρους σὰν τὸ φῶς τῶν ἀστέρων, κι' ἀπὸ κάθησε σπινθῆρα μιὰ ἀσπρη πεταλοῦδα ἔπειτονταν. Ἀνοιγε τὰ πτερὰ καὶ γλιγωρότατη χανόταν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ξεφόρτωσε τὸ ἔλαφρό τον φορτίο τὸ σύννεφο, τινάχθηκε, ἔτελιξε τοὺς πέπλους του καὶ πέρασε καὶ αὐτὸ νὰ κρύψῃ στὰς πτυχάς του τοὺς χαριτωμένους ὑποκριτάς. Καὶ ἡ ὀνειρώδης παράστασις τῶν λάμψεων τοῦ ἀσπρου φωτὸς ὀρχίνησε.

Μιὰ μιὰ ἡ πεταλοῦδες ἐπανέρχονται, ἀλλὰ δὲν εἶναι πλέον πεταλοῦδες. Κύκνοι ὑπερήφανοι καὶ κορδωμένοι μὲ τὸ κατάλευκο πτέρωμά των σηκωμένο, σὰν νὰ σέρνουν ἄρματα πτερωτὰ μὲ ὕφος σοβαρόν, γλυστροῦν στὴν ἀργυρᾶ πλατεῖα, πλησιάζουν, ζητοῦν νὰ πάρουν τὴν κατάληλον θέσιν, κινοῦν τὸν λαιμόν, τινάζουν τὰ πτερά, καὶ ἔνας ἔνας ἵπποτες ἔλαφροι καὶ χαριτωμένοι ἀραδιάζονται γιὰ τὸ δμορφο παιχνίδι, τὰ κονταροχτυπήματα. . . Πολλές φορὲς ὁ ἥλιος μὲ τὰς ἀντανακλάσεις τοῦ ἔδειξε μακρὺ τὴν αἴγλην τῶν ὅπλων, καὶ κάτι ζεστὲς φωτισμένες δονήσεις τοῦ ἀέρος ἀνήγγελλαν τὰς νίκας καὶ τὰς ἐκπλήξεις τοῦ συναγμένου ἐκεῖ κάτω πλήθους. . . Τὰ παιχνίδια ἐτελείωσαν, πῆραν τὰ ἔλαφρὰ καραβάμια

τὸ φορτίον τους, καὶ δι μικρὸς στόλος μὲ μιὰ ἐπιτήδεια στροφὴ καιρετῶντας τὸ θαυμβωμένο πλῆθος, χάθηκε γλυστρῶντας στὸν ἀσημένιο δρόμο.

Μία φρικίασις διέτρεξε τὴν ἔως τότε ἀκινητοῦσαν φύσιν. Ὁλα ξυπνοῦσαν, ἐτίναζαν τὸν λήθαργον ἀπὸ πάνω των καὶ ἔνα ἔνα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ζωήν. Ἐπρόθιασεν ἡ δύσις καὶ καθάριζε τὸν δρόμον. Μιὰ γαλανὴ θάλασσα τὰ ἐκάλυψε πάλι. Τὸ χρῶμα τῆς γινόταν βαθύτερο, καὶ σὲ λίγο τὸ πᾶν ἐφαίνετο σὰν νὰ ἦτο φρεσκοβαμένο μ' ἔνα πυκνοσκοῦρο γαλάζιο.

Ἐνα σύννεφο, ἵσως τὸ ἴδιο τὸ πρωτιτερινό, ξεχάσθηκεν ἐπάνω ἀπὸ τὸν Νεῖλον. Φαινόταν σὰν νὰ ἐπερίμενε ν' ἀνταμώσῃ μιὰν οὐρανομήκη στήλη καπνοῦ, ἄχγης, ποιὸς ξέρει; σκιὰ ποῦ ἔφευγε ἀπὸ τὴν γῆ. Τὴν ἄρπαζε στὸν ἀέρα, καὶ στὸ συναπάντημα ἀλλαζει μορφή.

Σὲ λίγο ἐπάνω ἀπὸ τὸν ποταμόν, ἔνας ἀετὸς μὲ ἀνοιγμένα τὰ πτερὰ ἀκίνητος κρατοῦσε σφικτὰ μιὰ μακρὺ μορφή, δυσκολοδιάκριτη μέσα στὸ ἔλαφρὸν σκότος. Τὴν φιλοῦσε στὸ στόμα καὶ τὴν ἀπεχωρίζετο.

Βηρυττός ΚΩΝΣΤ. ΜΑΚΡΗΣ

## ΑΠ' ΤΑ ΠΑΡΑΘΥΡΑ ΜΟΥ

### I

Μὲ τὸ ισκιωμένο δειλινό, ποῦ σβύνει τὸ τραγοῦδι  
Στὴ φυλλωσιά, μὲ τὴ δροσιά, ποῦ πίνει τὸ λουλοῦδι,  
Καὶ μὲ τὸν μπάτη, ποῦ λνγῷ τὰ στάχνα τὰ χρυσᾶ  
Καὶ μὲς ἀπ' τὶς μισόκλειστες τὶς γρίλιες μον φυσᾶ,  
Στὸ ρημωμένο πύργο μον, ποῦ γιὰ στολίδι μόνο  
Ἐχει τὸ μαῦρο τὸν κισσὸ καὶ τὸν κρυφό μον πόνο,  
Ἐσένα πάντα καρτερῶ!... Μὰ ὡς πότε πειὰ γνωμένη  
Ἡ πόρτα μον στὸν ἀνεμο, θενὰ χτυπᾶ θλιμμένη!

### II

Μέσα στὸ δάσος ἡ νοτιὰ φυσάει μ' ἀνατοιχίλα!  
Τὸ πάτημά μον σέρνεται στὰ κίτρινα τὰ φύλλα!  
Τὰ δέντρα τὰ πονετικὰ στὸ διάβα μον θλιμμένα,  
Τὰ φύλλα τους στὸ μέτωπο μοῦ φίγνονταν μαράμενα.  
Καὶ σβύνει τὸ φθινόπωρο κ' ἔγω μαζί του κλαίω,  
Καὶ περπατῶ μονάχος μον στὴν ἐρημιά καὶ λέω:  
Τὶ θὰ μαζέψω στοῦ βιορρητὰ τὴν πρώτη ἀνατοιχίλα;  
— Ἀνεμοσώριαστα στὴ γῆ καὶ πατημένα φύλλα!

ΑΛΕΞ. Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

## ΓΕΛΟΙΟΣ ΘΕΣΜΟΣ

Είναι ἀναγκαῖον νὰ σημειώσω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, διὰ νὰ μὴ σκανδαλισθῇ τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν τὸ φιλόπατροι, ὅτι ὁ θεσμός, περὶ οὗ κατωτέρῳ ὁ λόγος, δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν τᾶξιν ἐκείνων, ὑπὲρ τῶν δοπίων κόπτονται αἱ ἐκάστοτε ἀντιπολιτεύσεις τῆς ἐλληνικῆς Βουλῆς. Οἱ θεσμοὶ ἄλλως τε ἐκείνοι εἶναι ἡροί, γελοῖος δὲ ἴσως εἶναι μόνον ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐπαγγέλλονται τοὺς ἀγρύπνους φρουροὺς αὐτῶν οἱ τῇ κακοτροπίᾳ τῆς Μοίρας καταδικασμένοι νὰ διατελοῦν ἐπί τινα χρόνον ἐξ τοῦ κυβερνητικοῦ νημαφῶνος.

Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ἐνὸς τῶν ἀστόχων  
ἐκείνων ἔθιμων, τὰ δοῖα αἱ κοινωνίαι ἐπι-  
νοοῦν ἵνα παραλαμβάνουν ἀβασανίστως παρ'  
ἄλλων πρὸς ἔξυπηρέτησιν δῆθεν μιᾶς κοινω-  
νικῆς ἀνύγκης, πραγματικῶς δὲ πρὸς ἀσυνεί-  
δητον ἐπαύξησιν τῶν ποικίλων δεινῶν, τὰ δοῖα  
μαστίζουν τὸ τάλαν γένος τῶν μερόπων  
ἀνθρώπων, ἀφ' ἣς ἐποχῆς τούτο περιεφρόνησε  
τὰ πλεονεκτήματα τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐνεκοιλπώθη  
τὰ ἐπίπλαστα ἄγαθὰ τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Πρόκειται ἀπλούστατα περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς μονομαχίας, τοῦ δποίου ἢ θαυματουργὸς δύναμις συνίσταται — κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν θιασωτῶν του — εἰς τὸ νὰ ἀποπλύνῃ τις διὰ τῆς χρήσεως ὅπλων καὶ αἵματοχυσίας τὸν εἰς τὴν τιμὴν αὐτοῦ διὰ μιᾶς πράξεως ἢ φράσεως ἢ συμβολικῆς παραστάτεως ἢ σκανδαλώδους μορφασμοῦ ἢ περιφρονητικῆς κινήσεως προσγενόμενον ωὗπον!

“Οσον λυπηρὰ εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ἀνοήτου τούτου ἐθίμου ἐν Ἐσπερίᾳ, τόσον γελοία εἶναι ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρ’ ἡμῖν, οἵτινες παρελάβομεν αὐτὸν ἀλλαχούθεν, χωρὶς νὰ λάβωμεν τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσωμεν ἂν συμβιβᾶται πρὸς τὸν χαρακτῆρα, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς παρθένους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν συνηθείας τοῦ ἡμέτερου λαοῦ.

Αλλ' ή τὰς ἐλαφρὰς ἡμῶν πράξεις διακρίνουσα κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα χρόνους ξενομανία ἔχει θαμβώσει ἡμᾶς εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ υἱοθετῶμεν τυφλοῖς ὅμμασι πάντα ἔκφυλον προϊὸν καὶ πᾶσαν νοσηρὰν ἀρχὴν τοῦ ἀνισορρόπου δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ἀρκεῖ νὰ αὐθυποθάλωμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὴν ἰδέαν ὅτι οὕτω πράττοντες προδίδομεν εὐγένειαν ψυχῆς καὶ χαρακτῆρος μέγαλειν.

Τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας — ἡ Duellsitte ἢ μᾶλλον Duellunsite ὡς χαρακτηριστικώτατα ἀποκαλοῦσιν αὐτὸν οἱ Γερμανοὶ — ἔχει βαθείας τὰς φύζας εἰς τὴν ἴστοριάν τῶν βροείων λαῶν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ κατάργησις αὐτοῦ ἔξασκουμένου συνεχῶς ἐπὶ δύο σχεδόν χιλιετηρίδιας, ἀπέβη ἀδύνατος, παρὰ τὰς καταβαλλομένας ἐσχάτως μάλιστα συντόνους προσπαθείας.

Ἡ μονομαχία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν μία τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τῆς ἀγράφου δικονομίας τῶν βορείων λαῶν. Πᾶς μὴ δυνάμενος ἐποδεῖξῃ δι' ἄλλων μέσων τὴν ἴδιαν ἀνθώτητα ἢ τὸ νόμιμον τῶν ὑπ' αὐτοῦ προβαλλομένων ἀπαιτήσεων ἐνώπιον τῶν δικαστῶν, εἰχε τὸ δικαίωμα νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ δπλα, ἵνα διὰ τῆς ὑπερισχύσεως αὐτῶν καταδεῖξῃ τὴν ἀδικίαν τοῦ ἡττωμένου ἀντιπάλου.

“Ο θεσμὸς οὗτος, ὡς καὶ ὁ κατόπιν ἀναπτυχθεὶς θεσμὸς τῆς θεοφροσύνας (Gottesurteil) ἐβασίζοντο βεβαίως ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ δικαιούσνη τῶν θεῶν οὐδέποτε θὰ ἐπέτρεψε τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ ἀδίκου εἰς τὴν πάλην.

Ἐννοεῖται οἶκοθεν ὅτι παρὰ τὴν ὁραίαν ταύτην βάσιν, μετ' Ἰδιαιτέρας πάντοτε προθυμίας ἔχαμνον χρῆσιν τῆς διὰ μονομαχίας ἀποδεῖξεως οἱ αἰσθανόμενοι ἀκμαίας τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ἀδιάφορον ἂν ἦσαν ἀδικοῦντες ἢ ἀδικούμενοι. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ θεσμὸς οὗτος ὑπῆρχεν ἵνδογερμανικός, διότι ἵχνη αὐτοῦ ἀνευρίσκομεν κατ' εἰκασίαν μὲν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ, ἀσφαλῶς δὲ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ρωμαϊκῷ δικαίῳ τοῦ δποίου τὰ κατὰ τὴν διεκδίκησιν τῆς κυριότητος ἐν χρήσει σύμβολα, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ vindicta καὶ ἡ πανηγυρικὴ δίγλωσση «*hanc rem meam esse aīo*» οὐδὲν ἄλλο

εἶναι ἡ λείψανα τῆς εἰς ἀρχαιοτέρας ἐποχᾶς ἐνώπιον τῶν δικαστῶν περὶ τὸ ἀμφισβητούμενον γυνομένης πραγματικῆς πάλης τῶν ἀντιδίκων.

’Αλλ’ οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι πρωῖαι· τατα φωτισθέντες ἀντικατέστησαν τὴν αὐθαίρετον καὶ βάροβαρον ταύτην ἀρχὴν διὰ λογικωτέρας καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνως δικαιοτέρων βάσεων στηριζομένης διαδικασίας, μὴ δεχόμενοι δικαίως τὴν ἔξευτελιστικὴν ἀνάμιξιν τοῦ θείου εἰς τὰς ἀναποφεύκτους μικροδιαφορὰς τοῦ καθ-

ἡμέραν βίουν ούτω δὲ κατὰ τοὺς πρώτους ἴ-  
στορικοὺς χρόνους τῶν δύο τούτων κατ' ἔξο-  
χὴν πολιτισμένων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος, μό-  
λις διακρίνομεν ἀμυδρά τινα σημεῖα τῆς τέως  
ἰσχύος τῆς δικαστικῆς μονομαχίας.

Οι βόρειοι ὅμως λαοὶ διετήρησαν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων τὸν θεσμὸν τοῦτον καταργηθέντα εἰς τὴν ἄγαν συντηρητικὴν Ἀλβιώνα μόλις ἐν ἔτει 1819 διὰ τῆς *appeal of murderer act*, ἀφ' οὗ εἰς κατηγορούμενος — δύο ἔτη πρότερον — εἶχε ζητήσει ἐπιμόνως πρὸς μεγάλην τῶν δικαστῶν ἔκπληξιν τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ. Οἱ δικασταὶ δὲν ἤδυνήθησαν τότε νὰ παρεμβάλουν ἐμπόδια εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πρὸ πολλοῦ λησμονηθέντος θεσμοῦ, διτις ὅμως ἵσχυεν εἰσέτι κατὰ τύπους, ἥρκεσθησαν δὲ νὰ παρατηρήσουν μόνον μετά τινος βαρυθυμίας: «*It is the law of the land*».

‘Αλλ’ ὁ ξηρὸς τύπος διετηρήθη καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποδέσεις, ὁ δὲ δικαστῆς ἥρωτα πάντοτε τὸν ἐνδιαιφερόμενον στερεοτύπως ἀνὴρ ἐπεδύμει νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ δίκαιον αὐτοῦ « by battle or by God and the country ». Οἱ ἔχοντες στιβαροὺς τοὺς βραχίονας ἐδήλουν φυσικῷ τῷ λόγῳ ὅτι προτιμοῦν τὸ πρῶτον, ἐλάμβανον ὅμως ἐκάστοτε τὴν ἀπαθῆ βρεττανικὴν ἀπάντησιν ὅτι τὸ ἔθιμον κατηγόρηθη δυστυχῶς πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Εἶναι εὐεξήγητον ὅτι ἐν τῇ ορῷ τῶν χρό-  
νων ἡ συνήθεια τῆς μονομαχίας διεδόθη καὶ  
ἔξι τους δικαστικοῦ περιβόλου, πρὸς ἔξαπλω-  
σιν δὲ αὐτῆς συνετέλεσε τὰ μάλα ἡ ἔμμεσος ἐ-  
πιβολὴ αὐτῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας τοῦ στρατοῦ  
τάξεις, αἱ δοποῖαι θεωροῦν τὴν πρόκλησιν καὶ  
τὴν ἀποδοχὴν μονομαχίας ὡς ἔνδειξιν τῆς εἰς  
τὴν πατρίδα ὄφειλομένης ἀνδρείας . . . . ἐν εἰ-  
ρήνῃ, ὅπερ βεβαίως δὲν κωλύει πολλοὺς τοι-  
ούτους γενναίους ὑπερασπιστὰς τῆς Ἰδίας τιμῆς  
ἀνταρτῶνται εἰς ἀτακτον φυγήν . . . . ἐν πο-  
λέμῳ καὶ νὰ βεβηλώσουν τὴν τιμὴν καὶ τὸ  
όγυτον τῆς πατρίδος.

Τὴν εὐκολωτέραν κατάργησιν τῆς μονομα-  
γίας παρεκώλυσαν Ἰσως ἐν μέρει καὶ αἱ νεώτε-  
ραι ποινικαὶ νομοθεσίαι, αἵτινες παρεχώρησαν  
αὐτῖς αὐτὴν ἰδιαιτέραν — κάπως τιμητικὴν — βαθ-  
ύτα δὲ ἐν τῇ κλίμακι τῶν ἐγκλημάτων, ἀποδεχθεῖ-  
σαι τὴν λεγομένην custodia honesta, μολο-  
νότι εἶναι γνωστὸν ὅτι αἱ αὐτηραὶ ποιναὶ δὲν  
ἐπῆρξαν πάντοτε οἱ κυριώτατοι παράγοντες τῆς  
λαττώσεως τῶν ἐγκλημάτων. Ἰσως δὲ δὲν ἔ-  
ται ἀδικον δ Hamm Ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ θέ-  
σις τις ἀτιμωτικῶν ποινῶν διὰ τοὺς μονομα-

χοῦντας δὲν θὰ κατήργει τὸ ἔθιμον ἀλλὰ θὰ ἐγέννα ἵσως μίαν τάξιν μαρτύρων τιμῆς, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν θιασωτῶν τοῦ παραλόγου τούτου θεσμοῦ.

Πόσον παράλογον εἶναι τὸ ἔθιμον τῆς μονομαχίας νομίζω περιττὸν νὰ ἀναπτύξω ίδιαιτέρως ἐνταῦθα. Τὸ πρᾶγμα εἶναι, νομίζω, ἀνταπόδεικτον διότι τί παραλογώτερον τοῦ νὰ ἔξιφλῇ τις διὰ τῆς ζωῆς του, τοῦ πολυτιμοτέρου ἀγαθοῦ, τὸ δποῖον μᾶς ἐδώρισε ἡ σοφία τοῦ Δημιουργοῦ, τὴν ἀτιμίαν τῆς μοιχαλίδος συνύγουν του ἥ νὰ ἀποτλύνῃ δια τοῦ αἰματος αὐτοῦ τὴν κακοήθειαν ἐνδὸς ἀνάνδρου ὑβριστοῦ καὶ συκοφάντου; "Ισως θεωρήθη ἀήθης ἡ τελευταία αὕτη ἀντίληψις, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀδύνατων νὰ εὑρῷ τὸν λόγον δι' ὃν εἴθισται νὰ θεωρῆται χυδαία καὶ ἀνανδρος ἡ πρᾶξις τοῦ ωρακενδύτου καὶ πολλάκις ἐν καταστάσει ἀνάγκης δρῶντος δολοφόνου, νὰ χαρακτηρίζεται δὲ ὡς εὐγενής καὶ γενναία ἡ πρᾶξις τοῦ κομψοῦ... ἐπιπότον, δοτις βασιζόμενος εἰς τὴν σκοπευτικὴν δεινότητα τοῦ ὄφθαλμοῦ του ἥ εἰς τὴν εὐστροφίαν τῆς χειρός του, δολοφονεῖ πρῶτον ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τὴν τιμὴν ἐνδὸς ἀνθρώπου διὰ νὰ δολοφονήσῃ ὕστερον καὶ αὐτὸν τὸν ὕδιον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς... δῆθνεν τιμῆς.

Ομιλώ βεβαίως ἐνταῦθα περὶ τῆς πραγμα-  
τικῆς μονομαχίας, καὶ δχι περὶ τῆς γαλλικῆς  
καὶ τῆς ἀδύνατης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν Ἑλληνικῆς, αἱ  
ἔποιαι γίνονται συνήθως pour la gallerie,  
ὅπως λέγουν, δηλαδὴ διὰ τὸν τύπον καὶ διὰ  
δό... νοῆμον δημόσιον. Αἱ μονομαχίαι αὗται  
διὰ τοὺς γνωρίζοντας τὰ πράγματα ἐνέχουν τι  
καὶ κωμικόν, καθίστανται δ' ἔτι κωμικάτεραι  
ὅταν περιορισθοῦν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀστόχου  
ἀποπείρας, δτε δ προκαλῶν ἀποδεικνύει διὰ  
μακροστήλων ἄρρενων τὴν ἀρνησιν τοῦ [σώ-  
ρονος] ἀντιπάλου του, διακηρύττων πρὸς τὰ  
τελεῖθη — δίκην κινητοῦ ἀλεκτρυόνος — δτι δ  
ἀντίπαλος του εἶναι δειλός, ἐν ᾧ ἐκεῖνος...  
ἴναι ἀνδρεῖος.

Τοιαῦτα χαριέστατα δημοσιεύματα συναν-  
ῶμεν συγχρότατα εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφημερίδας.

\* \* \*

‘Ο χωρος καὶ ὁ σκοπὸς τῶν στηλῶν τού-  
ων δὲν μοῦ ἐπιτρέπουν δυστυχῶς νὰ προβῶ  
ἵς βαθυτέρων καὶ ἐπιστημονικώτερών τοῦ ζη-  
ήματος ἔφευναν. Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ σημει-  
όσω ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγράφησαν  
κατὰ τῆς μονομαχίας πολύστηλα ἄρθρα καὶ

μακραί διατριβαί ίππο τῶν κορυφαίων τῆς ἐπιστήμης, ίδια δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν — ἐπὶ τῇ ἀναμενόμενῃ ἀναθεωρήσει τοῦ ποιητικοῦ κώδικος — ίππο τοῦ Binding, Kohler, Hamm, Liebmann, Thomsen καὶ ἔσχάτως ίππο τοῦ Kohlrausch, διστις εἰς τὴν ὥραιαν διολογιουμένως πραγματείαν του ίπποδεικνύει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ σφάλμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀσυναισθήτως ίππετεσον ὅλοι σχεδὸν οἱ πολέμοι τῆς μονομαχίας, ἔξετάσαντες αὐτὴν μέχρι τοῦδε μονομερῶς ἐκ λογικῆς, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξ αἰσθηματικῆς ἀπόψεως καὶ ἀναφέρει τὸ παράδειγμα τοῦ ποιητοῦ Heine, ὁ ὅποιος μολονότι ἔγραψε δριμεῖαν σάτυραν κατὰ τῆς μονομαχίας, δὲν ἀπέφυγε νὰ μονομαχήσῃ — παρὰ τὰς λογικὰς ἀρχάς του — δοθείστης εὐκαιρίας.

Ἐκ παρομοίων σκέψεων ἐλαυνόμενος καὶ ὁ Κάντιος ἔγραφε δικαίως ὅτι δὲν μονομαχεῖ διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν ἕβρον ἢ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν προσβληθεῖσαν τιμὴν του, ἀλλὰ «διὰ νὰ ἀποδεῖῃ τὴν πολεμικήν του ἀνδρείαν, ἐπὶ τῆς ὅποιας στηρίζεται τὸ αἰσθῆμα τῆς τιμῆς τῆς κοινωνικῆς του τάξεως».

Δὲν θέλω νὰ προχωρήσω καὶ νὰ θέξω ψυχολογικὰ καὶ φίλοσοφικὰ σημεῖα τοῦ ζητήματος, ἐπεδύμονυ δῆμως νὰ διατυπώσω τὴν γνώμην ὅτι δὲν μονομαχία πολλάκις, ἀν δὲ πάντοτε, προδίδει διολογιουμένως σθένος καὶ γενναιότητα, ἰδιότητας τὰς ὅποιας ενδίσκομεν καὶ εἰς τοὺς κακούργους, οὐδέποτε δῆμως προδίδει εὐγένειαν ψυχῆς καὶ ἀρετῆς, οὐδέποτε μεταβάλλει τὸν φύσει ἀτιμον εἰς ἔντιμον, δῆμως πάλιν οὐδὲν αἱ προσβλητικαὶ φράσεις ἐνὸς ἕβροστοῦ καὶ συκοφάντου ἔχουν τὴν δύναμιν νἀτιμάσουν ἔνα τίμιον ἀνθρώπον.

\*\*\*

Πρὸς καταπολέμησιν τῆς κοινωνικῆς ταύτης πληγῆς πολλαὶ τελευταίως κατεβλήθησαν ἐνέργειαι. Ἐν πρώτοις ίδρυθησαν σύνδεσμοι διεθνεῖς (ἐν Ἀγγλίᾳ πρὸ τοῦ 1840), τῶν ὅποιων τὰ μέλη, ἀνήκοντα εἰς τὰς καλλιέρας τάξεις ίππο ἐποψιν πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ κοινωνικῆς καταγωγῆς, ἔχουν τὴν ίπποχρέωσιν νὰ ἀποκρούονται πᾶσαν πρόκλησιν μὲ τὴν στωϊκὴν δήλωσιν ὅτι εἶναι μέλη τῶν ἐν λόγῳ συνδέσμων.

Οἱ ποιητολόγοι ἐξ ἄλλου ἀρκοῦνται προτείνοντες εἰς τὸν νομοθέτην διάφορα καταθλιπτικὰ μέτρα. Ὁ Binding προτείνει τὴν ἐκ τοῦ ποιητικοῦ κώδικος διαγραφὴν τῆς μονομαχίας ὡς ἴδιαιτέρου (ἔλαφοτέρου) ἔγκληματος. «Υπὸ τὸ προσωπεῖον τῆς μονομαχίας, λέγει

πολὺ δρθῶς, ίπποκρύπτονται ποικιλώταται ἀξιόποινοι πράξεις — ὡς φόνος, ἀναίρεσις, τραυματισμὸς ἀπλοῦς ἢ θανατηφόρος καὶ τὰ τοιαῦτα — διαπραττόμενα ἐκ διαφόρων ἐλατηρίων, ἀπὸ τῶν εὐγενεστάτων μέχρι τῶν χυδαιοτάτων, εἶναι δὲ ἐντελῶς ἀδικον νὰ ὅρῃ ὁ νόμος δι’ ὅλας αὐτὰς τὰς πράξεις τὴν ἐλαφρὰν ποινὴν τῆς μονομαχίας». Ὁ Thomsen προτείνει ἀτιμωτικὰ ποινὰς διὰ τὸν μονομαχοῦντας, ἄλλοι προτείνουν ἐπιβολὴν αὐστηροτέρας ποινῆς εἰς τὸν προκαλοῦντα<sup>1</sup>, μεῖζονα ἑπεράσπισιν τῆς ἀτομικῆς τιμῆς ίππο τοῦ νόμου, τὴν ἵδρυσιν δικαιοστηρίων τιμῆς καὶ ἄλλοι ἄλλα.

Ὀρθοτέρα ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ γνώμη ἐκείνων, οἱ ὅποιοι προσβεύνουν ὅτι τελεσφορώτερον μέσον πρὸς βαθμιάταν περιστολὴν τῆς μονομαχίας εἶναι ἡ διὰ νόμου κατάργησις αὐτῆς εἰς τὸν στρατόν. Τοῦτο δεικνύουν ἄλλως τε τὰ γεγονότα ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὥραιας ἐκείνης περὶ καταργήσεως τῆς μονομαχίας δηλώσεως τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, τὸ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπικρατοῦν ἔθιμον θεωρεῖται ἔκτοτε ὡς παλαιωμένον, βάροβαρον καὶ ἀγενές.

Καὶ ταῦτα μὲν προκειμένου περὶ ἄλλων χωρῶν καὶ ἄλλων κοινωνιῶν.

Προκειμένου δῆμως περὶ τῆς παρ’ ἡμῖν καταργήσεως τοῦ παραλόγου καὶ ὁμοίειν τούτου ἔθιμου, θὰ ἐπρότεινον ἐν ἀθωτερον, ἀλλ’ ἀσφαλέστερον μέσον, τὸ ὅποιον προϋποθέτει τὴν πρόσθυμον ἀρωγὴν τῆς δημοσιογραφίας, τῆς πρωτοστατούσης ἄλλως τε εἰς πᾶν ἔθνικὸν ξήτημα. Θὰ ἐπρότεινον δηλονότι νὰ ἀφιερωθῇ ἐν δρισμένον μέρος μιᾶς στήλης ἐκάστης ἐφημερίδος, ὅπου ίππο τὸν τίτλον «ΓΕΛΟΙΑ» ν’ ἀναγράφωνται αἱ ἐκάστοτε ἐλληνικαὶ μονομαχίαι, νὰ προστίθεται δὲ εἰς τινας εἰδικὰς περιπτώσεις ὅτι τὸ γεγονὸς τυγχάνει γελοιωδέστερον, ἐπειδὴ οὐδέποτε τῶν ἀντιτάλων ἐτρώθη, ὡς συμβαίνει ἄλλως τε κατὰ κανόνα.

Νομίζω ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδεὶς ἔλλην ἵπποτης θὰ ἔψανε ποτὲ τὸ περιστροφὸν ἢ τὸ ἔνφος καὶ ἀν ἀκόμη ἔθεωρει τὸ αἷμα αὐτοῦ κυανότερον τοῦ ἐτέρου τῶν ἔθνικῶν χρωμάτων. Τὸ φάρμακον θὰ ἡτο δραστικῶταν καὶ οὔτω αἱ πολλαπλαῖς πληγαὶ αἱ σήπουσαι τὴν ἐλληνικὴν κοινωνίαν θὰ ἡλαττοῦντο κατὰ μίαν τούλαχιστον.

II. K. BIZOUKILIS

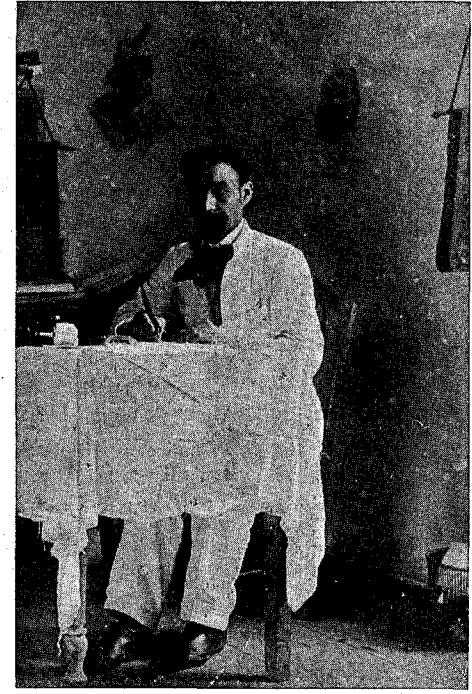
<sup>1</sup> Τὴν ἄδικον ταύτην ἀρχὴν ἀπεδέχθη δὲ αὐστηροτέρας ποινὴς ἐγὼ θὰ ἐπρότεινον ἀντ’ αὐτῆς τὴν αὐστηροτέραν τιμωρίαν τοῦ προσβαλόντος, διστις διὰ τῶν προσβλητικῶν ἢ ἕβροστικῶν αὐτοῦ λόγων ἐπηρέεν ἔμμεσος ἀφορμὴ τῆς γενομένης μονομαχίας.

## ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΜΑΣ

## ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἐνθυμοῦμαι ἀμυδρῶς. Πρέπει νὰ εἶναι περασμένα ἀπὸ τότε εἴκοσι χρόνια . . . Κάπου —εἰς τὸ βαπτόρι; εἰς τὸ τελωνεῖον;—εἴχε λησμονηθῆ μιὰ πολλὴ παράξενη σεντοῦκα, ἢ ὅποια ἐν ἀπονησίᾳ τοῦ κυρίου της ἥγονόθη (νομίζω μάλιστα ὅτι δὲν ἔκλεινε καὶ τόσο καλά) ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους. «Ἡ ἔκπληξις καὶ ἡ φρίκη τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἦτο ἄλλο πρᾶγμα, δταν εἶδαν ὅτι περιεῖχε ὀλίγα ροῦχα, ὀλίγα βιβλία καὶ ἔνα σωρὸ ἀνθρώπινα κόκκαλα, ὀλόκληρον σχεδὸν σκελετόν. Ἐφαντάσθησαν ἀμέσως ὅτι φοβερὸν ἔγκλημα ἐκρύπτετο ἐκεῖ-μέσος κ’ ἐσπευσαν νὰ εἰδοποιήσουν τὴν Ἀστυνομίαν. Ἐπιτέλους ἀνεκαλύφθη ὅτι ἡ μυστηριώδης σεντοῦκα ἀνήκει εἰς τὸν φοιτητὴν τῆς Ἱατρικῆς Ἀνδρέαν (τότε ἀκόμη ἔγραφετο μὲ δ) Καρκαβίτσαν, ὁ ὅποιος ἥρχετο ἀπὸ τὰ Λεχαινά, τὴν ίδιατέραν πατούδια του, εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ἔξαπολουμήσῃ τὰς σπουδάς του.

Τὸ φαιδρὸν ἐπεισόδιον ἔγραφη εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀκόμη καὶ εἰς περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι ἀπὸ τότε δὲν Καρκαβίτσας ἦτο γνωστὸς ὡς διηγηματογράφος καὶ συνειργάζετο εἰς τὴν «Ἐβδομάδα» τοῦ Καμπούρογλου, εἰς τὰ «Ἐκλεκτὰ Μυθιστορήματα» τοῦ Χιώτη, καὶ ὅπου ἄλλοι. «Ἐν ἀπὸ τὰ δυνατώτερα πρωτόλεια του, δὲν «Ἀφωρεσμένος», εἴχε δημοσιεύθη ὡς ἐπιφυλλίς εἰς τὴν «Καθημερινήν», δὲν Μητσάκης ὁ ὅποιος ἔγραφε κάπου-κάπου κριτικὰς εἰς τὴν «Νέαν Ἐφημερίδα», κατενθουσιάσθη μὲ τὸ τόσο δραματικῆς ὑποθέσεως καὶ τόσο ζωηροῦ ἡθογραφικοῦ χρώματος διήγημα, καὶ ἐδήλωσεν ὅτι «ἢ ἀπατώμεθα, ἢ αὐτὴν τὴν φορὰν εὑρισκόμεθα ἐνώπιον ἀλληδούς διηγηματογράφου». Δὲν ἥπατατο δὲ διευδερκῆς κριτικός. Μὲ τὸν «Ἀφωρεσμένον» ἡ πτωχὴ μας φιλολογία ἀποκτοῦσε νέον συγγραφέα ἴσχυρας ίδιουφύτας, τοῦ ὅποιον ἡ φήμη δὲν ἔβραδύνεται νὰ ἔξαπλωθῇ καὶ νὰ στερεωθῇ. Ήμεῖς οἱ ἄλλοι οἱ ὅποιοι εἴχαμεν ἔμφανισθη σχεδὸν συγχρόνως, ἔθεωρούσαμεν τὸν Καρκαβίτσαν ὡς τὸ καύχημα, τὸ καμάρι, καὶ ἀν δέλετε τὸ πρωτόπαλήρια τῆς κάπως φιλοπολέμου κ’ ἐπαναστατικῆς μας ὅμαδος» (διότι κ’ ἐμεῖς, δπως ὅλοι οἱ νέοι, τὰ εἴχαμεν τότε μὲ τοὺς παληγούς, καὶ ἥθελαμεν νὰ δείχνωμεν ὅτι εἴμαρτος μας δὲν ἀξίζουν τίποτε, —ἄλλα καὶ μὲ ἔργα, δχι μόνον μὲ λόγια).



Αντρέας Καρκαβίτσας.

Κ’ ἔνθυμοῦμαι ἀκόμη μὲ πόσην συγκίνησιν ἐγνώρισα κ’ ἐγὼ προσωπικῶς τὸν διαπρεπῆ αὐτὸν συνάδελφον καὶ συναγωνιστήν, ἐν ἀπόγευμα, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τῆς σεντοῦκας, εἰς τὸ γραφεῖον τῶν «Ἐκλεκτῶν Μυθιστορήμάτων», τὸ ὅποιον δὲν ὀλίγον καιρὸν ὑπῆρχε φωλεὰ λογίων. Ἐκεῖ τωφόντι, εἰς τὸ θυροβώδες ἵσογειον τῆς ὁδοῦ Πατησίων, συνηντάντο καθημερινῶς δὲν «Ἀσώπιος, οἱ δύο» Αντινοί, δὲν Σκυλίτσης, δὲν Δαμβέρης, δὲν Πολέμης, δὲν Μητσάκης, δὲν Κουσουλάκος, δὲν Καρκαβίτσας, δὲν Γιαννουκάκης, ἐκτὸς τῶν πολυπληθῶν συμπολιτῶν τοῦ ἐκδότου, λογίων ἢ κοινῶν θητῶν, οἱ δημοσιεύοντες ἐπηγγαινούρχοντο τόσο συχνά, ὥστε δὲν γέρω-«Ἀσώπιος ἐπωνόμασε τὸ λημέρι «Προεξειδεῖν τῶν Ζακυνθινῶν».

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲ Καρκαβίτσας ἦτο μόλις εἰκοσαετής, ἀδέξιος εἰς τὰ κινήσεις καὶ μᾶλλον ἀκομήφος ἢ ἀπέρειτος εἰς τὴν ἔνδυμασίαν, τύπος σχεδὸν κοινῶς νεαροῦ πραγματικού ποιητού, προτείνοντας εἰς τὴν μαγκουρίτσαν του, μὲ τὸ μου-

στακάκι του, μὲ ἀνήσυχα μαῦρα μάτια, δχι πολὺ εὔμορφα, μὲ κάποιαν ἔκφραστιν πονηρίας εἰς τὴν φυσιογνωμίαν ἐκείνην, τὴν προδίδουσαν τὴν μοραΐτικην καταγωγήν, καὶ μὲ ὠραῖον πλατύ μέτωπον, τὸ μόνον ἵσως φωτεινὸν χαρακτηριστικόν, τὸ μαρτυροῦν ὅτι ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο κάποιος. Καὶ ἥτο ἡδη ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ἀφωρεσμένου» . . . "Ε, δλίγους ἀνθρώπους ἐγνώρισα εἰς τὴν ζωήν μου, ποῦ ἡμιποροῦσαν ἀπὸ τὴν εἰκοσαετῆ ἥλικιαν νὰ καυχῶνται διὰ τόσο πρᾶγμα. Καὶ ἔσφιξα μὲ συγκίνησιν, διὰ πρώτην φοράν, τὸ νεαρὸν χέρι ποῦ εἶχε γράψει τὸ ἔξοχον διήγημα.

Δὲν εἰμιορδῷ νὰ εἰπῶ ὅτι ἀπὸ τότε ἐγίναμεν στενοὶ φύλοι. Ή δυσπιστία ἡ φυσικὴ μεταξὺ διμοτέχνων μᾶς ἐκρατοῦσεν εἰς κάποιαν ἀπόστασιν. Ἐπειτα ἔνας «μοραΐτης» δὲν ἡμιποροῦσε νὰ μὴν αἰσθάνεται ἐξ ἐνστίκτου κάποιαν ἀποστροφὴν πρὸς ἔνα «βενετσᾶνον». Ἀλλ' ὅταν ἐπέρασαν χρόνια κ' ἐγνωρίσθημεν καλλίτερα, ὅταν ὁ βενετσᾶνος εὐρέθη ἵσως νὰ εἴνει εἰς τὸ βάθιος, ἐκ καταγωγῆς, καὶ δλίγον μοραΐτης, καὶ ὅταν ὁ ἔνας ἀντίζηλος ἀνεκάλυψεν εἰς τὸν ἄλλον θερμὸν καὶ ἀπροσποίητον θαυμαστήν, ἀκόμη καὶ σύμμαχον, συμπολεμιστὴν εἰλικρινῆ εἰς τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας, ἡ γνωριμία ἔγινε φιλία. Δὲν θαυμάζω μόνον τὸν Καρκαβίτσαν ὡς συγγραφέα, ἄλλα καὶ τὸν ἀγαπῶ ὡς ἀνθρώπων. Εἶνε καλός. Οὕτε θὰ ενδισκα ἄλλην λέξιν διὰ νὰ τὸν χαρακτηρίσω, ἀπὸ αὐτὴν ποῦ μεταχειρίζομεθα τόσο συχνὰ καὶ διὰ τόσο πολλούς. Ἀπλοῦς, ἀφελῆς, ἴσιος, δὲν ἔχει οὔτε ταπεινὰ πάθη, οὔτε γελοίους ἐγωϊσμούς, οὔτε μίση προσωπικὰ καὶ ἀνόρτα, οὔτε καντάς ἀδυναμίας, τὰς στρυφνότητας, τὰς ἰδιοτροπίας ἐκείνας τὰς παιδικάς, ποῦ μερικοὺς ἄλλους «μεγάλους ἀνδρας» τοὺς κάμινουν ἀνυπόφορους. Ποτὲ δὲν ὅμιλει διὰ τὰ ἔργα του, ποτὲ δὲν προβάλλει ἀπαιτητικὸν καὶ καταθλιπτικὸν τὸ ἔγω του. Κάποτε εἶχα γράψει μὲ πολὺν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὰ «Λόγια τῆς Πλώρης» του· τελευταίως εἶχα ἐπικρίνει τὸν «Ἀρχαιολόγον» του. Ο Καρκαβίτσας μ' εὐχαρίστησε μὲ τὴν ἰδιαν γαλήνην καὶ διὰ τὰς δύο αριτικάς, ἐνῷ ἄλλος διὰ τὴν δευτέραν ἡμιποροῦσε νὰ μοῦ θυμώσῃ. Μοῦ ἀρέσει ὁ χαρακτήρος του ὁ ἀκαμπτος, ὁ ἀνένδοτος, ἐκεὶ ποῦ πρέπει, καὶ ὁ μαλακός, ὁ ἐνδοτικώτατος, πάλιν ἐκεὶ ποῦ πρέπει. Μοῦ ἀρέσει ἡ ζωή του ἡ ἥσυχη, ἡ ἀθόρυβη, ἡ μοναχική, ἡ ἐλεύθερη καὶ ἡ ἀμέριμνη. Μοῦ ἀρέσει ἡ μουρμούρα του, ὅταν παραπονήται διὰ τὴν κατάστασιν καὶ τὰ βάζη μὲ δλους,

πρῶτα-πρῶτα μὲ τὸν «ἀθλιον» ἑαυτόν του. Μοῦ ἀρέσει ἡ φαιδρότης του, ὅταν ἀκούῃ ἥ διηγῆται ἀστεῖα, ὅταν πειράζῃ μὲ ἀμύμητην τέχνην τοὺς πειραζομένους, καὶ ὅταν ἀνακανίζεται εἰς ἔνα θαυμαστὸν γέλιο, ἀπὸ τὴν καρδιά του, ποῦ εἶνε νομίζεις ἡ μεγαλητέρα εὐτυχία τῆς ζωῆς του. Μοῦ ἀρέσει ἡ μελαγχολία του, ἡ κατήφεια καὶ ἡ βούβαμάρα ποῦ τὸν πιάνει καμμιὰ φορὰ μεταξὺ φύλων εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Ζαχαράτου ἥ εἰς τὸ σαλόνι τοῦ Παλαμᾶ, ποῦ δὲν ἡξεύρεις ἀν εἶνε θυμός, ἀν εἶνε νύστα ἥ ἀν εἶνε ρέμβη δημιουργίας κανενὸς ἀριστουργήματος.

Τὴν ἐποχὴν ποῦ ἐγνωρίσθημεν μὲ τὸν Καρκαβίτσαν, ἡ «Ἐστία», εἰς τὰς χειρας τότε τοῦ Κασδόνη καὶ δλίγον κατόπι τοῦ Πολίτη ἥ τοῦ Δροσίνη, ἥτο τὸ ἐπισημότερον φιλολογικὸν δργανον καὶ κέντρον, τρόπον τινὰ ἡ «Ἐλληνικὴ Ἀκαδημία. Νέος ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, δσα καὶ ὀν ἐδημοσίευεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, δὲν ἔπαιρνε τὸ χρῖσμα τοῦ ἀθανάτου, ἀν δὲν ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὸν κύκλον τῆς «Ἐστίας». Εἰς τὸν κύκλον αὐτὸν, ἐνωρὶς καὶ μὲ δλας τὰς τιμάς, εἰσῆλθε καὶ ὁ Καρκαβίτσας. Οἱ «Νέοι Θεοί», πραγματικῶς ὑψηλὴ κορυφὴ τοῦ νεοελληνικοῦ διηγήματος, ἐπρωτοφάνη εἰς τὴν «Ἐστίαν» κ' ἐπροκάλεσε τὸν γενικὸν θαυμασμόν, "Ἐπειτα ἡ «Λιγερή», ἀργότερα τὰ «Λόγια τῆς Πλώρης». Ἐβλεπόμεθα τακτικὰ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ περιοδικοῦ, δπου συναναστρεφόμεθα μὲ τοὺς παληούς, τοὺς ὄποιους ἀρχίζαμεν νὰ χωνεύωμεν περισσότερον, ἀφοῦ κ' ἐκεῖνοι μᾶς ἀνεγνώριζαν καὶ μᾶς ἐπλήρωναν μάλιστα,—τιμή, ἥ δποια μετ' δλίγον θὰ φαίνεται μιθώδης,—δέκα δραχμὰς τὴν σελίδα... "Εξαφνα ὁ Καρκαβίτσας ἐξηφανίσθη. Εἶχε πάρει ἐν τῷ μεταξὺ τὸ δίπλωμά του κ' ἐπῆγε νὰ κάμῃ τὸν ἱατρὸν εἰς ἔνα χωριό. Ἐπανῆλθε μετ' δλίγον καιρὸν διὰ νὰ ἐξαφανίσθῃ καὶ πάλιν. Τώρα προσελήφθη ὡς ἱατρὸς εἰς τὸ ἀτμόπλοιον «Ἀθῆναι». Εἰς τὴν ἐκτακτην αὐτὴν καλοτυχίαν ὀφεύει μερικὰ ταξείδια, τὰ ὄποια δὲν θὰ ἔκαμψε ποτέ, καὶ τὰ «Λόγια τῆς Πλώρης» τὰ ἔξοχα ἐκείνα θαλασσινὰ διηγήματα, δπου ζωγραφίζεται ἡ ζωή καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνος ναύτου. "Ἀλλη εὐκαιρία παρέχεται κατόπιν εἰς τὸν Καρκαβίτσαν νὰ πολυταξειδεύῃ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν: Κατατάσσεται εἰς τὸν στρατόν, δπου καὶ ὑπηρετεῖ ἀκόμη, μὲ βαθμὸν σήμερον ὑπιάτρου. Η θέσις αὐτὴ ἔχει τὸ ἐλάττωμα νὰ τὸν ἐμφανίζῃ μὲ στρατιωτικὴν στολήν, ἥ δποια δὲν τοῦ ἀρέσει διόλου ἄλλ' ἔχει καὶ τὸ προτέρημα νὰ τὸν μετακινῇ

κάθε τόσον, νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, τὰς δποιάς βαρύνεται, καὶ ἀπὸ τὴν ὄδδον Μαντζάρου δπου πρὸ ἐτῶν κρατεῖ τὸ ἰδιον δωμάτιον, νὰ τὸν πλησιάζῃ εἰς τὴν φυσικὴν ζωήν, διὰ τὴν δποιάν τρελλαίνεται, νὰ τὸν γνωρίζῃ μὲ νέους τόπους, μὲ νέα ἥδη καὶ ἔθιμα, τὰ δποια ὁ ἀκάματος αὐτὸς μελετητῆς τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς δὲν παύει νὰ καταγράφῃ ἀλλ' ἔχει προπάντων τὸ μέγα προτέρημα νὰ τοῦ ἔξασφαλίζῃ τὴν ἰδικήν του ζωήν, νὰ τοῦ ἐπιτρέπῃ νὰ καταγίνεται εἰς τὰς φιλολογικάς του ἐργασίας καὶ εἰς τὰς ἐκδόσεις του, χωρὶς νὰ τὸν ἀπασχολῇ ἡ φροντὶς τοῦ ἐπιουσίου, ποῦ ἀπορροφᾷ τόσους ἄλλους. Ο Καρκαβίτσας, μὲ τὸν χαρακτήρα ποῦ ἔχει, καὶ μὲ τὴν κλίσιν ποῦ τὸν κυριεύει, ποτὲ δὲν θὰ ἡμιποροῦσε νὰ ζήσῃ ὡς ἱατρὸς καλλιεργῶν πελατείαν. "Αν δὲν εἶχε τὴν θέσιν αὐτὴν, θὰ ἥτο ὑποχρεωμένος νὰ γράφῃ διὰ νὰ ζῇ ἵσως θὰ ἔχωντο καὶ εἰς τὴν καθημερινήν δημοσιογραφίαν, ίσως—ποιος εἰξεύρει—θὰ ἡναγκάζετο νὰ συμβιβασθῇ καὶ μὲ τὰς γλωσσικάς του ἀκόμη πεποιθήσεις. Η θέσις του, εὐτυχῶς, τὸν σώζει ἀπὸ πολλά. . . Τώρα, δποτε τοῦ καπνίσῃ, γράφει δποτε τοῦ καπνίσῃ, δημοσίευει καὶ δποτε οἰκονομήσῃ χρήματα, ἐκδίδει ἀπὸ ἐν βιβλίον, τὸ δποιον δὲν καλύπτει οὔτε τὰ ἔξοδά του, ἄλλ' οὔτε καὶ τὸν μέλει ἀν δὲν τὰ καλύψῃ. Εἶνε τὸ ἔξεδον, ἡ πολυτέλεια τῆς ζωῆς του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξέδωσεν ὡς τώρα τὴν Λιγερήν, τὸν Ζητιάνον, τὰ Λόγια τῆς Πλώρης, τὶς Παλιές Ἀγάπες καὶ τὸν Ἀρχαιολόγον. Οὕτω θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀτελείωτον ἀκόμη Ἀρματωλόν, —καὶ τίς οίδε πόσα ἄλλα ἀκόμη, μολονότι λέγει διὰ τὸν διηγήματος τοῦ Καρκαβίτσας. Ταπεινής τοῦ.

φύλι. Δὲν ξεύρει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ δημοτικά του τραγούδια, ποῦ διηγοῦνται ὅλην του τὴν ἴστορίαν, τὰ παραμύθια του, τὰς παραδόσεις του καὶ τὰς παροιμίας του. Τὰ ἡθη του καὶ τὰ ἔθιμα του, ἡ ζωή του δὴ εἶνε φυθισμένη ἐπάνω εἰς αὐτά. Εἶνε μία ζωή, ἡ δοπία εἰς τὰς πόλεις μας κατήντησε θαμμένη, ἀλλ' ἡ δοπία ἀναπτηδῷ μὲ κάποιαν ἀνασκαφήν. Εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων μας ἔνας τέτοιος Ρωμίος κοιμᾶται καὶ εἶνε ἔτοιμος νὰ ἔξυπνήσῃ. Εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Καρκαβίτσας ὁ ὑπνος του δὲν ἦτο τόσον βαθὺς κ' ἔξυπνησεν εὐκολώτερα. Εἰς τοῦτο συνέτεινε καὶ ἡ ἀνατροφή. Τίποτε ἄλλο σχεδὸν δὲν ἐμελέτησεν ὁ Καρκαβίτσας μὲ ἀγάπην ἀπὸ νεώτερα ἐλληνικά. Ἐχει τὴν μανίαν τοῦ συλλέκτου, δ' ὅποιος τὰ ἔσθιατε καὶ τὰποθησανθῆσει. Ιστορικὰ καὶ λαογραφικά, ἐκδεδομένα ἡ ἀνέδοτα, πρόχειρα ἡ δυσεύρετα, γνωστὰ εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ ἀγνωστα καὶ εἰς τὸν ὀλίγους, εἶνε τὰ ἔφοδια τῆς ἀτομικῆς του καλλιεργείας. Μὲ αὐτὰ ἔξενθρεψε τὴν ψυχὴν του, μὲ αὐτὰ ἀνέπτυξε τὸ ἔμβρυον, τὸ ὅποιον οἱ περισσότεροι ἀφίνομεν ἀτροφικόν. Καὶ ὅντως ἔγνωσε τὸν ἔαυτόν του, καὶ συνέλαβε καθαρὰν τὴν ἰδέαν τῆς φυλῆς, καὶ ἔσχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι εἰμεθα λαδὸς νέος, ποῦ δὲν ἔχει πλέον καμμίαν ἔξαρτησιν ἀπὸ τοὺς παναρχαίους του προγόνους καὶ ποῦ πρέπει νὰ χωρισθῇ ἔντελῶς ἀπὸ αὐτούς, καταργῶν ὅλους τοὺς τεχνητοὺς καὶ ψευδεῖς συνδέσμους ποῦ ἐδημιούργησαν οἱ γραμματισμένοι, ἀν δέλη νὰ προκόψῃ. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἀναπτύσσεται εἰς τὸν «Ἀρχαιολόγον», δ' ὅποιος ὡς ἄρρενος πίστεως, εἶνε τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ συγγραφέως. Ἄλλη ἔθνικὴ ψυχὴ ἀναδίδεται γνησιωτέρᾳ ἀπὸ ἄλλα του ἔργα, ἀπηλλαγμένα τῶν συμβολισμῶν καὶ τῶν ἀλληγοριῶν τοῦ «Ἀρχαιολόγου». Ὁ Καρκαβίτσας διαπρέπει ὡς ζωγράφος τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, τῆς ἀνοθεύτου, ἐκείνης ποῦ αἰσθάνεται μέσα του περισσότερον καὶ ποῦ μὲ δυσκολίαν τὴν εὑρίσκει τριγύρω του, ὥπως κατήντησε ἡ ζωή μας, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ χωριά. Οἱ ἡρωές του εἶνε ωρωμοὶ περικαθαρισμένοι μ' ἐπιμέλειαν, ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ κάθε ἔνον στοιχεῖον, παρείσακτον. Ὁ Καρκαβίτσας δὲν ἀντιγράφει ἀπλῶς τὴν ζωήν τὴν ἀλλοιώνει, τὴν ἐπιδιορθώνει, τὴν ἔξιδανικεύει, τὴν ἔξελληνίζει. Εἶνε τὸ μέγα ἐλάττωμα καὶ συγχρόνως τὸ μέγα προτέρημα τοῦ ταλάντου του. Ἐλάττωμα, διότι τὸν κάμνει κάποτε ν' ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ ἀλληλινὸν ἐπὶ ζημίᾳ τῆς τέχνης· προτέρημα διότι συχνότερα τὸν φέρνει πλησιέ-

στερα εἰς τὸ νόημα τῆς μεγάλης τέχνης καὶ τὸν κάμνει νὰ μᾶς δίδῃ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἔξοχους εἰκόνας, γεμάτας ἀπὸ ἐλληνικὸν ἰδινικόν, ποῦ ἵσως δὲν θὰ τὸ κατώρθωνε ἀν περιωρίζετο νάντιγράφη τὴν ζωὴν ὥπως εἶνε. Ἐπαναλαμβάνων ὅμως ὅτι αὐτὸς εἰς τὸν Καρκαβίτσαν εἶνε μᾶλλον αὐθόρμητον, μᾶλλον ἀσυνείδητον. Τείνει ἀνέκαθεν καὶ φύσει εἰς τὸ νὰ μεγαλοποιῇ. Ἐν γένει εἰς τὰ ἔργα του εὑρίσκομεν μορφὰς μὲ διαστάσεις μεγαλειτέρας του φυσικοῦ, αἵ δοπίαι πολλάκις γιγαντοῦνται καὶ ἐπιβάλλονται ἀκριβῶς μὲ τὴν φαντασιούτητά των — ὥπως δ' Ζητιάνος — ὡς κάτι πραγματικάτερον καὶ τοῦ πραγματικοῦ. Καὶ κατὰ τοῦτο πρὸ πάντων διαφέρει δ' Καρκαβίτσας ἀπὸ τὸν ἄλλον γίγαντα τοῦ συγχρόνου ἐλληνικοῦ διηγήματος, τὸν Παπαδιαμάντην. Ὁ φακὸς τοῦ Παπαδιαμάντη ἀποδίδει τὰ ἀντικείμενα χωρὶς ἴριδώσεις καὶ χωρὶς μεγεθύνσεις, ὥπως περίπου καὶ δ' πραγματικὸς φακὸς τοῦ Καρκαβίτσας, δ' ὅποιος, δ' ἔρασιτέχνης, κατεγίνετο εἰς τὴν φωτογραφικήν. Ἀλλ' αἱ φωτογραφίαι τοῦ ἄλλου ἔχουν τὴν μαγικὴν ἰδιότητα νὰ παρουσιάζουν καὶ κάτι βαθύτερον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, — πρᾶγμα τὸ δοπίον κατορθώνει συχνὰ καὶ δ' Καρκαβίτσας ὅτι εἰμεθα λαδὸς νέος, ποῦ δὲν ἔχει πλέον καμμίαν ἔξαρτησιν ἀπὸ τοὺς παναρχαίους του προγόνους καὶ ποῦ πρέπει νὰ χωρισθῇ ἔντελῶς ἀπὸ αὐτούς, καταργῶν ὅλους τοὺς τεχνητοὺς καὶ ψευδεῖς συνδέσμους ποῦ ἐδημιούργησαν οἱ γραμματισμένοι, ἀν δέλη νὰ προκόψῃ. Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἀναπτύσσεται εἰς τὸν «Ἀρχαιολόγον», δ' ὅποιος ὡς ἄρρενος πίστεως, εἶνε τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ συγγραφέως.

Ἡ διήγησίς του ἔχει κάτι τὸ ἐπικόν, τὸ ἀρρενωπόν, τὸ σκληρόν ἀν δέλετε. Δὲν γνωρίζει πολλὰς τρυφερότητας, οὔτε ἐντρυφάεις γλυκεῖς λυρισμούς, οὔτε ἀρέσκεται εἰς γυναικῶδη παίγνια. Καὶ τὸ ὑφος του εἶνε ταιριαστὸν μὲ τὸ θέμα του, καὶ ἡ γλώσσα του ἐπίσης. Δημοτικής μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ «Ταξιδιοῦ», δ' Καρκαβίτσας, ἔχων πλήρη τὴν πεποίθησιν, ὥπλην ἀν δέλητον βαθμηδὸν τοιούτος καὶ ἀνευ τοῦ κ. Ψυχάρη. Αἱ τάσεις του, αἱ μελέται του, τὸ τάλαντόν του τὸ ἰδίον, θὰ τὸν ἔκαμναν μίαν ἡμέραν ἀφεύκτως νὰ γράψῃ εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ λαοῦ. Τοῦτο ἵσως τὸ συνασθάνεται καὶ δ' ἰδίος· καὶ τοῦτο ἔξηγει πῶς, ἐνῷ εἶνε τόσον ἐνθουσιώδης, φανατικὸς ὑπέρμαχος τῆς ἰδέας· ἐνῷ πρὸ χρόνων δὲν ἔγραψε οὔτε γραμμῆν εἰς τὴν καθαρεύουσαν, «χωνευτῆρι ποῦ τοῦ φίγαρεις χονσάφι καὶ σοῦ βγάζει κάρβουνο»· καὶ ἐνῷ ἡ γλώσσα του δλονὲν γίνεται δημοτικωτέρα, δὲν χωνεύει διόλου τὸν κ. Ψυχάρην καὶ τοὺς ψυχαριστάς. Διὰ τὸ παράδοξον τοῦτο δικαιολογεῖται λέγων, ὅτι οἱ ψυχαρισταὶ μὲ τὰς ὑπερβολάς των «κατέστρεψαν τὸ ζῆτημα», καὶ ὅτι ἡ δημοτικὴ γλώσσα δὲν εἶνε αὐτὴ ποῦ γράφει δ' Ψυχάρης, (ὑπονοῶν ὅτι εἶνε αὐτὴ ποῦ γράφει αὐτός.)

Ἐκτὸς τῶν διηγημάτων, δ' Καρκαβίτσας ἐ-

δημοσίευσε καὶ πολλὰ ἄρρενα εἰς τὰς ἐφημερίδας μὲ τὸ ψευδώνυμον Πέτρος Ἀβράμης. Εἰς τὰ ἄρρενα αὐτὰ ὑπεστήριξεν ὠςεπιτοπεῖστον τὰς ἰδέας, — φιλολογικάς, κοινωνικάς ἢ πολιτικάς, — τὰς δοπίας προσεπάθησα νὰ ἔξηγήσω ἀνωτέρω. Ἐν γένει δὲν θὰ τὸν καρκαβίτσας, μολονότι τὸν καρκαβίτσαν εἶνε μᾶλλον φιλορρήμητον, μᾶλλον ἀσυνείδητον. Τείνει ἀνέκαθεν καὶ φύσει εἰς τὸ νὰ μεγαλοποιοῦται. Καὶ κατὰ τοῦτο Καρκαβίτσας, μολονότι τὸν ἄρρενα αὐτοῦ πάποτε δὲν τὸν καρκαβίτσαν εἶνε μᾶλλον φιλολογικά, καὶ διὰ κάθε ζήτημα ἔχει γνώμην ἰδικήν του, πολὺ φωτισμένην, ἡ δοπία καὶ ἀκούεται μὲ σεβασμόν, ὡς προερχομένη ἀπὸ συγγραφέα τῆς ὁδίας του. Ἀλλος ἔξαφνα δὲν θὰ ἡμιποδίζουσε νὰ κηρύξῃ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν χωρισμόν μας ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους, χωρὶς νὰ χαρακτηρισθῇ τούλαχιστον ὡς προδότης. Ὁ Καρκαβίτσας τὸν ὑπεστήριξεν ἀξιμίως. Ἱσως δὲν ἔξη δ' Παράσχος, θὰ ἡμιποδίζει καὶ πολλίν καὶ διὰ τὰ Προπούλαια του, — καὶ ἡμιπόρεσε πολύ, — χωρὶς νὰ ἡμιποδίσθῃ ἀπὸ τὰ ἔνδοξα ἔρειπια. Τὸ ἀναγκαιότερον λοιπὸν διὰ τὴν ὀνειρευτὴν ἔθνικὴν ἀναγέννησιν, δὲν εἶνε νὰ ἔξαφνασθῇ δημοτικόν πολιτισμόν, δὲν εἶνε νὰ γεννηθοῦν πολλοὶ νέοι ἀνδρες μὲ τὴν πνευματικὴν εὐρωστίαν ἐνὸς Καρκαβίτσα.

Ο Καρκαβίτσας, δημοτα ποιητικὸν τοσοῦτον! . . .

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

## ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ 1829—1861

Ο πρῶτος ταχυδρομικὸς κανονισμὸς ἔξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου κατ' Ὁκτώβριον 1829, τριάκοντα δὲ καὶ δύο ἀκριβῶς ἔτη βραδύτερον κατ' Ὁκτώβριον 1861 ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν τὰ πρῶτα Ἑλληνικὰ γραμματόσημα. Ὁλίγῳ πρότερον, κατὰ τὸ 1859, εἶχε διοργανωθῆναι καὶ ἡ πρώτη τηλεγραφικὴ ὑπηρεσία, πλὴν αὐτὴ ἐπέπειτο νὰ διαγάγῃ μέχρι τοῦ 1887 βίον αὐτοτελῆ. Ποιὰ ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα μας ταχυδρομεῖα;

Οι Τοῦρκοι δὲν ἡμέλησαν ἐντελῶς τὴν τα-

<sup>1</sup> Πολλαὶ καὶ ἀσφαλεῖς πληροφορίαι ἐπὶ τοῦ θέματος δίδονται ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐκθέσεως τῆς ταχυδρομικῆς Υπηρεσίας, ἣτις ἔξεδόθη, ἐλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ τῷ 1862 ὑπὸ τοῦ Θ. Λεονάρδου, γεν. διευθυντοῦ τῶν ταχυδρομείων. Συμπληρωματικά δέ τινα εἰδίσκονται ἐν τῷ Ἕγχειριδίῳ Δημοσιολογίας (΄εκδ. 1864) τοῦ Λεόντου Ι. Α. Σούτσου (βλ. σελ. 79-86 καὶ 213-214), καὶ σποραδικῶς ἐν τῇ έτοιμη Επιστολῇ τοῦ Leconte (1847).

<sup>2</sup> Η ἀνάγκη ἐπίεσε πάντοτε τοὺς κατακτητικοὺς λαοὺς νὰ ὀργανῶσι ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν, ἥτις ἀποκλειστικὸν σκοπὸν ἔχει νὰ κρατῇ τὴν πρωτεύουσαν εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς διοικητικοὺς χαρακτῆρα ἐκμισθοῦντες ἐφίπτους ταχυδρόμους, μεγάληνα καλουμένους, εἰτίνες ἐκτάκτως καὶ οὕτως εἰπεῖν χαριστικῶς ἀνελάμβανον ἐνίστε τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν ἰδιωτῶν. Εἰς παραπλήσιον δργανισμὸν κατέφευγον ἡ Πελοπονησιακὴ Γερουσία ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Δράμαλη καὶ αἱ κατόπιν κυβερνήσεις<sup>2</sup> μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Λεόντου Ι. Α. Σούτσου (βλ. σελ. 79-86 καὶ 213-214), καὶ σποραδικῶς ἐν τῇ έτοιμη Επιστολῇ τοῦ Leconte (1847).

Ἶεως τοῦ Καποδιστρίου, δύποτε διὰ ψηφίσματος, ἐκδοθέντος ἐν Πόρῳ τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1828, συνεστήθησαν Γενικὴ Διεύθυνσις Ταχυδομού εἰς Ἐπίδαυρον, "Ἄργος, Τρίπολιν καὶ Σύρον.

‘Η ίδια δὲν ἔλαβεν δῆμως σάρκα καὶ ὀστᾶ ἥ  
ὅτε ἡ Κυρβέρη σις μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὅπότε  
ἥρχισεν ἐφαρμοζόμενος ἀναδημοσιευθεῖς, τῇ  
17 Ὁκτωβρίου 1829, ὁ πρῶτος ταχυδρομικὸς  
κανονισμός<sup>1</sup>.

Καὶ περὶ τῆς λειτουργίας τῶν ταχυδρομείων ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου διάλιγα ἔχει τις νὰ εἰπῃ.  
'Ιδιωτικὴ ἀλληλογραφία οὕτως εἰπεῖν δὲν ὑφίστατο, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ ἔξ αὐτῆς ἔσοδα εἶναι ἐλάχιστα' δ. Θ. Λεονάρδος ὑπολογίζει αὐτὰ εἰς 1,500 φοίνικας περίπου κατ' ἕτος. Τὰ ταχυδρομεῖα είχον ἄρα εἰσέτι διοικητικὴν ἀποστολήν. 'Εξ ἄλλου τὰ 11 πρῶτα γραφεῖα είχον ἀπαξάπαντα ἴδρυθη ἐν Πελοποννήσῳ. Τὸ εἰς Στερεάν ταχυδρομεῖον ἐστέλλετο διὰ πολεμικοῦ εἰς τὸν τοποθητήν τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ δὲ εἰς τὰς νήσους «μὲ τὰς τυχούσας εὐκαιρίας». Πρὸς τούτοις ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία συνίστατο μόνον ἐκ τῆς ἐν Ναυπλίῳ Γενικῆς Διευθύνσεως καὶ 25 ταχυδρόμων, 9 πεζῶν καὶ 16 ἐφίππων. Ἡ δ' ἐπιστασία τῶν ἐπαρχιακῶν γραφείων εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς ἄλλους δημοσίους ὑπαλλήλους (γραμματεῖς προσωρινῶν διοικητῶν, ἀστυνόμους ἢ ὑγειονόμους εἰς τὰς παραλίους πόλεις).

Χαρακτηριστικαὶ καὶ νεωτεριστικῶταται ἥσαν  
αἱ διατάξεις, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὰ τέλη. Ἐλαμ-  
βάνετο ὑπ' ὅψιν οὐχὶ ἡ ἀπόστασις, ἀλλὰ τὸ βά-  
ρος<sup>2</sup>. Ἐθεσπίζετο δηλαδὴ σύντημα ὅπερ ἀπη-  
θανάτισε τὸ ὄνομα τοῦ Rowland Hill καὶ  
ὅπερ ἡ Εὐρώπη πᾶσα βραδύτερον παρεδέχθη.  
Σημειωτέον δ' ὅτι τόσον παράτολμος ἔφαι-  
νετο κατὰ τὸ 1830 ἡ ἴδεα τῆς ταχυδρομήσεως  
τῶν ἐπιστολῶν κατὰ τὸ βάρος, ὥστε ἐγκατε-  
λείφθη πολὺ ταχέως ὑπὸ τῆς Βαυαρικῆς Δυ-  
ναστείας.

Αὕτη ἀναλαβοῦσα τὰς ἡνίας τοῦ κράτους  
καὶ ἐπιληφθεῖσα, ίδιως ἀπὸ τῆς ἐνηλικιώσεως  
τοῦ Ὀθωνος, τῆς συστηματικῆς διοργανώσεως

<sup>1</sup> Οὗτος εἶχε δημοσιευθῆ διὰ πρώτην φορᾶν ἐν Αἰγίνῃ κατ' Απριλίου 1829.

<sup>2</sup> Τὸ τέλος ἐίχεν δρισθῆ διὰ πᾶσαν μονόφυλλον ἐπιστολὴν εἰς πέντε παράδεις, διὰ πᾶσαν δίφυλλον εἰς δέκα, διὰ φάρκελον μη ὑπερβιώνοντα τὸ βάρος δέκα δραμίων εἰς εἴκοσι, διὰ φάρκελον βάρους δέκα ἔως εἰκοσιπέντε δραμίων εἰς τεσσαράκοντα. Φάρκελοι πέραν τῶν 25 δραμίων δὲν ἦσαν δεκτοί. Αἱ ἐφημερίδες ἀπέλαυνον ἀτέλειας.

τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, εἶχε νὰ παλαιόσιν πρὸς πολλάς δυσκολίας. Καὶ τὰς μὲν δυσχερείας τῆς κατὰ ἔηραν συγκοινωνίας εὐκόλως μαντεύει ὁ ἀναγνώστης. Οὔτε ὅδοι, οὔτε γέφυραι οὔτε ἀσφάλεια ὑπῆρχον. Διεξαγωγὴ τῆς ὑπηρεσίας δι’ ἀμάξῶν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο παντελῶς ἄγνωστος· ἀκόμη περὶ τὰς παραμονὰς τῆς ἔξωσεως ἀπαντῶμεν μόνον τρεῖς ταχυδρομικὰς ἀμάξες.<sup>1</sup> Ἡ ὑπηρεσία διεξαγομένη διὰ ταχυδρομικῶν ἐφίπτων καὶ πεζῶν ἐχόντων ὡς συνεπικούρους δλίγα ὑποεὑγία, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχῃ τὰ δύο εἰς τοιαύτην ὑπηρεσίαν ἀπαραίτητα προσόντα, τὴν ταχύτητα δηλαδὴ καὶ τὴν ἀκούβειαν, ἐν ᾧρᾳ δὲ χειμῶνος παρελύετο κατ’ ἀνάγκην.<sup>1</sup> Ἄλλὰ καὶ ἡ διὰ θαλάσσης συγκοινωνία παρουσίαζε δυσκολίας, ὡν δὲν ἔχομεν τελείαν ἰδέαν. Περὶ τὸ 1835, οὐχὶ μόνον ἀτμόπλοια δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ καὶ ἔνεκα τῆς οὕτως εἰπεῖν ἀνυπαρξίας τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορίου δὲν ὑπῆρχε οὔτε κανὸν τακτικὴ συγκοινωνία δι’ ἴστιοφόρων μεταξὺ τῶν ἡμετέρων λιμένων καὶ τῶν ἔνων.

Ἡ κυβέρνησις ἤναγκασθη νὰ καταφύγῃ εἰς ἔκτακτα μέτρα, χρησιμοποιοῦσα διὰ μὲν τὸ ἐσωτερικὸν ταχυδρομεῖον τὸ βασιλικὸν ἀτμόπλοιον «Μαξιμιλιανόν», διεργάτης τοῦ ταχυδρομείου μετέφερεν ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα· διὰ δὲ τὸ ἔξωτερικὸν προσέφυγεν εἰς συμβάσεις.

‘Η πρώτη τούτων συνήφθη τῷ 1834 μετὰ τοῦ τραπεζίτου Φεράλδη, ὅστις ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ὑπηρεσίας ἐξ ἴστιοφόρα, ταχύπλοα ἐπονομασθέντα, ὃν τὴν ταχύτητα δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐξ ὅρου τινὸς τῆς συμβάσεως, δυνάμει τοῦ ὅποιου τὰ πλοῖα ἐκεῖνα «δὲν ἥδυναντο νὰ μένωσιν εἰς τοὺς προσδιωρισμένους τοῦ κατάπλου των λιμένας πλέον τῶν ὀκτὼ ἡμέρῶν».

‘Η μετὰ τοῦ Φεράλδη σύμβασις ἔμεινεν ἐν Ἰσχύι μόνον δύο ἔτη. Ὁλίγον δὲ μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς ἔγινεν ἡ πρώτη σύμβασις πρὸς τὸ Αὐστριακὸν Λόδυδ, ἣτις πολλάκις ἀναθεωρηθεῖσα καὶ συνδυασθεῖσα πρὸς ἄλλην σύμβασιν πρὸς Γαλλικὰς ‘Ἐταιρείας ἔφεοε τὴν Ἑλλάδα εἰς ταχυδρομικὴν συγκοινωνίαν μὲν τὰ πέντε μέρη τοῦ κόσμου. ‘Ἄλλα παρ’ ὅλας τὰς μεταρρυθμίσεις, τὰ ἔξωτερικὰ τέλη ἔμειναν λίαν βαρέα.

<sup>1</sup> «Πολλάκις, γράφει δ Ι. Α. Σουτσος, οι ουτώ βραδέως δόδοιτορούντες δόδοιπόροι αναγκάζονται νά διακόπωσι την. ἐπί τά πρόσω ποείαν αὐτῶν, ἔνεκα τῶν ἐπιπροσθιούντων χειμάρρων, ἡ ἐάν τολμήσωσι νά διαβᾶσιν αὐτοὺς, δπως ἀποφύγωσι τά ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς πρόστιμα, διατρέχουσι τὸν κύνδυνον νά γίνωσιν ἀνάρπαστοι ήπο τῆς δομῆς τῶν θνήτων καὶ ουτώ δι' ἔλλειψιν γεφυρῶν καὶ ἵπτοι καὶ ἀναβάται καὶ φάκελοι πολλάκις ἔκαψανται. »

Ακόμη μετά τὴν διατίμησιν τοῦ 1860, ἐπιστολὴ διὰ Νεάπολιν ἐπλήρωνε λεπτὰ 70, διὰ Αἰθύονον 110, διὰ Γένουαν 120.<sup>1</sup>

Περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχήν, δηλαδὴ ἀκριβῶς τὸ 1857, συνέστη καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἀτμοπλοΐα, ἣτις ἀνέλαβε τὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὑπὸ τοῦ κράτους διαχειρίζομένην ἐσωτερικὴν ἀτμοπλοΐην ὑπηρεσίαν, ἐπενεγκοῦσα συνάμα εἰς αὐτὴν σπουδαίας βελτιώσεις.

Καὶ αὗται μὲν ἡσαν αἱ δυσκολίαι, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ἐπιστολῶν. Ἡ διοργάνωσις συστηματικῆς ὑπηρεσίας ἀπήντα πολλὰς ἄλλας. Τῷ ὅντι, ἐκτὸς τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας, ἐσπάνιζον τότε δύο ἄλλα πράγματα ἀπαραίτητα, τὸ χρῆμα καὶ κατάλληλα ὑπηρεσιακὰ ὅργανα.

Τῷ 1861 παρ' ὅλην τὴν γενομένην δημοσίαν καὶ ἴδιωτικὴν πρόσοδον εἰς τὸ ταχυδρομεῖον παρεδόθησαν μόνον 1,322,470 ἔγγραφα.

<sup>1</sup> Επίσης τὰ τέλη ἐπιστολῆς δι' Ἀγγλίαν ἦσαν δρ. 1,50 διὰ δὲ τὰς Ἀγγλικάς Ἀποικίας δρ. 2,24 καὶ 2,50.

Σήμερον ή ταχυδρομική υπηρεσία άποφέρει κέρδος εἰς όλα σχεδόν τά κράτη της Ευρώπης, εἰς τὴν Ἀμερικήν. ὅμως αἱ δαπάναι ἔνεκα τῶν ἀποστάσεων ὑπερβαίνουντι τὰ ἔσοδα. Οὕτω δὲ ἡ χορηγίας τοῦ 1900 ἐν ταῖς Ηνωμέναις Πλοιείαις ἀφῆκεν ἔλλειψια 25 ἑκατομμύριών, ἐν τῇ Ἀργεντίνῃ 5, ἐν δὲ τῷ Μεξικῷ 2,500,000 φοράγκων.

<sup>15</sup> Ἀκριβῶς ἀντίθετον τῆς τότε Ἑλλάδος εἰκόνα παρουσιάζει ἡ σημερινὴ Οὐλανδία, ὅπου τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἶναι ἀφθονότατα. ὁ πλούτος είνει μέγις, ἀναλαβόθητος δ' οὐδεὶς ἀπαντᾷ. Διὰ τοῦτο ἀκρι-  
βῶς ἡ Οὐλανδία εἶναι τὸ μόνον κράτος τῆς Ἐδρώπης, ὃπου τὸ τέλος τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιστολῶν ὥρισθη εἰς πέντε λεπτά.

λείουν εἰς 1,100,000 ψυχὰς, ἀναλογεῖ 1,  $\frac{1}{5}$  ἐγ-  
γράφων εἰς ἔκαστον. 'Εξονυχιζομένων δὲ τῶν  
στατιστικῶν παρατηρεῖ τις ὅτι ἔκ τοῦ συνόλου  
τῶν ταχυδρομηθέντων ἐγγράφων 566,541 ἦσαν  
ἐπίσημα. 'Εκ τούτου δὲ ἔπειται πρῶτον ὅτι  
ἀκόμη περὶ τὸ 1860 τὰ ταχυδρομεῖα δὲν εἶχον  
τελείως ἀποβάλει τὸν τουρκικὸν χαρακτῆρα δη-  
μοσίας ὑπηρεσίας, καὶ δεύτερον ὅτι εἰς ἔκαστον  
Ἐλληνα ἀνελόγηι πράγματι οὐχὶ 1,  $\frac{1}{5}$  ἐπιστο-  
λῆς, ἀλλὰ  $\frac{7}{10}$  τοιαύτης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ ἐπίσημος ἀλληλογραφία ἐν μὲν Γαλλίᾳ ἀναλογεῖ εἰς τὸ  $\frac{1}{10}$  τῆς Ἰδιωτικῆς, εἰς δὲ Ἀγγλίαν εἰς ἡπτον  $\frac{1}{15}$ . Πρὸς τούτους εἰς ἔκαστον Γάλλον ἀνελόγουν 7 Ἰδιωτικαὶ ἐπιστολαί, εἰς ἔκαστον δὲ Ἀγγλον 15.

Αποτέλεσμα τούτου ύπηρε οτι τὰ μὲν Εὐ-  
ωρωπαϊκὰ ταχυδρομεῖα παρ’ ὅλας τὰς κατατη-  
κτικὰς ἐλαττώσεις τοῦ τιμολογίου ἀφίνον κέρδη,  
τὸ δὲ ἡμέτερον ζημίας. (Περισσεύματα ἀφῆ-  
καν μόνον τὰ ἔτη 1845 καὶ 1848. Τὸ περίσ-  
σευμα τοῦ πρώτου ύπηρε 5,899, τὸ δὲ τοῦ  
δευτέρου 8,769 δο.). Τὰ δ’ ἐλλείμματα θὰ ἡσαν  
ἔτι μεγαλείτερα, ἐὰν ἄκρα φειδῶ δὲν εἰχε προ-  
τανεύσει περὶ τὴν διοίκησιν, ἰδρυομένων ταχυ-  
δρομικῶν γραφείων μόνον ἔνθα τὸ πρᾶγμα  
ἡτο ἀπαραιτήτον καὶ ἀνατιθεμένης ἀλλαχοῦ  
τῆς ταχυδρομικῆς ύπηρεσίας εἰς ἄλλας ἀρχὰς,  
δηλαδὴ τὰς ὑγειονομικάς, τοὺς ἀξιωματικοὺς  
τῶν λιμένων ἢ τοὺς δημάρχους. Οἱ ύπάλληλοι  
οὗτοι ἐλάμβανον ὡς ἀντιμισθίαν 20 % ἐπὶ  
τῶν καθαρῶν προσόδων<sup>1</sup>. Κατὰ τὰς παραμο-  
νὰς τῆς μεταπολιτεύσεως ἐπὶ 103 ταχυδρομι-  
κῶν γραφείων μόνον τὰ 40 ύπηρετοῦντο ύπὸ  
εἰδικῶν ύπαλλήλων.

Οὗτο δ' ἐπετυγχάνετο ἀξία λόγου οἰκονομία, ἀλλ' ὡς εἴπομεν, τὸ νεοσύντατον κράτος ἔπισχεν οὐχὶ μόνον ἐξ ἐλλείφεως χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐλλείφεως ἀνδρῶν. Καὶ διὰ μὲν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πόλεων εὑρέθησαν κατάληγα δῆγανα, ἔνεκα κυρίως τῆς κρατούσης μονιμότητος.

Αλλως διμοις είχον τὰ πράγματα εἰς τὸν δῆμους, ἔνθα οἱ 124 δημοτικοὶ ταχυδρόμοι, καὶ ὅτε ἐγνώριζον ἀνάγνωσιν, τοῦθ' ὅπερ ἦτο σπάνιον, τοσούτῳ μᾶλλον δυσκόλως ἐπήρκουν εἰς τὴν βαρεῖαν αὐτῶν ὑπηρεσίαν, καθ' ὃσον ἐκτελοῦντες συνήθως χρέη δημοτικῶν οἰκητηριῶν ἐθεώρουν τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν φέρειν.

Είναι πιθανὸν ὅτι πρὸ τοσούτων δυσχε-

<sup>1</sup> Βλ. τὸ διάταγμα τῆς 25 Δεκεμβρίου 1836, καὶ τὴν μετὰ δύο ἔτη ἐπενεγχθεῖσαν μικρὰν τοποποίησην.

οειῶν πολλαὶ κυβερνήσεις ἥθελον δροδήσει. Πλὴν δὲ "Οθων, ἐὰν ἔστερεῖτο διπλωματικῆς δύξιδερκείας καὶ πολιτικῆς ἵκανότητος καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἔξωτεροικὰς καταστροφὰς οὔτε ἔσωτεροικὰς περιπλοκὰς ἤξειρε νὰ περικάμπτῃ, εἶχεν δικαῖος τὰ σπάνια προσόντα τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὸ καθῆκον καὶ τῆς λεπτολόγου φιλοπονίας, ὅτινα εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν σύνταξιν ἀναστατωμένης χώρας. Τί δὲ κατώρθωσεν διπλωτος τῆς Ἑλλάδος βασιλεύς, στηριζόμενος ἐπὶ ὑπηρεσίας μονίμου<sup>1</sup>, δύναται δὲ ἀναγνώστης νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν ἔξῆς ἀριθμῶν:

Ἐτη Γραφ. Ἰδιωτ. ἐπ. Δημ. ἔγγρ. Ἔσοδα Ἔξοδα				
1829	13	ἐλάχισται	—	1,500 φοίν <sup>2</sup> —
1840	69	323.300	262.090	211.078 253.595 δ. <sup>3</sup>
1850	79	438.121	398.222	182.338 212.137
1860	104 <sup>4</sup>	735.708	539.587	322.741 343.800

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον δὲ ἀριθμὸς τῶν ταχυδρόμων παρουσιάζει τὴν ἔξης αὐξήσιν:

ἔτη ταχυδρ. ἔφιπποι πεζοὶ φορτηγά ζῆται ἄμαξαι				
1829	16	4	0	0
1840	64	8	5	0
1850	98	8	4	3
1860	113	21	12	3

<sup>1</sup> Ο Γ. Σκοῦφος διορισθεὶς γενικὸς διευθυντὴς τῶν ταχυδρόμων κατ' Ἀπρίλιον 1832 παρέμεινε τοιοῦτος μέχρι τοῦ Ιουλίου 1855, δὲ παρηγόρηθ. Ο δὲ διαδεχθεὶς αὐτὸν Θ. Λεονάρδος εἶχε διορισθῆ γραμματεὺς τῆς γενικῆς διευθύνσεως τὸν Ἀπρίλιον 1829, δὲ δηλαδὴ ἔξεδόθη ἐν Αἰγαίῃ δὲ πρῶτος κανονιμός. Ἡδύντα ὅδεν ὑπουργὸς Χ. Χριστόπουλος νὰ τῷ γράψῃ τῇ 23 Δεκεμβρίου 1861 «ὅτι ὁ ἐν τῇ ταχυδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ βίος σας συντατίζεται μὲ τοὺς τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἐν Ἑλλάδι». <sup>2</sup> Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Λεονάρδου. "Αγομα νὰ θεωρήσω τοὺς ὑπολογισμοὺς τούτους ὡς ὁρθοὺς, διότι ἡ ἴδιωτικὴ ἀλληλογραφία ἦτο περιωρισμένη εἰς ἀκρού, αἱ δὲ ἐφημερίδες ὡς καὶ ἡ ἀλληλογραφία ἢ τε ἐπίσημος καὶ ἡ ἡμιεπίσημος τῆς Κυβερνήσεως αἱτέλαινον ἀτελείας.

<sup>3</sup> Τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ 1840 παρουσιάζονται μεγαλείτερα, διότι ἐν αὐτοῖς περιλαμβάνονται τὰ τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, δοτικ., ὡς εἴδαμεν, μετέφερεν ἐκτὸς τοῦ ταχυδρομείου ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα.

<sup>4</sup> Ήτοι 37 ἐν Πελοποννήσῳ, 29 εἰς τὴν Στερεούν, 26 εἰς τὰς νῆσους καὶ 11 εἰς τὰς ἔξης πόλεις τοῦ ἔξωτεροικοῦ: Κανονιτινούσολιν, Σμύρνην, Θεσσαλονίκην, Λάρισαν, Ιωάννινα, Ἀρταν, Πρέβεζαν, Ἀλεξάνδρειαν, Βουκουρέστιον, Βραΐλαν καὶ Γαλάζιον.

Τῷ 1861, εἰσαχθέντων ἀπὸ τῆς α' Ὀκτωβρίου τῶν πρώτων γραμματοσήμων, ἀρχεταὶ διὰ τὰ ἔλληνικὰ ταχυδρομεῖα νέα περίοδος<sup>1</sup>, λήγει δ' ἐκείνη, ἥν προετιθέμεθα ν' ἀναπαραστήσωμεν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Παναθηναίων». Νομίζομεν δικαῖος ἀδικον νὰ μὴ εἴπωμεν καὶ δύο λέξεις περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρουμένης ἀλματικῆς προόδου.

Τὴν πρόοδον ταύτην εὐγλώττως θὰ καταδεῖξῃ ὁ ἔξης πίναξ:

Ἐτη Γραφεῖα Ἰδιωτ. Ἀλληλογ. Ἔσοδα Ἔξοδα ἐπιστ. καὶ ἄλλ. ἀντικ.				
1860	104	735.708	322.741	343.800
1883	213	9.135.049	905.428	619.180
1905	640	17.315.901	4.591.357	3.954.742

Οἱ ἀριθμοὶ, οἱ ἀφορῶντες εἰς τὸ 1905, εἶναι οἱ ἐπισήμως ἀνάκοινωθέντες ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων εἰς τὸ ἐν Βέροιῃ γραφεῖον τῆς Ταχυδρομικῆς ἐνώσεως, δεικνύονται δὲ πλεόνασμα ἐσόδων 636, 615. Υπὸ δὲ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶναι λίαν ἱκανοποιητικοί, διότι κατὰ τὸ 1883 ἡ μὲν ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία εἶφινε μὲν περίσσευμα 286.246 δρ., ἀλλ' ἡ τηλεγραφικὴ, ἥτις συνεχενύθη μετὰ τῆς πρώτης μόνον τῷ 1887, ἀφίνει ἔλλειμμα 343.454 δρ.<sup>2</sup>. ὥστε ἐν συνόλῳ ἡ "Υπηρεσία, ἥτις σήμερον δίδει ἀξιόλογον κέρδος εἰς τὸ κράτος, ἥτο ἀκόμη πρὸ ἐπίκοστίας, ὅπως καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν βασιλείαν τοῦ "Οθωνος, παθητική.

#### ΑΝΔΡ. ΜΙΧ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

<sup>1</sup> Η εὐεργετικὴ ἐπιδρασίς τῶν γραμματοσήμων ἐγένετο ἀμέσως αἰσθητῇ. Κατὰ τὸ α' ἔξαμπτον τοῦ 1863, παρὸ τὴν κρατοῦσαν τότε γενικὴν ἀκαταστάσιαν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστολῶν ἦτο κατὰ 32.025, τῶν δὲ ἐντύπων καὶ ἐφημερίδων κατὰ 105.865 ἀνώτερος τῶν κατὰ τὸ ἀντίστοιχον ἔξαμπτον τοῦ 1862 ἀποταλέντων. Προσθετέον δὲ ἡ εἰσαγωγὴ τῶν γραμματοσήμων δὲν συνεπέρειν ὅπως ἀλλαχοῦ παροδικὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐσόδων, διότι παρ' ἡμῖν δὲν ἥλαττον σημαντικῶς τὰ τέλη, ὡς τοῦτο συνέβη ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ 1848 καὶ 1840.

<sup>2</sup> Βλ. Δ. Ἀβαντινοῦ ἔκθεσιν περὶ τῆς ταχ. καὶ τηλ. ὑπηρεσίας καὶ Στατιστικῶν πίνακας ἀπὸ τοῦ 1883-1892 (Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον 1893).

## Η ΑΝΤΑΡΤΙΣ\*

— Αὐτὸς ἔλειπε νὰ μοῦ μάθετε, πῶς πρέπει νάγαπα τὸ παιδί μου! Ωραῖο πρᾶγμα! . . .

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἰπε συγκεχυμένος.

Ἐγύριζαν ἀπὸ τὴν Όμονοιαν πρὸ τὸ Λούβρον. Μόλις ἔβραδύναζε.

Ο Μαυρίκιος ἐσυλλογίσθη πῶς ἦτον ἀργά. Η γυναῖκα του τὸν ἐπερίμενε. Δὲν εἶχε πλέον τίποτε νὰ πῇ εἰς τὴν Ζοζάνναν, — τίποτε μόνον νὰ τῆς ζητήσῃ κάτι.

Ἐδίσταζε. . . Τὰ λόγια ἔτρεμαν εἰς τὰ χεῖλη του ὃς ἔξομολόγησις ἐνόχου ἔρωτος.

Ο Μαυρίκιος ἐψιθυρίστη:

— Ζοζάννα. . . θὰ ἥθελα.

— Τί;

— Πρέπει νὰ φύγω, Ζοζάννα. . . Εἶναι φρικῶδες νὰ χωρίσωμε ἔτσι. . . "Ἐχω τόσα νὰ σᾶς πῶ! " Αν ἡξεύρατε. . . Ζοζάννα, θὰ ἥθελα νὰ ἥμουν βέβαιος ὅτι σᾶς ἔχαναιδῶ. Δὲν ἥμπορω νὰ πιστεύσω διτὶ ἀφίνομε δὲν εἶνας τὸν ἄλλον γιὰ πάντα. . .

— Υποδέτω διτὶ δὲν θὰ μοῦ κάμετε γαμήλιον ἐπίσκεψιν! εἰπε ἡ Ζοζάννα προσπαθοῦσα νὰ μὴ συγκινηθῇ. Εἴπαμε τὰ οὐσιώδη καὶ δριστικὰ πράγματα, ἀπόψε. . . Καὶ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ παρατείνω αὐτὴν τὴν συνδιάλεξιν. . .

— Θὰ εἰμεδα πειδαμένοι δὲν εἶνας γιὰ τὸν ἄλλον; . . . Δὲν θὰ σᾶς ἔχαναιδῶ πλέον. . . δὲν θὰ ἔχαναιδῶ τὸν Κλαύδιον, ποτέ.

— Τὸ ἥθελήσατε μοναχός σας! . . . Κ' ἔπειτα, πῶς; . . . "Οχι! . . . "Οχι! . . .

Η φωνὴ τῆς ἔτρεμε καὶ τὸ χέρι της ἀνενεκινεῖτο νευρικὸ κάτω ἀπὸ τὴ γοῦνα. Ο Μαυρίκιος ἐσυλλογίσθη: «Τρελλὸς ποῦ είμαι! . . . ».

'Αλλ' ἐνώπιον τῆς Ζοζάννας αὐτῆς ποῦ τοῦ διέφευγε, ἐμπρὸς εἰς τὸ γυναικεῖον αὐτὸς πρόσωπον ἐπανεύρισκε τὴν αἰσθητικὴν τῆς καταπήσεως. Εἶχε τὸ ἵδιο βλέμμα, τὴν ἰδίαν χειρονομίαν, τὴν πνοὴν τῆς λύπης ὅπως τὸ βραδύν ἔκεινο ὅπου εἰς ἔναν δρόμον ἔρημην, καθὼς ἔγυριζαν ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς κυρίας Γιφάνχερ, τῆς εἰς πῆ.

«Σὲ θέλω. Θὰ εἰσαι δική μου. . . ».

Δὲν ἐφαντάσθη καθόλου διτὶ ἥμποροις σὲ γίνεται ἡ θέληση εἰς τὸν ἄναγκην ημηνῆς; . . .

Αὐτὸς δὲν θὰ συμβῇ λίσως ποτέ, ἐν τούτοις δῶσε μου τὴν ὑπόσχεσίν σου. Δὲν πρέπει νὰ λέξ «Ποτέ!».

Τοῦ ἀπήντησε, συγκεχυμένα:

— Μαυρίκιε!

— "Οχι αύριο. . . ἀργά. . . κάποτε. . . ὑπό-

θεσε διτὶ εἰναι ἔρωστο τὸ παιδί, διτὶ κινδυνεύει.

Τότε μοῦ ὑπόσχεσαι διτὶ θὰ μὲ εἰδοποιήσῃς; . . .

Αὐτὸς δὲν θὰ συμβῇ λίσως ποτέ, ἐν τούτοις δῶσε μου τὴν ὑπόσχεσίν σου. Δὲν πρέπει νὰ λέξ «Ποτέ!».

— Λέξεις, συγκεχυμένα:

— Καλά, ἀν εἰν' ἔτσι, ναι, ἵσως, μόνον εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσιν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ συμβῇ ποτέ. Εἶμαι βεβαία!

— Θὰ μου ἔγραφες, θὰ μᾶψινες νάλθω τότε!... Καὶ ἀκόμη εἰς κάθε ἄλλην περίπτωσιν ποῦ θὰ εἰχες ἀνάγκην βοηθοῦ, φιλίας ἀληθινῆς. Πρέπει νὰ πιστεύῃς εἰς τὴν ἀφοσίωσίν μου. Θὰ ἥθελα νὰ ἐπανορθώσω, νὰ ἔξαγοράσω...

'Εκραύγασε σχεδόν.

— Ναι, ναι, μὰ ἀφῆστε με! Δὲν ἔννοεῖτε λοιπὸν δι τοῦ μοῦ κάνετε κακό; "Ω! θέλω νὰ φύγω, ν' ἀναπαυθῶ, νὰ μείνω μόνη. "Αν μ' ἀγαπήσατε ποτέ, σᾶς ἴκετεύω, ἀφῆστε με!

'Ετρόμαξε δι τοῦ δι τοῦ εἰχε κάμει:

— Σᾶς ὑπακούω, ἀγαπημένη μου Ζοζάννα. Συγχωρήσατε με. Εἶμαι τόσο συγκινημένος! Δὲν θὰ ἔπρεπε ἵσως...

'Εκείνη εἶπε πολὺ σιγά:

— 'Αντίο.

Τῆς ἀπεκρίθη πολὺ σιγά:

— 'Αντίο.

Καὶ καθένας ἔπηρε τὸν δρόμον του.

## I5'

"Ο Νοέλ Ντελὺλ κουρασμένος πλέον νὰ περιμένῃ, παρετήρησε τὸ μικρὸ γραφεῖον τὸ διποῖον ἔφωτοῦτο ἔλεεινὰ ἀπὸ μίαν μόνον ἡλεκτρικὴν λάμπαν. Τὸ φῶς ἔπεφτε ἐπάνω εἰς τὰ σκόρπια ἀσπρὰ χαρτιά. Παρετήρησε τὸ μπουκέτο τῶν μενεξέδων ποῦ ἔμαραινετο ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ δοχεῖον μὲ τὴν κόλλαν, τὴν Ταναγραίαν χορεύτριαν ἐπὶ τῆς 'Εστίας, τὰς χρωματιστὰς λιθογραφίας καρφωμένας εἰς τὸν τοῦχον, τὴν τόκων καὶ τὸ μποὰ κρεμασμένα.

"Ο ὑπηρέτης εἶχε πῆ:

— 'Η κυρία Βαλεντὲν ἔρχεται.

Δὲν ἥρχετο ἐν τούτοις. 'Ο Νοέλ στενοχωρητεῖς ἐσηκώθη νὰ φύγῃ. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἡ Ζοζάννα ἀνοίξε τὴν θύραν κ' ενδρέθησαν ὁ ἔνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου.

Εἶδε δι τοῦ ἄρκετὰ ὑψηλή, λεπτή, μαυρονιμένη καὶ πολὺ μελαψή, ωχρά, μάτια καὶ δόντια λάμποντα. 'Εκείνη πάλιν εἶδε πῶς ἡτον νέος, μελαχροινός, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, καὶ δι τοῦ παρετήρει μ' ἔνα βλέμμα φωτεινόν, δξύ, κρυσταλλωμένον, βλέμμα ποῦ εἰσέδυσε μέσα τῆς ἔξ ἀρχῆς.

Εἶπε:

— 'Αργησα πολὺ, κυρία...

'Εξήγησε δι τοῦ εἰς τὸ Παρίσι ἔδω καὶ

δεκαπέντε ἡμέρας καὶ δι τοῦ εἰχε παρακαλέσει τὸν Φουκάρ νὰ τὸν παρουσιάσῃ εἰς τὴν κυρίαν Βαλεντέν. 'Αλλὰ δι Φουκάρ εἰχε φύγει διὰ τὴν Νίκαιαν.

— Τότε ἔχασα τὴν ὑπομονήν: παρουσιάζομαι μόνος μου.

— 'Αλλ' αὐτὸ δημπορούσατε νὰ τὸ κάμετε... ἀμέσως, διότι, ἐπιτέλους γνωριζόμεθα, ἐσυλλογιζόμουν μάλιστα δι τοῦ ἵσως... σήμερον...

— Ωμιλοῦσε γλίγωρα, χωρὶς νὰ τελειώνῃ τὰς φράσεις τῆς, καὶ ζητοῦσα τὰς λέξεις... Κ' ἐσυλλογίζετο:

— 'Τί νέος ποῦ εἶνε!»

Τὸν ἔβλεπε καλύτερα. 'Ητον τριάντα χρόνων τὸ πολύ, ἔνα λεπτὸ πρόσωπον μεσημβρινοῦ, μὲ τὴν μύτην εὐθεῖαν, τὰ μαλλιά μαῦρα, δρυά, κατὶ στρατιωτικὸν εἰς τὸ παρουσιαστικὸν του, τὴν χειρονομίαν, τὴν φωνήν. 'Ητον ισχνὸς καὶ δωματέος. Καὶ δὲν ἤξευρε εἰς τὴν ἀρχὴν ἄν εἶνε ἀληθινὰ συμπαθητικός, τόσο ἥσθιαντο εἴαντὴν νευρικὴν καὶ πτήσουσαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ χαλυβδίνου του βλέμματος, τὸ διποῖον δὲν ἦτο πάλιν ἀναιδές, οὔτε κἄν ἀγέρωχον, ἀλλὰ ἥρεμον, εὐθὺν καὶ διαπεραστικὸν μέχρι τοῦ νὰ θίγῃ τὴν ψυχήν.

— Οταν ἐτελείωσε τὴν ἀπάντησίν της, δρυά, μὲ τὸ ἔνα χέρι ἐπάνω εἰς τὴν ὁράχην ἐνδὸς καθίσματος, ἡ Ζοζάννα δὲν ἤξευρε πλέον τί νὰ πῆ...

— Ναι, ἐπανελάμβανε δι Νοέλ, γνωριζόμεθα ἡδη, ἀπὸ καιδόν...

— 'Εδω κ' ἔνα ἔτος!

— 'Απὸ τὸν 'Οκτώβριον: ἔξη μῆνες.

— Εἰν' ἔνας χρόνος ἀφότου ἐδιάβασα τὴν «Ἐργάτιδα».

— Εἰνε ἔξη μῆνες ἀφότου ἐδιάβασα τὸ ἀρθρὸν σας. Δὲν πειράζει! "Εξη μῆνες, εἶνε ἀρκετὸ διάστημα...

— Ναι, πολὺ ἀρκετό...

— 'Αλλ' ἀν ἔμενα στὸ Παρίσι, θὰ ἡμιποροῦσα νὰ σᾶς γνωρίσω πρὸ ἐνδὸς ἔτους. Τί καιρὸς χαμένος! Δὲν θὰ ἐπαρηγορούμην, ἀν τὸ μέλλον... διότι... ἵσως...

— Εστενοχωρεῖτο μὴ εὑρίσκων τρόπον νὰ ἐκφρασθῇ μὲ διάκρισιν. Καὶ ἀμέσως, ὀμολόγησε:

— Κυρία, προτιμῶ νὰ σᾶς τὸ πῶ: τὰ ἔχω κάσει...

— 'Αλλά, κυρίε...

— Αὐτὸ δι τὸ ἀπλούστερον, νὰ ἔλθω νὰ σᾶς ὀμιλήσω... Καὶ ἰδοὺ πῶς φιβοῦμαι, ποῦ εἶμαι ἀδέξιος καὶ γελοῖος... Θέλω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, νὰ δικαιολογηθῶ, νὰ φύγω...

— Άλλοτε θὰ ἡμουν πιὸ τυχερός καὶ θὰ ἔλαμβάντε καλυτέραν ἵδεαν γιὰ μένα.

— Η Ζοζάννα γελᾷ εῦθυμα καὶ τὸ πρόσωπόν της γίνεται παιδικόν.

— Καλὰ λοιπόν, καθίστε...

— Κ' ἐγὼ τὰ ἔχω χάσει. "Οταν γνωρίζεται κανεὶς, χωρὶς νὰ γνωρίζεται...

— Μορφώνει εἰκόνας μέσα του...

— Ποῦ δὲν δομοίζουν μὲ τὴν πραγματικότητα...

— Καθόλου...

— Γελᾶ, οὗτος καὶ η Ζοζάννα, καὶ οὕτε δι ἔνας, οὔτε δι ἄλλος τολμοῦν νὰ φανερώσουν τὴν εἰκόνα ποῦ ἔπλασαν καὶ δι δομοίζεις δι τὴν πραγματικότητα!».

— Η Ζοζάννα ἐκάθισε στὸ τραπέζι κ' ἐπῆρε μὲ ἀπλοχειρὰ χαρτιὰ τὰ δομοίζοντας ν' ἀνερευνᾶ. 'Ο κ. Ντελὺλ τὴν ἐρώτησε δι τὸ σπίτι κ' ἔξακολουθῶ... "Ω! δὲν παραπονοῦμαι.

— 'Εδιάβασα τὰ ἀρθρὰ σας.... Μερικὰ μοῦ ἀρεσάν πολύ.

— Δὲν εἶπε «ὅλα τὰ ἀρθρὰ σας εἶναι ὁραῖα» καὶ αὐτὸ τὴν ἔκαμε νὰ πιστεύσῃ τὴν εἰλικρινείαν του καὶ ἐκολακεύθη ἀπὸ τὸ κοπλιμέντο αὐτὸ τὸ κατὰ τὸ ἱμισυ κοπλιμέντο.

— Διαβάζετε λοιπὸν τὸν Γυναικεῖον Κόσμον;

— Εἶμαι συνδρομητής, ἀπὸ τὸν 'Οκτώβριον.

— 'Απὸ περιέργειαν;

— Καὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη...

— Εμειδίασε. Τὸ φῶς ἔκαμνε νὰ λάμπουν τὰ λεπτὰ δακτυλάκια της, αἱ λευκαὶ παλάμαι της, ἡ μαύρη μεταξωτὴ μπλοῦζα της, ἡ ἀλυσιδίτσα της... 'Η προσεκτικὴ μορφὴ της Ζοζάννας ἔμενε μέσα εἰς τὸ ἡμίφως καὶ δι τοῦ εἴλκυσ δι τοῦ ἔσαγήνευτο τόρα τὸν Νοέλ Ντελὺλ ἥσαν τὰ χέρια της, τὰ δύο ωχρὰ χέρια της, νευρικά, ἐκφραστικά, διότου ἔνα μόνον δακτυλίδι.

— 'Ετσι, ἐπανέλαβε, ἥξενδω δι τοῦ κάμνετε, ποῦ πηγαίνετε, ποίους βλέπετε... Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγένων εἶσθε εἰς τὴν «Crèche Alsaciennne» τὴν πρώτην 'Ιανουαρίου εἰς τὴν Γαλανήν Βίλλαν... 'Εγράφατε ἔνα μικρὸν ἀρθρὸν πολὺ συγκινητικὸν διὰ τὴν «Γαλανήν Βίλλαν»!... Εἰς τὰς τρεῖς Φεβρουαρίου... εἶχατε κακὸ κέφι, εἰς τὰς τρεῖς Φεβρουαρίου!... ὀμιλήσατε κακεντρεχῶς δι τοῦ συγκεκαλυμμένα γιὰ ἔνα μυθιστόρημα φεμινιστικόν...

— Διότι παρουσιάζετε τὰς γυναῖκας τοῦ φεμινισμοῦ μὲ σηκωμένα τὰ μυαλά.

— Ξεύρω ἀκόμη...

— Τί;

— Ο Νοέλ Ντελὺλ εἶχε περισσότερο κέφι τόρα καὶ η Ζοζάννα ἐπανεύρισκε τὴν ζωηρότητά της καὶ τὴν χάριν της. Τὸν ἡρώησε:

— Πῆτε τί ξεύρετε...

— Κάτι ποῦ μοῦ εἶπε δι Φουκάρ τις προάλλες τὴν νεότητά σας, τὸ θάρρος σας, καὶ τὴν μεγάλην ἐκτίμησιν ποῦ δὲν έχουν γιὰ σᾶς ἔδω.

— 'Ο κύριος Φουκάρ εἶνε πολὺ καλός... προπάντων ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἐπιστροφῆς μου...

— Δὲν σᾶς ἐπιφορτίζει μὲ πολλά;

— 'Έχω ὅρισμένα ἀρθρὰ νὰ γράψω κάθε μῆνα καὶ δύο ὅρας παρουσιάσεως καθημερινάς. 'Εκαμνα λίγ' ἀπ' ὅλα ἄλλοτε εἰς τὸ σπίτι κ' ἔξακολουθῶ... "Ω! δὲν παραπονοῦμαι.

— Τὸ τηλέφωνον ἔχησε. 'Ο υπηρέτης ἐζήτησε τὴν κυρίαν Βαλεντέν.

— 'Οχι, δχ! εἶπε η Ζοζάννα, μὴ σηκώνεσθε επιστρέψω...

— 'Εκαμναν λάθος: ζητοῦν τὴν δεσποινίδα Φλορύ.

— Τὴν ξανθήν Φλορύ;

— Τὴν γνωρίζετε;... 'Ωστε γνωρίζετε ὅλον τὸν κόσμον.

— Τὴν είδα σ' ἔνα τραπέζι, μ' ἔναν φίλον της, ζωγράφον...

— 'Οχι, τραπέζιτην.

— Εἰς τὸν καιρόν μου ἦτον ζωγράφος... 'Υπῆρχε κ' ἔνας ἥθοποιός... 'Η Φλορύ εἶχε πολὺ ἀνοιχτὴ τὴν καρδιά. Εἶνε πολλές γυναικείες τῆς συνομοταξίας της εἰς τὸν Γυναικεῖον Κόσμον;

— Δύο δι τρεῖς, φιληνάδες τῆς διευθυντρίας. 'Υπαρχουν δύμως καὶ τίμιες γυναικείες... 'Η κυρία Μαρέν, ποῦ κάμνει διεπορτάζ· ἐπισκέπτεται τοὺς στρατηγούς, τοὺς πολιτικούς, καὶ τοὺς διπλωμάτας... 'Η κυρία Μπύρ, ποῦ σχεδιάζει... ή δεσποινίς Μπύρ, ή ἀρχισυντάκτης τῆς Assistance Feminine, τοῦ παραρτήματός μας!...

— Τὸ ἐδιάβαζα. Κάπως ἀφελές τὸ παράρτημά σας!...

— 'Αγαπῶ πολὺ τὴν δεσποινίδα Μπύρ... Δὲν πάω σχεδὸν καθόλου μὲ ἄλλες συναδέλφους...

— Καὶ δι μικρὸς Μπερσιέ, εἶνε πάντοτε ἔκει;

— Ναι.

— Εὐγενής. Λίγο...

— Τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀφελοῦς; Κάπως πο-



ίσως, άλλα καμίαν έπιτήδευσιν. Είχε ζωηρόν τὸ αἰσθημα τῶν τεχνῶν, τελείαν φιλολογικὴν μόρφωσιν, ἀγαποῦσε τὰς γενικὰς ἰδέας, είχε μίαν περιέργειαν περιπαθῆ διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα τοῦ καιροῦ του. Συγγραφεύς, κέντούτοις δχι «καλαμαρᾶς»· ἀνθρώπος τοῦ κόσμου, δχι δώμας σνόμπι. Τοῦ ὅρεσαν τὰ παραδόξα ἐθεωροῦσε τὸν ἑαυτόν του ἐλεύθερον ἀπὸ προλήψεις, άλλα δὲν ἀγαποῦσε τὴν ἐκκεντρικότητα, τὰς καυχησιολογίας.

Δὲν εἶχε συγγενεῖς στενούς. Ή μητέρα του εἶχε ἀποθάνει πρὸ καιροῦ καὶ ὁ πατέρας του ἔζούσε εἰς ἔνα ἔξοχικὸ σπίτι μεταξὺ Λουσινιάν καὶ Παμπρού. Τίποτε, εἰς τὰ λόγια καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Νοέλ, δὲν ἐπρόδιδε τὴν κρυφίαν ἐπιφορὴν μιᾶς ἀγαπημένης γυναικός.

«Τον μόνος, ἐλεύθερος, εὐτυχῆς διὰ τοῦτο. Όμως δὲν ἡτον ἄγριος. Αγαποῦσε τὸ Παρίσι, τὸ ὅποιον περιήρχετο εὐχαρίστως κέγκατέλειπε χωρὶς νὰ λυπῆται. Έπήγαινε συχνὰ εἰς τὸ θέατρο κέτρωγε εἰς τὴν πόλιν σχεδὸν πάντοτε. Κάποτε διηγεῖτο εἰς τὴν Ζοζάνναν ὅτι δίπλα του χδες εἰς τὴν ἐσπερίδα ἐκάθητο μία ώραία γυναικά . . .

«Η Ζοζάνα ἐπιστρέφουσα εἰς τὸ ταπεινὸν ἐνδιάλημα της ἐφαντάζετο τὸν κ. Ντελὺλ καθισμένον ἐμπρὸς εἰς ἔνα τραπέζιο πολυτελείας κοντὰ εἰς «μίαν ώραίαν γυναικά». Τί ἔλεγε; . . . Μὲ τί δωμοίαζε; Ωμοίαζε μὲ τὸν γνώριμόν της Νοέλ; Προσήλωνε τὸ βλέμμα του ἐπάνω της λαμπερὸν καὶ εὐθὺν ὥστὲν ξίφος, τοῦ ὅποιου ή Ζοζάννα ἥσθιάνετο ἀκόμη τὴν ἀνὴρον προσεπαφήν;

Χωμένη μέσα εἰς τὴν πολυθρόνα της, ναρκωμένη ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὸ μονότονον σφύριγμα τῆς φωτιᾶς, ή Ζοζάννα ἀφίνε ἀπάνω εἰς τὰ γόνατά της τὸ βιβλίο ποῦ εἶχε ἀνοίξει, τὸ ἀρχινισμένο κέντημά της . . . Εσύλλογίζετο:

«Τὸ δεῖπνον ἐτελείωσε τόρα . . . Οἱ ἀνδρες εἶνε στὸ καπνιστήριον οἱ γυναικες στὸ σαλόνι. εἶμαι βεαία δι τὸ κ. Ντελὺλ ὀμιλεῖ τόρου μὲ τὰς γυναικας» . . .

«Άλλα βράδυα ἐσύλλογίζετο δι τὸ νέος της φίλοις ἡτον μόνος, σὰν ἀντήν, εἰς τὸ διαμέρισμα του τοῦ ὅποιου ἔγκωμιάζε τὰ μεγάλα παράθυρα, τὰ λεπτονγήματα, τὰ παλαιὰ ἐπιπλα.

«Δὲν θὰ τὸν ἴδω ποτὲ στὸ σπίτι τού . . . Τὶ κρῖμα! Δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνη φιλία τελεία χωρὶς οἰκειότητα, καὶ ἡ οἰκειότης εἶνε πολὺ δύσκολη μεταξὺ ἔνδος ἀνδρὸς νέου καὶ μιᾶς γυναικας ποῦ δὲν εἶνε γηρά . . . Άλλ, ίσως καλύτερα ἔτσι . . . Δὲν ζῶμε μέσα στὸν ἴδιον κό-

σμο. Θὰ ἔχωριζόμεθα ἀναγκαστικῶς μ' αὐτὰ τὰ μακρινά του ταξίδια . . . Αργά ἡ γλίγωρα θὰ πανδρευθῇ . . . Ας μένη λοιπὸν εἰς τὸ κατώφλι τῆς ζωῆς μου! Θὰ φυλαχθῶ. Θὰ εἶμαι μαζὶ του ὅλο καρδιά, ἀλλὰ φρόνιμη» . . .

Ἐπροφυλάττετο ἔτσι ἀπὸ μίαν φιλίαν ἡ ὁποία τὴν ἔβγαζε ἀπὸ στενοχωρίαν, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, καὶ ἀπὸ τὴν μόνωσίν της, καὶ ἀπὸ τὸ πένθος της, καὶ τὴν ἔρωτικήν της ὅδύνην . . .

Δὲν ἔδιαβαζε πλέον τὰ γραμματάκια ποῦ εἶχε τοῦ μακαρίτου Μαυρικίου καὶ τὰ ὁποία ἦσαν κρυμμένα σὲ κάποιο συρτάρι.

Δὲν ἔλεγε πλέον ἀπὸ μέσα της:

«Ποῦ εἶνε; εἴν εὐτυχῆς μὲ τὴ γυναῖκα του! Μέξέχασε ἐπιτέλους; Θὰ τὸν ξαναίδω» . . .

«Αντὶ νάνακινή τὴν ζεστὴν ἀκόμη στάκτην τῆς ἀναμνήσεως, παρετήρει τὸ δλίγον φῶς νάντη μ' ἔνα ἀγνωστὸν συναίσθημα, λεπτὸν καὶ καθαρόν.

Πολλὲς φορές, τὴν ἐπαύριον τῶν ἐσπεριδῶν αὐτῶν, ἔλαμβανε ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Νοέλ . . . Εἶχαν συλλογισθῆ λοιπὸν συγχρόνως ὁ ἔνας τὸν ἄλλον! . . .

Τῆς ἔστειλε μίαν ἡμέραν τὸ διφολόγιον ἐνὸς ἐπισήμου γεύματος. ἔνα καρτόνι λευκόχρουσον ὃπου εἶχε χαράξει μερικὰ λέξεις:

«Καληστέρα, κυρία καὶ φίλη . . . Υφίσταμαι ἔναν πολιτικὸν λόγον . . . Θὰ ἐπροτιμοῦσα νὰ ἥμουν καὶ νὰ βλέπω τὸ μικρὸ σας γραφεῖον ὃσας ἥδονής . . . Εε αὐθίον» . . .

Πολλὲς φορές, ἡσθάνετο ή Ζοζάννα μίαν ἀπότομον ἐπιυμιάν νὰ γράψῃ κέκεινή ἐπίσης — ἀπὸ ἀνάγκην νὰ διαχνθῇ καὶ νὰ πῇ δπως λέμε, τὸν πόνον της διὰ νὰ δέσῃ τὴν κλωστὴν μιᾶς διακοπέσης διμιλίας. — Αρχίζε μίαν ἐπιστολὴν: «Αγαπητὲ κύριε . . . » Οχι! . . . Δὲν τῆς ἀρεσε αὐτὸς ὁ τύπος . . . «Αγαπητὲ κύριε καὶ φίλε . . . » Οχι! . . . Θὰ ἥθελε νὰ γράψῃ ἀπλῶς! «Φίλε μου . . . » δὲν ἐτολμοῦσε . . . Καὶ δὲν ἔστειλε καμίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἐπιστολάς.

Δύο ἡ τρεῖς φορές τὴν ἔβδομάδα ἔβλεπε τὸν Νοέλ. Ποῖον θέλγητρον εἶλκυσε λοιπὸν τὸν νέον αὐτὸν πρὸς μίαν γυναικά μετρίας καλλονῆς, ταπεινῆς, κάποτε θλιψμένην, καὶ πάντοτε κάπως μυστηριώδη; Δὲν τῆς ἔκαμνε κόρτε. Δὲν τῆς ἔλεγε δι τε εἶνε ώραία, ποθητῇ καὶ ἔξυπνη. Άλλ, εἶχε μίαν περιπαθῆ περιέργειαν δι' αὐτήν, διὰ τὸν χαρακτῆρα της, διὰ τὰ γοῦστα της, διὰ τὴν περασμένην καὶ τὴν σημερινὴν ζωῆν της — καὶ ἡ περιέργεια αὐτὴ δωμοίαζε μὲ πάθος, μὲ τὴν κίνησιν ψυχῆς πρὸς ἀλλήν ψυχῆν.

Τὰ λόγια τοῦ Φουκάρο ἐνέβαλαν ἀληθινὴν ἀνησυχίαν εἰς τὴν καρδιάν τῆς Ζοζάννας. Επερίμενε ἀριστερῶς τὸν Νοέλ. Εφθασε τέλος χαρούμενος:

— Εἶνε καλὰ ἔδω . . . Εξω κατακλυσμός . . . Πῶς τὰ περνάτε; καλά; δὲν εἰσθε πολὺ κουρασμένη; Ήθελα νὰ ἔλθω χθὲς μά ἡτον ἀδύνατον! Εγενμάτιζα μεταξὺ τῶν μεγάλων τῆς γῆς καὶ καθυστέρησα. Επρεπε νὰ γράψω εἴκοσι ἐπιστολὰς πρὸν ντυθῶ . . .

— Α! είμι εὐχαριστημένος!

— Γιατί;

— Γιατὶ εἶμαι ἔδω . . . Ανιῶ παντοῦ, αὐτὸν τὸν καρόν· ἔχω κρίσιν ἀνίας . . . Εἶνε ἡ πρώτη φορά, υπτερού ἀπὸ τόσα χρόνια . . . Οὔτε ἡ ἐργασία . . . μὲ γιατρεύει.

— Ανιάτε διότι εἰσθε πάρα πολὺ εὐτυχής.

— Εξηγηθῆτε!

— Οι πάρα πολὺ δυστυχεῖς δὲν ἀνιοῦν ποτέ. Ή καταναγκαστικὴ ἐργασία, ἡ φροντὶς διὰ τὸν ἀρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον τοὺς ἐμποδίζει ν' ἀναλύσουν τὴν ψυχικήν τους κατάστασιν. Άλλα σεις, ποῦ ἔχετε ἥρεμην τὴν ζωήν, ποῦ εἶσθε μόνος, καὶ σκέπτεσθε μόνο τὸν ἑαυτόν σας . . .

— Ο Νοέλ ἀρχισε νὰ γελᾷ:

— Πήτε με λοιπὸν συβαρίτην, μπουρζοὰν εὐχαριστημένον, κεφαλαιούχον χορτάτον! . . .

— Ανιάτε διότι διάγετε ζωὴν τεχνητήν . . . Ο ἀνθρωπος εἰν εὐγάστης ἀλλὰ καὶ ζῶν κοινωνίον. Πανδρευθῆτε!

— Απὸ ἐγώσιμόν ; . . . Απὸ «κοινωνικότητα»; Οχι! . . . Θὰ ἥθελα . . . Α! θὰ ἥθελα νὰ ἐπιχειρήσω κάτι πολὺ δύσκολον, νὰ γείνω μεγάλος ἀνθρωπός, ν' ἀνατρέψω τὸν κόσμον καὶ νὰ δημιουργήσω τὴν εὐτυχίαν ἡ τὴν δυστυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Οταν ἐφοιτούσα εἰς τὸ κοιλέγιον, ὀνειρεύομην νὰ γείνω Δὸν Ζουάν ή Ναπολέων . . . Η ζωὴ μοῦ ἐφαίνετο ως δρόμος ἐμποδίων . . . Καὶ ἀργότερα, ἀγάπησα τὸ μυστήριον τῶν ταξιδιῶν, τὰς περιπετείας, τὸν κίνδυνον . . . Αγάπησα τοὺς ξένους τόπους καὶ τὶς γυναικες ποῦ ἀπέφευγαν . . .

— Η Ζοζάννα ἥσθιάνη ἔνα μικρὸν ἐξάφνισμα . . . Ο Νοέλ ἀλλάζε τόνον:

— Ω! μήν πιστεύετε . . .

Δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, νὰ ἐκφράσῃ δληγητῶς τὴν σκέψιν . . . Η Ζοζάννα εἶπε:

— Ναί . . . σᾶς ἔλκυει μοναχὰ ἡ δυσκολία:

— Οχι μόνον . . . Μὲ κατηγορεῖτε δι το προτιμῶ τὸ Λευκόν. Ορος ἀπὸ τὴν Μοιμάρτρην; Εχω τὰς ίδιας προτιμήσεις καὶ εἰς τὰς

αἰσθητικὰς ὑποθέσεις . . . Αγαπῶ τὰς κλεισμένας ψυχάς, ποῦ ἀνοίγονται δλιγ' δλιγ, γιὰ μένα μόνον . . . Αἱ ὁραιότεραι εἶναι καὶ δυσπροσιτώτεραι . . .

— Τότε λοιπόν, εἶπε η Ζοζάννα διατί θέλετε νὰ πάτε εἰς τὴν Ιαπωνίαν;

— Ο Νοέλ έμεινε ἐμβρόντητος:

— Τὸ ξέρετε . . .

— Ναί. Εἶνε πρᾶγμα πολὺ κοινὸν αὐτὴν ἡ Ιαπωνία! Εχει συδηροδρόμους καὶ κυρίους κατρίους χρόματος μὲ ψηλὰ καπέλλα. Δὲν θ' ἀπαντήσετε τίγρεις, δὲν θὰ διακινδυνεύσετε νὰ γείνετε μάρτυς.

— Αστειεύετο, ἀλλὰ καὶ ἡτο εὐθυμος, Παρετήρει ἐπιμόνως τὴν Αγγλικὴν ἐφημερίδα — τὸ Weekly — ἀνοιγμένην ἐμποός της.

— Άλλα πῶς τὸ ξέρετε;

— Απὸ τὸν Φουκάρο . . . Θὰ φύγετε ἀμέσως; Εσκέπτετο:

— Ετοι μὲν τελειώσῃ κι' ἡ φιλία μας. Θὰ μείνω μόνη δπως καὶ πρὶν. Θὰ μὲ ξεχάση γλίγωρα . . . Ελυπεῖτο δι τὸν ἐγνώρισε, δι τοῦ ἔδωκε κατέτι ἀπὸ τὴν σκέψιν της, κατέτι ἀπὸ τὴν καρδιάν της, καὶ ἐπειδή νὰ ἐπρεπε νὰ φύγη νηγχετο.

— Αμέσως; οχι αὐτὸ τὸ έτος. Τὸ ἀλλο ισως, ίσως ἀργότερα, ίσως ποτέ . . . Εχω πολὺ νὰ καταφέρω ἔδω . . . Καὶ τὸ βιβλίον μου διὰ τὸν έν Ιαλίζ ἀγροτικὸν ζήτημα! . . . Καὶ τὴν σειράν τῶν ἀρθρων εἰς τὴν Ανεξάρτητον Επιτεώρησιν! Καὶ τὸ ἀρδοόπτον! . . .

— Η Ζοζάννα δὲν ἐκινεῖτο, ἥσθιάνη ἐν τούτοις δι τὸν εἶνε συδηροδρόμην, κι' ἐβεβαίωσε μὲ περισσοτέρων ἐμφασιν:

— Στὴν Ιαπωνία! . . . Τὶ διάβολο νὰ κάμω στὴν Ιαπωνία; . . .

— Νὰ ξεκάσετε . . .

— Εχω καλύτερο μέσον . . . Οταν εἶμαι ἀτονος καὶ ἀδύνατος, συλλογίζομαι σᾶς ποῦ εἰσθε τόσο γενναία! Καὶ λέγω μέσα μου:

— «Αν δὲν ἐργασθῆς, δὲν θὰ πάω νὰ τὴν ίδω σήμερα . . . » κ' ἐργάζομαι δυσανασχετῶν . . . Εἶσθε η ἀνταμοιβή μου.

Κ' ἐπρόσθεσε, μὲ φωνὴν συγκινημένην, σχεδὸν μὲ τρυφερότητα.

— Ζητήσετε μου σεις, ζητήσετε νὰ κάμω κατέτι πολὺ δύσκολο . . .

— Καὶ ἐνῷ διμιλοῦσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἶδε τὴν Ζοζάνναν νὰ κοκκινίζει: ένα τριανταφύλλι καῦμα ἐπερνοῦσε ἐπάνω ἀπὸ τὸ λεπτὸ πονόγυρο πρόσωπο, ἔχρωματίζε τὰ μάγουλα, τὰ βλέφαρα, τὸ μέτωπο, ένως τὴν ίδιαν τῶν

μαύρων της μαλλιών. Τὸ κοκκίνισμ' αὐτό, ἔνα γοητευτικὸ κοκκίνισμα, ἀπεκάλυπτε τὴν τραχήν της... Ἡτον προσβεβλημένη, εἶχε σιγχυσθῆ, εὐχαριστηθῆ;... Εἰπε μ' ἔναν τόνον κάπως περιγελαστικόν:

— "Εστω! Καθίστ" ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ τραπέζιοῦ καὶ μεταφράσετέ μου αὐτὴν τὴν περιοπὴ τοῦ Weekly. Ἀρκετὰ ἐφλυαρήσαμε. Καθυστέρησα...

— "Άλλὰ ξέρω τ' ἀγγλικά... καὶ θὰ εἶνε δύσκολο.

— Σούτ!... Δουλειά!...

— Εἰσθε κακή. Μὲ κοροϊδεύετε.

Καὶ ὑπήκουσσε.

"Απ' ἔω δ συνηθισμένος θόρυβος βημάτων καὶ φωνῶν, προσκλήσεων, ἀπαντήσεων, τὸ ὠργισμένο δόνημα τοῦ τηλεφώνου. Τὸ γραφείον τῆς Ζοζάννας ἡτον θερμότερο καὶ πιὸ κλειστὸ παρὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ τὸ φῶς ἀκτινοβολοῦσε γλυκύτερον. Καὶ δ Νοέλ εἶπε:

— Καλὰ εἶν' ἔδω.

— Η Ζοζάννα ἀπήντησε:

— Καλὰ εἴνε.

Ἐχαμογέλασαν κυττάζοντες δ ἔνας τὸν ἄλλον, συμπλησιασμένα ἀπὸ τὴν μεταφραστικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, καὶ ἡ φιλία τους, διαμιᾶς τοὺς ἔγινε περισσότερον αἰσθητή, πλέον ἀγαπημένη...

— Η θύρα ἀνοίχθη, δεσποινὶς Μπὸν ἐφάνη, ἐπρόφερε μίαν φράσιν διὰ τὴν Γυναικείαν Ἀδελφότητα καὶ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν...

— Η Ζοζάννα εἶπε:

— Ναί, ναί... ἔννοια σας.

— Η δεσποινὶς Μπὸν ἔφυγε. Καὶ ἐνῷ ἡ Ζοζάννα ἔηγοῦσε εἰς τὸν Νοέλ διὰ τὸ τρίμηνον γραμματεὺς τῆς Γυναικείας Ἀδελφότητος, διὰ τοῦτο ἀνοίξε πάλιν...

— Ενα φρον-φρον μετάξης, μία λευκὴ ἐμφάνισις ξανθή, λαμποκοποῦσα: ἡ Φλορύ.

— Ζοζάννα, γατάκι μου...

Μὲ τὸ ψεύτικο χρυσάφι τῶν μαλλιῶν της καὶ τὰ λοῦσα της ἔμεινε ἀκίνητη ἐπὶ μίαν στιγμήν.

— Μπᾶ! Ντελύλ... Μὴν κινηθῆτε! Τί χαριτωμένα ποῦ εἰσθε ἔτσι, παιδιά μου...

— Παρεκάλεσα τὸν κ. Ντελύλ νὰ μοῦ μεταφράσῃ μίαν σελίδα τοῦ Weekly.

— Κ' ἔγω ὑπερηφανεύομαι πολὺ διὰ τὴν συνεργασίαν αὐτὴν εἰς τὸν Γυναικείον Κόσμον.

— Μπᾶ! εἶπε ἡ Φλορύ καὶ ποιὰ ἀπὸ μᾶς δὲν ἔχει καὶ ἀπὸ ἔναν μικρὸν συνεργάτην! Ἐγὼ ἔχω μισή ντουζίνα, πάντοτε διαθεσίμους, γεμάτους ἀπὸ ζῆλον καὶ ἀφιλοκέρδειαν... Εἶνε οἱ μαῦροι μου... Τοὺς στέλνω δπου θέλω... «Πήγαινε μαῦρε μου».

Ἐχαμήλωσε τὰς γωνίας τοῦ στόματός της καὶ ἐπῆρε τὸν τόνον μπεμπέ:

— Νὰ εἴμαι λυπημένη ἀπόψε! Δὲν μοῦ ἔφεραν τὸ εἰσιτήριο τοῦ Βωδερύ.

Ο Νοέλ καὶ ἡ Ζοζάννα ὅταν ἔμειναν μόνοι εἶκανταχθῆσαν:

— Πολὺ ντιστεγκὲ αὐτὴ ἡ Φλορύ σας! εἶπε δ Νοέλ.

— "Ολοι τὴν εὑρίσκουν χαριτωμένη μὲ τὸ προσωπάκι της τὸ μωρούδιστυκο, καὶ τὴν φλυαρία της.

— "Ολοι! εἶνε ὑπερβολή...

— Εἶνε τόσο κατεργάρα! Ποξάρει γιὰ ἀνεξάρτητη ποῦ κερδίζει μερικὰ χοήματα γιὰ τὴν οἰκογένειά της...

— Τὴν ἀγαπᾶ τόσο πολὺ τὴ δυστυχισμένη τὴ μητέρα της!

— Τὴν ἀγαπᾶ πολύ, σᾶς βεβαιῶ.. Εἶνε δημοσιογράφος ὅπως τόσες ὁραίες γυναῖκες εἶνε καλλιτέχνιδες τοῦ μελοδράματος ἡ τοῦ δράματος ἀπὸ κομψότητα... καὶ ἀπὸ ἐντροπὴν ἀκόμη, διὰ νὰ μὴ διμολογοῦν...

— Ναί, κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ χρονογραφήματά της δπως στρουνθοκάμιλοι πίσω ἀπὸ τὶς πέτρες... Καὶ εἶνε φύλη σας αὐτὴ ἡ κόρη;

— Φύλη μου; "Α! δχ!...

— Σᾶς λέγει γατάκι μου, δὲν ἥξερω τί ἄλλο...

— Καὶ τί σημαίνει αὐτό;

— Αὐτὸ μὲ πειράζει ἐμένα Μοῦ εἶνε πολὺ δυσάρεστο.

— Μπᾶ!

— Μὲ στενοχωρεῖ γιὰ σᾶς ... Πληγώνει τὴν φιλία μου εἰς διτι εἶχε λεπτότερον... Κέπειτα δὲν μοῦ λέτε σεῖς, δὲν φοβεῖσθε μήπως αὐτὴ ἡ Φλορύ...

— Τὶ θέλετε νὰ πῆτε;

— . . . "Οταν ἡ Φλορύ μᾶς εἶπε τὴν κοινὴν αὐτὴν «καλησπέρα»...

— Ναί, εἶπε ἡ Ζοζάνα. Παρετήρησα τὸν τρόπον της, τὸν τόνον της... Νομίζει ίσως...

— Ο! δὲν εἶνε παρὰ μόνον αὐτή...

— Πῶς; Η γοητ-φεμινίστα ποῦ ἔχει σταφύλια στὸ καπέλλο της, νομίζετε...? Ο! αὐτὴν τέλος πάντων τὴν δυστυχισμένη τὴ συγγωρῶ! θὰ μισῇ ὅλους τοὺς ἀνδρες...

— Μὴν κοροϊδεύετε τὴν δεποινίδα Μπόν, σᾶς παρακαλῶ .."Οχι, δὲν εἶν' αὐτή...

— Άλλα ποῖος λοιπόν!...

— Ο Φουκάρ.

— Αὐτὸς δ καραγκιοζοΦουκάρ . . . 'Ετόλημησε...

— Ο Νοέλ εἶδε δι τὴν Ζοζάννα ἡτον στενοχωρημένη...

— Δὲν μοῦ εἶπε τίποτε ιδιαίτερον, ἀλλὰ μοῦ ώμιλοῦσε ἐπιμόνως γιὰ σᾶς...

— Κέπειτα;

— "Επειτα... Τίποτε... "Ας τάφήσωμε...

Δὲν τοῦ δίδω καμμιὰ σημασία...

Ο Νοέλ Ντελύλ ἡσθάνθη κάποιαν δργήν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ξεσπάσῃ μὲ κάποιον. Τὰ ὀραῖα φαιὰ μάτια του ἔγιναν φωτεινὰ καὶ σκληρά, ἡ δλη του ἔκφρασις ἀλλαξε.

— Καλὰ λοιπόν, εἶπε, ἀν αἰσθάνεσθε κάποιαν ἐκτίμησιν καὶ κάποιαν φιλίαν γιὰ τὸ ἄτομόν μου...

— Μὰ ἔχω...

— "Υπομείνατε νάκονύσετε δλόκληρον τὴν σκέψην μου..." Εχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἔρ-

χωμ' ἔδω, καὶ ἀν θὰ ἔπρεπε νὰ κάμω σπανιωτέρας τὰς ἐπισκέψεις μου θὰ ἔλυπονην.—

— Άλλα δὲν θέλω μία Φλορύ κανας Φουκάρ νὰ ἔχουν γιὰ σᾶς τὴν φίλην μου, ποῦ σέβομαι πολύ, ἀνόητες διμίλες καὶ κάθε ἀλλο παρὰ ὑποχεωτικές...

— Η Ζοζάννα ἐσιωποῦσε:

— Τί; εἶπεν δ Νοέλ, δὲν τολμάτε νὰ μοῦ τὸ πῆτε;... δὲν πρέπει νὰ ἔρχωμαι χάριν τῆς Φλορύ καὶ τοῦ Φουκάρ... Καλὰ λοιπόν εἶστω, δὲν ξανάρχομαι...

— Είσθε ὑπερβολικός!...

— Γελάτε... "Εγώ δὲν ἔχω δρεξι γιὰ γέλια "Αν ἡμποροῦσα ἐν τούτοις... ἀλλοῦ; 'Άλλα σεῖς δὲν μένετε ποτὲ στὸ σπίτι σας, δὲν δέχεσθε κανένα... Τότε... πῶς θὰ σᾶς βλέπω; Κυρία... φίλη μου... πῆτε μου... ξητήσετε, βρήτε κάποιο μέσον..."

— Η Ζοζάννα ἔγινε κόκκινη πάλι καὶ ἀφοῦ ἔβαλε ὅλα τὰ δυνατὰ κάπως συγκεχυμένη εἶπε:

— Ναί... ίσως... Γνωρίζετε τὸ ξενοδοχεῖο τῆς Μαριέττας;

[Ἀκολουθεῖ]

[Μετάφρ. Α. Κ.]

MARCELLE TINAYRE



# ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

## ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ

*Ανασηναφαὶ εἰς Φαιστὸν καὶ Ποινιᾶν*

**A**Ι ανασκαφαι ανται ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ κ. Luigi Pernier μέλους τῆς Ἰταλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἀποστολῆς ἐν Κρήτῃ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος τοῦ ἔτους τούτου. Τοῦ ἀποτελέσματα αὐτῶν κατὰ σημείωσιν αὐτοῦ τοῦ κ. Pernier λίαν εὐγενῶς παρακωρθεῖσαν μοι, εἶναι τὰ ἔτη.

Αἱ ἐν Φαιστῷ ἀνασκαφαι ἔγένοντο: αἱ εἰς τὴν με-  
σημβρινὴν κλιτὺν τῆς ἀκροπόλεως, ἐφ' ἣς ἐγείρεται  
τὸ ἀνάκτορον, β' εἰς τὸ ὑπέδαφος τοῦ Μικηναϊκοῦ  
ἀνακτόρου.

Ἡ μεσημβιοῖνὴ κλιτὺς τῆς ἀκροπόλεως ἀνεσκάφη ἐφέτος ἐντελῶς μέχρι τοῦ φυσικοῦ ἑδάφους, ἀνεγνω-  
ρίσθησαν δὲ λειψάνα οἰκοδομῶν ἀνηκουσῶν εἰς τέσ-  
σαρας τούλαχιστον εὐδιακρίτους ἐποχάς. 1) Εἰς τὴν  
προμηκυναῖκην ἐποχὴν (Μεσοινωνῆ ἐποχὴ κατὰ τὸ  
τέλος) ἀνήκουσι λειψάνα τινα οἰκιῶν ἐκτιμένων ἐπὶ<sup>1</sup>  
τοῦ βράχου μὲ τοῖχον ἔξ αἰακτεργάστων λιθῶν συν-  
δεδεμένων διὰ γηῖνου πηλοῦ. Τινὲς τῶν οἰκιῶν τούτων  
ἔχουσιν ἄδαφος ἐκ γυψίνων πλακῶν. Ἐκ τοῦ στρώ-  
ματος τούτου προέρχονται τεμάχια κονιάματος χρω-  
ματιστοῦ καὶ ἀγγεία τοῦ τελευταίου Καμαράαικου ωυ-  
μοῦ. 2) Εἰς τὴν Μυκηναῖκην ἐποχὴν (Τελευταία Μι-  
νωϊκὴ) ἀνήκουν μεγάλοι κανονικοὶ τοίχοι παραλλή-  
λοι πρὸς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ τελευταίου  
ἀνακτόρου καὶ ἀποτελοῦντες ἀναπόδσπαστον αὐτὸν μέ-  
ρος. Καὶ πράγματι χρηστιμένουσιν ὡς ἀντηρίδες καὶ  
στηργάματα τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ ἀνακτόρου, ἥτις  
ἐν μέρει ἔχει οἰκοδομηθῆ ἐπὶ τεχνητῷ ίσοπεδῳ. Εἰς  
τὸ στρώμα τοῦτο ἀνήκουσιν πολλὰ τεμάχια χρωματι-  
στῶν ἀγγείων μυκηναῖκῶν, λαμπτήρι ἐκ στεατίτου γλυ-  
πτῶς καὶ μικρὰ πηλίνη καλυψθειδής τυεῖς (*urna capanna*). 3) Εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐποχὴν ἀνήκουσι τὰ  
λειψάνα ναΐσκου (9,22 Χ, 12) ἐκτιμένους μεταξὺ τῶν  
μυκηναῖκῶν τούχων εἰς τὰς πτυχάς τῆς κλιτύς: ἐκ τού-  
του προέρχονται τεμάχια ἀσπίδων καὶ λεβήτων ἔξ ἐ-  
λισσμάτων ὁρειχαλκίνων ἔκκρούστων. 4) Εἰς τὴν ἐλ-  
ληνοφωμαίκην ἐποχὴν ἀνήκουσι τέλος διάφορα τοιχία  
χονδροειδῆ ἐπικτισθέντα κατὰ ποικίλας διευθύνσεις  
ἐπὶ τῶν προγενετέρων κτιοίμων.

Αἱ σκαφαὶ εἰς τὸ ὑπέδαφος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀντίρου ἐγένοντο.

α'). Ανατολικῶς τῆς ἀνατολικῆς στοάς τῆς κεντρικῆς αὐλῆς (στοά δέ εἶναι τῷ σχεδίῳ τῶν Ἰταλῶν). Ἐνταῦθα ἀνεκαλύψθη μικρὸν Κλίμαξ, δι' οὗ ἀνήγοροντο εἰς τὰ δωμάτια τὰ κείμενα πρός ἀνατολὰς εἰς ἐπιφένειαν ὑψηλοτέρων κατά 0,60. Τὰ εἰσομένα δωμάτια

θησαν αἱ εἰσοδοὶ εἰς συστάδα δωμάτων τοῦ πρώτου ἀνακτόρου (εὐ<sup>τ</sup> Καμαραϊκοῦ). Ἐκ τοῦ προτυλαίου μεταβαίνει τις εἰς διάδρομον, διτοις ἀποτελεῖ τὴν εἰσοδον εἰς τὸ ἀρχαιότερον ἀγάντοφον ἐκ τοῦ ΝΔ. μέρους. Τὰ εἰσημένα δωμάτια ἔχουσι μικρῷς διαστάσεις καὶ τοιχούς ἀρκετά ἴσχυρούς· εἶναι δὲ δύματα τοῦ ισογαίου ἐπὶ τῶν ὅποιων ὑψώθησαν ἄλλα. Περιείχον δραιοτάτους πίθους καὶ λεπτά ἀγγεῖα τοῦ ἀρίστου Μεσοινωϊκοῦ ἡ Καμαραϊκοῦ ρυθμοῦ· πρὸς τούτοις εὑνέθησαν ἐντάσθια ποικίλαι τράπεζαι σπενδόντων πήλιναι μὲ ἐπιφάνειαν στιλπνήν ἐρυθροβαθρήν, διάφορα τετράγωνα καὶ δομιθειδῆ τεμάχια ἐκ μάζης γηνῆς λεπτοτάτης, τὰ ὅποια θὰ ἔχορισμενον πρὸς ἐπένδυσιν ἐπίπλου τινὸς ἔχουσιν καὶ μία μικρὰ κεφαλὴ πηλίνη χωματισμένη κατά τὸν ρυθμὸν τῶν εἰδωλίων τοῦ Πετσοφᾶ.

γ) Πρός ἀνατολάς τῆς κατωτέρας δυτικῆς αὐλῆς καὶ τοῦ τοίχου τῶν ὁρθοστατῶν ἀνεκαλύψθησαν πολλὰ μικρὰ δωμάτια μὲν ἐδώλια κατὰ μῆκος τῶν τοίχων τὰ δωμάτια εἶναι ὅμοια πρὸς τὰ ἀνακαλυφθέντα ὑπὸ τὸ προτυίλον 3. Καὶ ἐπὶ τούτων τῶν δωματίων ἀνύφροντο ἀνώτερον ἔδαφος. Εἰς τὴν κατασκευὴν τινῶν ἔξι αὐτῶν ἐγένετο χρῆσις ὡμῶν πλίνθων. Ἐν δωμάτιον πρὸς νότον, εἰς ὃ ἐισήχετο τις ἐκ τοῦ προτυίλου 3, ἔχει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πιεστήθιον διὰ τὴν ἐκθλιψιν ἐλαύον· ἢ ἄλλον ὑγροῦ. Ἔντευθεν προέρχονται κάλλιστα δείγματα Καμαραικῶν ἀγγείων, τινά τῶν ὅποιών ἔχουσι λεπτότατα τοιχώματα καὶ ἀνάγλυφον διακόσμησιν. Ἀξιον τημειώσεως εἶναι δοχεῖον ἐκ στεατίτου ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὅποιον ἔχουσι χαρασθῆ τέσσαρα πτυνά.

δ') Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ἀνακτόρου ἐσκάφησαν μέχρι τοῦ φυσικοῦ ἑδάφους πολλοὶ δοκιμαστικοὶ λάκκοι ἐπὶ παραλίῃσιν γραμμῶν ἀπὸ βιορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Οἱ λάκκοι αὐτοὶ μᾶς ἐγνώρισαν τὴν διεύθυνσιν τοῦ βράχου καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἀρχαιολογικῶν στρωμάτων τὸν ἐπικειμένων τῆς Φαιστίας Ἀκροπόλεως. Ότι βράχος κατέρχεται φυσικῶς ἀπὸ βιορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἔξι ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· οὕτως ἡ μεγίστη συμπλεσις (*depression*) εὑρίσκεται ἐπὶ τῷ μέρει 50-60 μέτρων.

σίονε) εὐρητά υπό τῷ μερος 50 τοῦ ἀνακτόφου. Ἐγ-  
ταύθα υπὸ τὸ Μυκηναῖον ἐδάφος ἀπαντά στρῶμα  
προμηκναῖκὸν παχὺ περίπου 1,500 και ὑποκάτω  
τούτου στρῶμα νεολιθικόν, τὸ διοτὸν φθάνει βάθος  
ἄλλων 5 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ ἀρχαιοτέρου  
ἀνακτόφου.<sup>Η</sup> Κεντρική αὐλὴ (40) και τὰ γειτονεύοντα  
δώματα πρὸς δυσμάς ἐπίκεινται ἀμέσως ἐπὶ τοῦ νεολι-  
θικοῦ στρώματος. Τὰ δωμάτια πρὸς βορρᾶν και BA.  
τῆς αὐλῆς 40 ἔχουσιν ιδιομῆτρη ἀμέσως ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ  
βράχου.

Εἰς τὸ ἀνάκτορον Φαιστοῦ καὶ εἰς τὸ τῆς Ἀγίας Τριάδος ἡ Ἰταλικὴ Ἀποστολὴ ἐξετέλεσε καὶ ἔγα τινὰ ἀνακαινιστικὰ καὶ στερεωτικά.

Αἱ ἀνασκαφαὶ Πρινιᾶ ἐγένοντο εἰς διάφορα σημεῖα τῆς λεγομένης Παιελας τοῦ ἐπιτέδου δηλ. τῆς ἀκροπόλεως διὰ δοκιμαστικῶν λάκκων καὶ ἀπεκάλυψαν τὰ ἔντις:

1) Είς τὴν νοτιοδυτικὴν χώραν τῆς Πατέλας μέγα οἰκοδόμημα τετράγωνον μὲ τείχη πάχους 2,50 μέτρων ἐκ μικρῶν πελεκητῶν τετραγώνων λίθων καὶ μὲ τέσσαρας ἰσχυροὺς πύργους εἰς τὰς γωνίας. Ἡ εἰσόδος εἰς τὸ οἰκοδόμημα, τὸ δόποιον πιθανᾶς εἶναι φρούριον.

φαίνεται ότι ήτο κατά τὴν NA γωνίαν. Κατά μήκος τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς δὲ βράχος κατέρχεται καθέτως. Οἱ πόνγοι εἰναὶ έκτισμενοι μὲν διγολίθιοις μεγάλους εἰς τὰς γωνίας καὶ μικρούς εἰς τὰ λοιπά μέρη τῶν τούχων. Τὸ ὑλικὸν τῆς οἰκοδομῆς φαίνεται ότι ἀπεστάσθη ἐξ οἰκοδομημάτων τῆς ἀρχαϊκῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς· καὶ πράγματι εὑρηταὶ ἐντετοιχισμένοι ἐν τῷ οἰκοδομήματι λίθοι τινὲς κοπέντες ἐκ μεγάλων δυγκωλίθων καὶ περιέχοντες τεμάχια ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν καὶ μορφᾶς ἔγγειλμάμενά ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς. Οἱ ωμόμός τῆς οἰκοδομίας καὶ τὰ τεμάχια τῶν πηλίνων ἀγγειών μᾶς δεινούνοσιν ότι τὸ φρούριον ήτο ἐν χρήσει κατά τὴν ἐλληνιστικὴν ἐποχὴν (β καὶ 2 ἀιδὼν π. Χ.). Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων διγολίθων μετ' ἐπιγραφῶν εὐδέθη καὶ τεμάχιον στηλῆς σωζόσθης τὸ κάτω μέρος προσώπου ἐνδευμένου ποδήρευ χιτῶνι καὶ ἴσταμένου ἐπὶ βάθρου (*podium*)· οἱ ωμόμός τῆς μορφῆς ταύτης ἀναμμινήσκει τὸν ρυθμὸν μορφῶν τινῶν ἔωργραφημένων ἐπὶ τῆς σαρκοφαγῆς τῆς Ἀγίας Τριάδος. Ἐκ τῶν πηλίνων ἀγγείων πολλὰ εἶναι βαμμένα μὲ γάνωμα μέλανα στιλπνὸν καὶ μεταξὺ τούτων τινά ἔχουσι μορφᾶς ἀναγλύφους· ἄλλα ἀγγεῖα πήλινα ἐρυθρόχροα φέρουσιν ἔγγρακτα εἰς τοὺς ὅμοιους τὸ δόνομα ΑΘΗΝΑΙΑΣ. Ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ εἰδικῶς ἐκτὸς καὶ πλησίον τῆς NA γωνίας συνέληγσαν αἰχμαὶ τινές δοράτων καὶ βέλῃ στόροι. “Ομοιαὶ ἀντιείμενα εὑρέθησαν καὶ εἰς τοὺς πλησίους ἀγρούς εἰς τοὺς δοκιμαστικοὺς λάκκους.

Είς την ἀνατολικὴν χώραν τῆς Ἀκροπόλεως εἰς ἀ-  
γρὸν συνορεύοντα πρὸς τὴν Ἰδιοκτησίαν Σερβογιάννη,  
ὅπουν προέρχονται τὰ πήλινα εἰδῶλα τὰ δημοσιευ-  
θέντα πότι τὸν Wide, αἱ δοκιμαὶ ἀπήγνησαν λειφανά  
τινα ἰδιωτικῶν οἰκιῶν ἀρχαῖκῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς πε-  
ριέχοντα ὠραιοτάτους πίθους μὲ δοξίοντις ταυτίς  
κοσμημένας δι' ἀναγλύφου κόσμου καὶ τεμάχια ὄγ-  
γειών τοῦ γεωμετρικοῦ ουθμοῦ ἐν μιᾷ τῶν οἰκιῶν εὐ-  
ρέθη ἐπιγραφὴ ἀρχαῖκὴ ἐλληνικὴ μὲ δύο σειράς γραμ-  
μάτων, ἐν αἷς ἴσως μηνημονεύεται τὸ ὄνομα τῆς πόλεως  
*Ρεζηνίας.*

Τέλος είς τοὺς ἄγροντας τοῦ Ζερβογιάννη αἱ δοκιμαὶ ἀπετάλυσαν εἰς ἐλάχιστον βάθος δίκτυον οἰκοδομημάτων τῆς ἀρχαῖκης Ἑλλ. ἐποχῆς, περιέχοντα ἄγγεια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα πτήσινα, ὁρεύαλκινα καὶ σιδηρόδεινα. Μεταξὺ τῶν πηλίνων εἶναι ἀξιοσημείωτα εἴδωλα τινα καὶ διάφορα τεμάχια καλλιστών πίθων μὲ ταινίας φερούσας ἀνάγλυφα κοσμήματα. Ἐπί τινος τῶν ἀναγλύφων αὐτῶν διαρρέουν ἵπτεις καὶ δίφοροι μὲ κύνας καταδιώκοντας αἰγάρους καὶ πετόμενα πτηνά. Ἐπί τινος ἀλλού δρόντων δύο Σφίγγες ἀντιμέτωποι κατά τρόπον οἰκοσήμους ἔκατέρωθεν ἀνθεύειν.

Ἐν Ἡρακλείῳ 1 Ὁκτωβρίου 1906.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΑΝΘΟΥΛΙΔΗΣ

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

Περικλῆς Βιζούνιδης

**Ε**ΙΝΑΙ ἐξ τῶν νέων ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρού-  
δος· ὁνυμάτουεν δὲ νέοντος ἀνδρας ἔκεινος ἐξ τῶν  
Πανελλήνων, οἱ ὅποιοι ὀφείλουν καὶ ἡμιποροῦν καὶ  
θέλουν εἴτε εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς Ἐπιστήμης, εἴτε τῆς  
Πολιτικῆς, εἴτε τῆς Τέχνης, τῆς Λογογραφίας καὶ τῆς  
Δημοσιογραφίας νὰ πληρώσουν — ὅχι ἀπλῶς νὰ ἀνα-  
πληρώσουν — τάς ὁμαρτίας τῶν παλαιῶν καὶ νὰ προ-  
ετοιμάσουν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ τόπου.  
Ἐχουμεν εὐτύχως ὅχι ὀλίγους τοιούτους ἀνδρας ἀνά  
τὸν Ἑλλαγμόν· μόνον εἰς τὸ στάδιον τῆς Πολιτι-  
κῆς δὲν εἰδομεν ἀλογη καθάρα νέοντος ἀνδρας: οἱ νέοι  
τὴν ἡλικίαν, ἀπὸ τοὺς δύοις ἔξηρτήσαμεν τὴν ἐλ-

πίδα, ἔγειναν... παλαιότεροι τῶν παλαιῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον τούλαχιστον.

Χρειάζεται ἀκόμη μία μικρὰ διασφήσις τοῦ ὅρου σοῦ τῶν νέων ἀνδρῶν· ἐν πρώτοις ἡ ἡλικία δὲν κατέχει εἰς τὸ ζῆτημα οὐτε τὴν πρώτην οὐτε τὴν δευτέραν θέσιν· Ο ἐργάζομενος εἰς τὸν κύκλον του καὶ ἀναπτύσσον τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τὸ σημεῖον τῆς δράσεώς του, δ ἐκτελῶν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἐν συνειδήσει καὶ μὲν ἐπιτυχίαν ὑπὲρ τοῦ γενικωτέρου συμφέροντος καὶ θέσιν τὴν ἀτομικὴν ἐπιδείξιν καὶ τὸ ἴδιον συμφέροντα εἰς δευτέραν — πραγματικῶς, μὲν ἔργα καὶ ὅρι μὲν λόγια, οὐτε μὲν αὐταπάτην — μοισαίαν μετά τὸ γενικόν, αὐτὸς νομίζω εἶναι ἐκ τῶν νέων ἀνδρῶν ἄγεν· διακρισεως ἡλικίας.



Περικλῆς Βιζούνιδης

Διὰ τὸν κ. Βεζουκίδην συνέρρευσαν καὶ πολλά καλά περιστατικά, ἵνα τὸν φέρουν πολὺ νέον ἀκόμη εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς ἔννικης δράσεως : πρῶτον τούς φύσις προδονιούμονχος μὲν αἷμα ἀλβανοῦ ἡπειρωτικὸν τὸ διποίον καὶ εἴ τὸν δργανισμὸν ἀντούχως εἰς διαιρκῆ ἐργασίαν καὶ πάλιν καὶ ἐμπνέει μὲν ὑψηλά καὶ γενναῖα συναισθήματα, ἐπειτα εὐπορία οἰκογενειακή καὶ τελευταῖον ἡ μετάβασις του εἰς Γερμανίαν εὐθὺς μετά τὴν ἀποεράτωσιν τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν εἰς ἡλικίαν δεκαεξή ἐτῶν.

Τό τελευταίον περιστατικόν είναι πολὺ σημαντικόν: νὰ γνωρίσῃ κάνεις εἰς τὴν ἡλικίαν ἐξενήνη τὸν πολιτισμὸν, νὰ διαμορφώσῃ τὸν χαρακτῆρα του εἰς ἔκλεκτον καὶ αἱληνδό ἐπιστημονικὸν πειθαρχὸν καὶ νὰ ἀφρούσιωσῃ μέσα του τὴν ἀγάπην καὶ ποδὸ πάντων τὴν μέθοδον τῆς ἐργασίας. Εἰς τοῦτο βεβαίως ὀφείλεται τὸ δι τι μετὰ ἔξαετεῖς σπουδᾶς εἰς τὴν νομικὴν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν παρουσιάσθη ἐνώπιον του ἐπιστημονικοῦ κόσμου γερά ἀπλισμένος μὲ τὴν διδαχορικὴν διατριβὴν του εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Βερολίνου, τὴν παφιμώδη διὰ τὴν αὐστηρότερα της, «περὶ τῆς ἐσχάτης προδοσίας (Hochverrat)», ἥ δοποίᾳ ἔκαψε δόν ἐκδόσεις ἀπὸ γεμανῶν ἐκδότην, καὶ διὰ τὴν δόπιον καὶ κρίσεις ἔγιναν εὐνοϊκῶτας καὶ παραπομπὰ εἰς αὐτὴν μὲ εὐηγρημον μειάν εἰς τὰ μεγάλα συστηματικὰ συγγράμματα ἐξεχόντων νομομαθῶν, ὅποιοι είναι ὁ von Liszt, ὁ Binding, ὁ Olshansen, ὁ Kochler, ὁ van Calker. Εἰς τοῦτο ἐπίσης ὁ φίεται τὸ δι τι ὁ κ. Βιζουκίδης δὲν ἀπεκοιμήθη εἰς τὰς δάφνας τῆς πολωτῆς ἐπιτυχίας του, —ἀρκετά δυνατῆς διὰ νὰ κλονίσῃ την παταιοδοξίαν καθε ἀλ-

λου ὁ συνενεστέρου χαρακτήρος —, ἀλλ᾽ ἔξηκαλούθησε τὴν ἐργασίαν μὲ νέυς πραγματείας, ὅποια «αἱ θεμελιώδεις νομοθετικαὶ σκέψεις (Legislatorische Grundgedanken)», «οἱ τίτλοι τοῦ δικαίου τῆς πατρονείας καὶ ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος τοῦ Τριεντοῦ (die Erwertstitel des Patronatsrechtes und das Konzil von Trient εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἄρχειον τοῦ Καθολικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου»)» τὰ ἐργα αὐτά τὸν ἔφεραν κατά λόγον φυσικὸν εἰς τὸ νὰ κληθῇ συνεργάτης τοῦ πολυτόμου συγχρόμματος «περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν συγχρόνων πολιτικῶν», εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ὅποιου μετέχουν μόνον οἱ ἀληθινά ἔξεχοντες καὶ ἐργατικοὶ τῶν πανταχοῦ νομικῶν.

Καὶ αὐτὴ μὲν είναι ἡ μία δύνης τοῦ βίου τῶν καλῶν Ἐλλήνων ἐπιστημόνων, εἰς τὴν δόποιαν καὶ ἄλλοι ἔξερχονται ὑποσδήποτε νικηταί. Ἔρχεται δύως ἡ δευτέρα φάσις τοῦ βίου, ἡ πλέον φοβερά καὶ ἐπικίνδυνος: ἡ πατρικὴ στέγη καὶ ἡ ἀστυκὴ ἀνατροφὴ τῶν ἀγαθῶν γινέων φέρει τὸν σπουδασμένον υἱὸν εἰς τὴν πατρίδα «γιὰ νὰ βγάλῃ παράδεις», διὰ νὰ ἔκμεταλλευθῇ τὴν ἐπιστήμην του.

εκπαιδευούση την επιστήμην του.  
Έδω ἀκριβῶς, ποὺ ὅλγοι ἐπιπλέοντ, διεσώθη ὁ κ.  
Βιζυανίδης καὶ ἡ νίκη του είναι πολὺ μεγαλυτέρα  
της προηγουμένης, διότι καὶ ἀγῶνα χρειάζεται πολὺ<sup>1</sup>  
μεγαλύτερον καὶ αὐτοθυσίαν.

Είς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐνεκολπώθη τὰ ὑγιέστερα στοιχεῖα, τὰ δόποια ἔννοειται εἰναι πάντοτε τὰ δλιγαρφιθμότερα καὶ ἀσθενέστερα Χωρὶς νὰ ἀπορριφθῇ ἀπὸ τὸ «βγάλισμα παραδόνων», ὃν καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶχεν εὑρὼν τὸ πεδίον, ὡς δικηγόρος, ἰδίως παρὰ τῷ Γερεμιανῷ Προξενειῳ, ἥρχεσθη εἰς δλίγια καὶ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον του δέθετεν εἰς ἔξυψωσιν τῶν δμογενῶν ἀλλοτε μὲν ὡς εἰδικὸς καὶ καπόπιν γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τοῦ δόποιον ἐφιλοδόξησε τὴν κατείαν ἀναμόρφωσιν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν τὴν καταρρθώσεν, ἀλλοτε ὡς γραμματεὺς τῆς Κουνωνολογικῆς ἐπιτροπῆς, κατόπιν δὰ διαλέξεων συχρόνην καὶ σοφῶν—ὅς εὐσυνειδήτων — διὰ τῶν δόπιον ἐγγνώσιεν εἰς τὸ κοινὸν ἔντιταν Θεόδωρον Μόρμισεν καὶ να γίγανται Ἰωσῆφ Κόλεε ἐκτὸς ἄλλων, τελος δὲ ὡς χειριστῆς τοῦ καλάμου ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ ὡς ἀλύπτης χειρουργός πρὸς ἀπόσπασιν ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῶν παρασίτων, τὰ δόποια ἐκμυζόνων τὴν δύναμιν καὶ ἀπομαραίνουν τὸ πνεῦμα τοῦ γέροντος, ποῦ ἔπειτε νὰ νεάνῃ. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὁ κ. Βιζουκίδης ἀνεδείχθη μικρὸς Λουκιανὸς εἰς τὴν εὐφυΐαν, εἰς τὸ σκῶμμα, εἰς τὴν ταχύτητα τῆς σκέψεως, εἰς τὴν εὐμορφιάν τοῦ λόγου, εἰς τὴν δημιουργικήν καὶ εὐάριστον πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ πράγματα ἀλληγορίαν.

ματα ἀλληλογριαν·  
Οὐλὴ αὐτὴ ἡ ἔργασία τῶν δύο ἀπόφεων μᾶς δίδει τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸν κ. Βιζουκίδην δὲν θὰ καταβάλῃ εἰς τὸ μέλλον οὕτε ἡ φιλοχορηματία, οὕτε ἡ ἀπογοήτευσις καὶ πικρία, οὕτε ἡ ἀτολμία. Θὰ ἐπικρατῇ εἰς τὴν ψυχήν του ἡ εὐγενής ὁδῷ πρὸς νέας ἐπιστημονικάς δάσκαλας, πρὸς νέους ἄγωνας ἀνὰ τὰ σχετικά πρόδη τὸ ἔργον του σημειά τῆς ἐθνικῆς δράσεως!

A.  $\Sigma$ . A.

## ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

*Οὐτε εἰς τὴν Κέρκυραν οὐτε εἰς τὰς Πάτρας.*

ΠΡΟ πενήντα μηνῶν ἡ οωσικὴ κυβέρνησις μᾶς παρέδωκε ἔνα παλαιὸν λησμονημένο κληροδότημα.

<sup>2</sup> <sup>1/2</sup> Τὸν ἀντιρροσθεπέντα τὸ ἐν λόγῳ κληροδότημα  
ἐκατομμύνδια ρουβλίων — χρεώγραφα κατέτεθη.

ΜΟΥΚΙΟΣ ΣΚΑΙΟΔΑΣ

# ΠΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ · ΕΠΙΣΤΗΜΗ

**Ο** περί Παῦλος Νιοβάνας ἐδιάβασε πρὸ δὲ λίγων ἡμερῶν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν «Παναθηναίων» εἰς στενὸν κύκλον λογίων ἐκ τῶν κ. κ. Α. Π. Κουρτιδή, Κώνστ. Μοσχῆ, Γρ. Εποντόπουλον, Ν. Λάσκαρη καὶ Πέτρου Σπιτουνιάτη, τὸ δρᾶμα, τὸ ἑποῖον εἶχαμεν προαναγγείλει. Τὸ ἔργον ἐπιγράφεται «Ο'Αρχιτέκτων Μάρθας».

“Ο ἀρχιτέκτων Μάρθας, δπως λέγει ο συγγραφεὺς εἰς τὸν πρόλογόν του, οἰκοδομεῖ τὴν ζωὴν σ’ ἔνα σχέδιον ὡραιότητος καὶ καλούσυνης. Ο Μάρθας ἀντιτάσσει ὅλας τὰς ὡραιάς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του διὰ νὰ κρατήσῃ τὸ ἔργον του ὑψηλὸν καὶ ἀκληνητὸν εἰς τὸ φῶς. Κάθε φράσαν ποῦ ή ὑλικὴ ἀντίστασις πρὸς τὴν Μοῖραν ἔξασθενει καὶ νικᾶται, δ Μάρθας ἀντιτάσσει τὸ ὄνειρον. Νικᾷ τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ μέγα φεύγοντος, Ισοδύναμον καὶ κραταιώτερον ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ὅταν εἰς τὴν ἀκατάβλητον καὶ εἰδωνικὴν δομὴν τῆς ἔχθρικῆς Μοῖρας τὸ ἔργον του δέχεται τὸν τελευταῖον κλονισμόν, μὲ τὰ ἕδια στοιχεῖα τῆς ὡραιότητος καὶ τῆς καλούσυνης, ὑψώνει εἰς τὸ φῶς τοῦ θανάτου, ὡραιὸν καὶ ἀγαθόν, δπως τὸ οἰκοδόμημα τῆς ζωῆς. Ή εὐθανασία στεφανώνει τὸ ἔργον του δ ἀρχιτέκτων Μάρθας νικᾷ τὴν Μοῖραν». Μετά τὸν ἔλεγχο τῆς ιδέας της, η Ζωή πάτησε τὸν πόνο της.

Μία ἀπλὴ ἐξέλιξις τῆς ζωῆς δύο εὐγενικῶν ψυχῶν, τὰς ὁποίας ἐνώνει ἡ ἀγάπη, καὶ τὰς ἐνώνει διὰ παντὸς κατόπιν ὁ θάνατος, ἵσου δὲν τὸ δρᾶμα. Τὰ ἐπεισόδια ἀλλιθινά, ὁ διάλογος φυσικώτατος, ἀποδίδει στην ψυχήν τοὺς χαρακτῆρας, μὲν φράστιν ὕδαταν καὶ ποιητικήν. Κάτω ἀπὸ τὸν διάλογον ὁ ὅποιος βαίνει χωρὶς καμίαν ἐκάτητον καὶ ὅμως μὲ τόσην τέχνην, βαδίζει γοργά ἡ Μοῖρα νὰ φέρῃ τὸ ὄρατον τραγικὸν τέλος. Είναι σκηνή, ὅπως ἡ τῆς ἀπαγωγῆς τῆς Μίνας ὑπὸ τοῦ Μάρθη καὶ ἄλλων, ἀριστοτεχνική.

Ο κ. Νιοβάνας παραδέτει κνωτὰ κνωτὰ ἀντιθέσεις τέχνην ποῦ δίδει τὴν ὥραιοτεραν ἐντύπωσιν. Καὶ ἡ σκέψις τοῦ ἀγαπητοῦ συγγραφέως ἡ ὁποία γεμίζει ὅλην τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ παρακολουθεῖ ἐσωτερικὴ πάντοτε, χωρὶς βιαίας, καὶ κοινάς ἐκδηλώσεις, δίδει

**Τ**ΗΝ 18 8)βρίσιν ἥρχισε τὰς παραδόσεις του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, δὲ ἐκ τῶν νεοδιοικισθέντων καθηγητῶν κ. Κ. Ζέγγελης.

την πλευρά της Καθηγητής.  
Ο νέος καθηγητής τῆς Χημείας, ἀφοῦ κατ' ἀρχὰς διά θερμῶν καὶ συγκινητικῶν λόγων ἀνέφερε τὴν δρᾶσιν τοῦ προκατόχου του Χεροτομάνου, τοῦ «ἰδού-σαντος τὸ χημεῖον καὶ τὴν χημείαν αὐτὴν ἐν Ἐλ-λάδi», εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέμα τῆς διμιλίας του περὶ ὅ-λης ἑνεργειας καὶ αἴθρεος.

ληγί, ενεγγύεις καὶ ταῖς αὐτοῖς.<sup>2</sup> Ἡ μελέτη τοῦ θέματος ὑπῆρχεν αὐθιτηρῶς ἐπιστημονική. Τὰς περὶ τῶν ἀποκλειστικῶν παραγόντων τούτων τοῦ σύμπαντος θεωρίας, ἀνεμόχλευσε τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ μετεμόρφωσεν ἐν πολλοῖς ἡ ἀνακάλυψις τοῦ φαδίου καὶ τῶν λοιπῶν ἀκτινεργῶν σωμάτων. Οἱ διμιητῆς ἐπεικήτησεν ἐν μέσῳ τοῦ χάος τῶν σχετικῶν ὑποθέσεων καὶ θεωρῶν<sup>3</sup> ἀνεύρυ τὸν θετικὸν πυρηνα τούτων, ὅστις δὲν θέλει ποτὲ μεταβληθῆσον καὶ ἀν ἀλλαξίουν αἱ σχετικαὶ θεωρίαι. Ἐπίσης ἐζήτησε νῦν φέρεις εἰς ἀρμονίαν τὰς κυριαρχούσας σῆμαδον ὑποθέσεις τὰς πρός τοὺς ἀπαραβάτους νόμους τῆς ἀνθραστίας τῆς ὥλης καὶ ταῖς ἔνοργεις.

αφονίωσις της υποτιθέμενης αρχής. Η ψηφιακή παραγωγή της σημαίνει ότι η απότομη μείωση της απόδοσης στην παραγωγή είναι αποτέλεσμα της αυξανόμενης απόδοσης στην παραγωγή. Το μεταβατικό στάδιο της ανάπτυξης είναι η περίοδος στην οποία η απόδοση στην παραγωγή αυξάνεται στην παραγωγή, αλλά με μειωμένη απόδοση στην παραγωγή.

τὸν δοποῖον κάλλιστα διακρίνομεν τὸν ἵππον καὶ τὸ τοξότην χωρίς νὰ δυνάμεθα νὰ λάβωμεν οὐδένα τούτων χωριστά.

<sup>1</sup>Ιγα δὲ μὴ ἔλθῃ εἰς ἀντίφασιν πρὸς τοὺς νόμους  
τῆς ἀφριδοσίας τὸ γεγονός ὅτι ἐκ τῆς ἀκτινοβολού-  
σης ὑπὸς (οὐαδίου κλ.) διαρκῶς ἐκπέμπεται ἐνέργεια  
(νεομότις, ἡλεκτρισμός κλ.) πρότερον νὰ δεχθῶμεν τὴν  
ὑπὸν ὧς μίαν μορφὴν τῆς ἐνέργειας.

“Οσον ἀφροδῆ τὸν αἰμέρα, ὑπεστήριξεν διτὶ εἶνε ἀνατόρθευτος ή παραδόχη τῆς ὑπάρχειν του, παντελῶς ἄγγωντος ή φύσις ἀποτοῦ. «Εἶνε τὰ ὁδοτατα ἐπειναῖνα νημάτια διὰ τῶν ὀπών μεταδίδεται ή ζωὴ καὶ κίνησις εἰς τὸ ἀπέραντον τοῦ κόσμου θέατρον τούτων οὕτε κανὸν ὑποπτεύει τὴν ὑπαρξίαν διαπειροθεατής, ὁ ἐπιστήμονος ὅμως γνωρίζει διτὶ ὑπάρχοντας ἀσφαλῶς, ἀδυνατεῖ ὅμως νὰ τὸ διαβούλην καὶ τὰ διακρίνειν ἀπλῶς διὰ τοῦ ὀνόματος αἰθήρο». Ο κ. Ζέγγειος ληγει κατόπιν ὅμιλησε περὶ τῶν ἀποριῶν, τὰς δύοιας σχετικῶς μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ, ἐγένησαν αἱ παραδόξου διδύλιττες τοῦ ραδίουν καὶ τῶν ὅμιοιν αὐτῷ σωμάτων. Αἱ κυριώταται τούτων εἶνε ή ἀνέυρεσις τῆς ἀνέξαντος λήπτου πτηνῆς τῆς ἐνεγείας, ἡ οἵτις διαρκῶς ἀκτινοβίσθιτειται ἔξι αὐτῶν, ὡς καὶ ὁ λόγος τῆς σταθερότητος αὐτῆς. Εἰς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων ἀπὸ ἐτῶν παταγένιν θεωρητικῶς καὶ πειραματικῶς ἐρευνῶν, τὰ διηγηματάρχας τῶν μελετῶν του τούτων ἀποτελούσαν μηδημοσιεύσησαν συγχρόνως σχεδόν μετά τὸ διμιλίας τοῦ γερμανιστὶ εἰς τὸ «Περιοδικόν τῆς φυσικῆς Χημείας».

Κατά ταῦτα, τὰ ἀκτινεργά σώματα δὲν ἀκτινοβολοῦσι ὡς οἵμερον θεωρεῖται ἀπὸ τῆς στερεᾶς καταστάσεως. Ἀναπτύξουσον διαρχῶς ἀπέιρως ἐλαχίστη ποσότητα ἀτμῶν, τῶν δποίων τὴν ὑπαρξίν πειραματικῶν ὡς Κ. Ζέγγελης ἀπέδειξεν. Οἱ ἀτμοὶ οὗτοι διαρκῶς ἀποσυντίθενται ἀπλούστεροι καθιστάμενοι μέχρι οὗ καταλήξουν εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς ἀποσύνθεσεως, εἰς τὰς διαφόρους ἐκ τοῦ φασίου κλ. ἐκπεμπομένας ἀττίνας.

Αφού κατόπιν δὲ ὀλίγων ἔξηφε τὴν μεγάλην σπουδαίαν τῆς χρηματίας, ἀπευθυνούμενος πρὸς τοὺς φοιτητάς, συνέστησεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγάπτην πρὸς τὴν ἐπιστολήμην, τῆς ὅποιας ή θεραπεία παρ' ἡμῖν δύναται νάνα θεωρηθῆναι καὶ ὡς ἀνάγκη ἐθνική, καὶ ἥτις πρέπει νάνα εἰνει πάντοτε τὸ ίδεωδες σύμβολον τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

**Α** ΠΟ τὸν Ἀπόλλωνα τῆς Σύρου ἀναδημοσιεύει  
μὲν ἔνα ἀστεῖον προικοσύμφωνον, πολύτιμον δὲ  
κουμέντο νησιώτικης λαογραφίας.

*Ἐν Σίφνῳ, τῇ 10 Ἰανουαρίου 1765.*

Ἐν διόματι τῆς Ἀγίας Τριάδος καὶ τῆς ποκῶντος Κατές. Προσκούσμφωνον τῆς πρώτης κόρης μας θυγατρὸς τοῦ Κωνσταντάκη τῆς Σμαραγδᾶς καὶ τῆς μοναχίτισας τῆς γυναικὸς μου Πιπινάκης. Νά πάρῃ νομιμονός σύζυγον τῆς τὸν Ντομενιγιανάκην τοῦ Κωνσταντίη Μονωλάκη καὶ τῆς Αρχόντισσας Βαρβαρίτσας νὰ τὸν ἔχῃ καὶ νὰ τὸν νέμεται ἡμέρα καὶ νύκτα. Πρώτως τῆς δίδομεν ἀπὸ τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μονηλητῆς μας τὴν εὐχήν. Δεύτερον 4 εἰκονίσματα, τὸ πρότον σὲ ἔντονον δυνατὸν καὶ χονδρὸν δύο δάκτυλα κατὰ 3 σὲ ἀχυβάδες, 3 ὑποκάμισα τὰ δύο μικρά καὶ τὰ ἕνα μεγάλο, 2 ἀπομεισαντά ἀτρίπτητα καὶ δόλγερα, μισοφόρια παστοράκια μπογανιδιασμένα, ἔνα ήμισυ ζευγάρι κάλτουσας, τὴν ἀλλην ἔως ὅστου γείνη ὁ γάμος ἔχει καιρὸν νὰ τὴν πλέξῃ, 1 φουστάνι ἀπὸ οιγωνίτσιτι, καὶ ἄλλο ἀπὸ τσακονέτον, 2 μανδύλια τοῦ λαδιού καὶ 2 χουμαγιά, 1 φασιά διά τὸ καλοσχίζικον, ζευγός παπούτσια τὸ ἔνα μπαλωμένον, 45 πτήχες βροχοζόνα, 3 τυλιγάδια μίτο 253 1/2 πτήχες, καὶ τοῦ γαμού βροῦ μία σκούνια διπτὸν γυναικικά νὰ ωροῦ βοιαρία.

παρὰ βραδιά, 2 ορέλια, 5 παράδες καὶ 3 ασπορα, 2 τουσκάλια καστρινό μὲ τὰ καπάκια των, 2 ποτήρια τῆς Βενέτσιας, 4 πάτια τὸ ἔνα λιγάκι φαγισμένο, 1 μασταράτης μακαρίστος τῆς Γιανιάς μου, 1 φλιντέζάνη καὶ 1 τζάφωρ τὸ ἀμελέτητον, 1 τέτεροι χωρίς καπάκι, 1 καρτσόζυλον ἀπὸ ξύλου ζωντανόν, 3 βελώνες, 1 λίχνον χωματένιον καὶ ἔναν ἄλλον ἀπὸ καθάριον ντενεκὲ μπαγιατισμένον, ἔνα στρῶμα μπαλωμένον ἀπὸ φίνων καλαπότφυλον, 1 κλαδὶ συκιᾶς πέρι τραμοντάνα, μία τζαράφι (χωράφι) ἵσα μὲ μία κυλίστρα ἕνος γαϊδάρου, 2 κότες, 1 πετινόν, 7 αὐγά, 1 κόσκινο κουκιά, 1 μερομιτέλιο σπιτίσια μακαρόνια καὶ ὅν προφθάσωμεν θὰ κάμωμεν ἄλλα τόσα, 2 1/2 λίτρες ἐλιάς, 2 δουζίναις σπανιότσους (χάροντος), 40 πλεξάναις κρεμίδια καὶ 2 βάζους κάπαρι, νὰ τὰ κάμουν ὅλα τὸ θάλασσα, νὰ τρῶν, νὰ πίνουν, νὰ γλεντοῦν ὅλο τὸ ὀκταήμερον, γαμβρός, νύφη, ὅλο τὸ συμπεθερό καὶ οἱ πιὸ κοντά γειτῶνοι. Εἰς τὸν γαμβρὸν τὴν Κοκώνα Κατὲ μὲ ὅλα της.

‘Ο πενθερὸς

#### Κωνστατάκης τῆς Σμαράγδας

**ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ** πράγματα διὰ τὴν ‘Αμερικανικὴν ζωὴν μαγνάνομεν ἀπὸ ἐν ἄρθρον τῆς «Ἀτλαντίδος». Τὸ ἐν Βασιγκτῶνι γραφεῖον τῆς ἀπογραφῆς τῆς χώρας ἐδημοσίευσε πίνακας ὃ δύοις περιλαμβάνει διαφόρους πληροφορίας ἐπὶ 151 πόλεων τῆς Συμπολιτείας. Αἱ πόλεις αὐταὶ εἶγαν πληθυσμὸν ἀντῶν τριάντα χιλιάδων κατὰ τὸ ἔτος 1904. Έτ τῶν πληροφοριῶν τούτων ἡ ‘Ατλαντίς’ ἀποσπᾷ τὰς κατωτέρω:

Ἡ νέα Υόρκη ἔχει τὴν μεγίστην ὅλων τῶν ἄλλων πόλεων ἐπιφάνειαν ἀνεοχομένην εἰν 209, 218 ‘Αμερικανικά στρέμματα, κατόπιν ἔχεται ἡ Νέα Ορλεάνη ἀριθμοῦσα 125, 600 στρέμματα, καὶ τρίτον τὸ Σικάγον τὸν ἔχον 114, 932 στρέμματα. Ἡ Χοβόκεν τῆς πολιτείας Νέας Υερσένης ἔχει τὴν ἐλαζίστην ἐπιφάνειαν, ἦτοι 825 στρέμματα. Αἱ ὀλικαὶ δαπάναι τῶν 151 πόλεων διὰ τὸ ἔτος τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1904 ἀνήρχοντο εἰς 554, 440, 215 δολλάρια, ἐκ τῶν ὅποιων αἱ δημοτικαὶ δαπάναι τῆς Νέας Υόρκης συνεποσοῦντο εἰς 167, 060, 171 ἦτοι τὰ τρία δέκατα τοῦ ὅλου ποσοῦ.

**Ο** ἀποθανὼν Γάλλος κριτικὸς Μάρκελλος Σβόρμπ εἶχεν ἀποκαλέσει τὸν ‘Αγγλον συνάδελφόν του κ. Edmund Gosse «εὐδωπαῖον κριτικὸν» ἐνήμερον πάσης εὐρωπαϊκῆς φιλολογικῆς κινήσεως. ‘Ο κ. Gosse ἔχει ἀσχολήθη ἀπὸ πολλῷ ἐτῶν μὲ τὰς Σκανδινανικὰς φιλολογίας. Εἰνε, καθὼς μαντάνομεν ἀπὸ τὸν ‘Γαλάτην Ἐρμῆν’, ὁ πρώτος ποὺ ἀνεκάλυψε τὸν ‘Ιψεν’. Τὸν ἐγγάριζεν ἐνδομύχως, ἀλληλογραφοῦσε μαζὶ τοῦ, ἐσχολίασε τὸ ἔργον του καὶ ἐπιχειρεῖ ἡδη νὰ μᾶς παρουσιάσῃ τὸν μεγάλον συγγραφέα εἰς εἰδικόν περὶ αὐτοῦ βιβλίον. Τὸ ἔργον θὰ εἴη μεταξὺ τῆς σειρᾶς τῶν ‘Φιλολογικῶν βίων’, τὴν ὅποιαν ἐκδίδουν οἱ κ. κ. Hodder et Stoughton.

**Ο** Ἀλφρέδος δὲ Βινιὺ διηγαλοφήν ποιητῆς τοῦ Ελοα καὶ τοῦ Μωϋσῆ, διηγαλοφήν ποιητῆς τοῦ διηγαλοφήν την δόξαν αὐτῆν μετὰ τοῦ Λαμαρτίνου, γίνεται ἐσχάτως ἀντικείμενον ἐρευνῶν καὶ μελετῶν ἐνδελεχῶν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐκτὸς τοῦ βιβλίου ποὺ διηγαλοφήν την δόξαν αὐτῆν μετὰ τοῦ Λαμαρτίνου, τοῦ Μυσσέ καὶ τοῦ Σαίντ Μπέτ τοῦ ἀφερόντων, πολλὰ ἄλλα βιβλία, μελετῶντα τὸν μεγάλον ποιητὴν καὶ ρεπερέων ὑπὸ τούτην ἡ ἐκείνην τὴν ἐποψιν, ἐξεδόθησαν ἐσχάτως. Ἡ ‘Ἐμμα Σακελλαρίδη δημοσιεύει τὴν ἀλληλογραφίαν του. Κα-

θώς δὲ Jean de Gourmont παρατηρεῖ εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτάς, ἐκτὸς τῶν συγγραφικῶν τοῦ Βινιού προτερημάτων θαυμάζομεν καὶ τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τῆς ζωῆς του. «Οὐαλεί, μέσα εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτάς, περισσότερον διὰ τὰς ἰδέας καὶ τὰ συναισθήματά του παρὰ διὰ τὸν ἔσωτό του. Αἰσθάνεται τὸ θάρρος νὰ ὑποφέρῃ ὅτι ὁ δύνανθρώπος, εἰς τὴν ζωὴν του, ὅχι δύμως καὶ νὸ τὸ δημητρῆ. Μόνον τὸν ἔσωτό του ἐμπιστεύεται καὶ ἀγαπᾷ τὴν μοναξιάν του. Γράφει, καὶ τὸ ἔργον του, ἐνῷ φαίνεται ἀπρόσωπον, εἰνὲ ἀπότελεσμα ἀντονανλύσεων». Ιδού μία σκέψης του: «Ἡ ζωὴ δὲν ἀξίζει, ἀλήθεια, νὰ τὴν συλλογίζεται κανεὶς ἀκαταπαύστως. Οἱ παρίαι τῆς κοινωνίας εἰνὲ οἱ παρίαι».

Ἐληγε ἀγαπήσει μὲ δῆλην τὸν τὴν καρδιά, μὲ μίαν συνεχῆ ἀνησυχίαν καὶ τῆς εἰλέντος μερικά ἔτη τῆς ζωῆς του, τὴν Μαράιαν Δορθάλ. Δι’ αὐτῆν συνθέτει τὰ θεατρικά του ἔργα. Ιδού τί γράφει ἐτάνω εἰς τὴν συλλογής της καταγωγῆς:

*Si des siècles mon nom perce la nuit obscure  
Ce livre, écrit pour vous, sous votre nom vivra.  
Ce que le temps présent tout bas déjà murmure,  
Quelqu'un, dans l'avenir, tout haut le redira.*

Καὶ αὐτὴ ἡ Μαράια Δορθάλ τὸν ἔκαμεν δύστυχη. Ἐπιτέλους ἡ ὑπεροχάνεια του ἐξηγέρθη. Καὶ τὴν ἐγκατέλιπε.

Ἐκτὸς τῶν δύο αὐτῶν βιβλίων ποὺ ἀναφέρομεν ἐξόδησαν ἐπίσης διὰ τὸν Βινιό, τοῦ κ. Marabail: Ἡ ἐπίδοσις τοῦ στρατιωτικοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸν ἔργον τοῦ Βινιού.

**H** σύγχρονος Γαλλικὴ ποίησις ἡμποδοῦμεν νὰ διολογήσωμεν ὅτι γενναῖως, διποὺς ἀνέκαθεν, ἀντιτροσπεύσαντα. Μαζὶ μὲ τὸν ‘Ελληνα Jean Moreas, ὁ Ελληνολατρὸς Ερρίκος δὲ ‘Pervé’, καὶ δὲ Viéle-Griffin, δημιουργὸς τοῦ ἐλευθέρου στίχου, βιβλικὸς αὐτὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν μορφήν, ὁ Francis Jammes ἡ σχάτως προσηλυτισθεὶς εἰς τὸν καθολικισμὸν τοῦ διόποιον στὴν ποίησην οἱ Γάλλοι παρομοιάζουν μὲ τὴν Βιργιλιανήν, δὲ μεγαλόστομος δραματιστὴς Βερερέν, Βέλγος αὐτός, διὰ νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὸν ἀνρικού.

Καὶ μετὰ τούτους, οἱ νεήλυδες Léon Larghier, Emile Despax, Abel Bonnard, ὁ François Porché, ὁ André Spire περὶ τῶν δόποιων μᾶς δύμειτε εἰς τὸν ‘Γαλάτην Ἐρμῆν’ δὲ Jean de Gourmont.

Εἰς τὸ ἴδιον ἀρθρὸν δὲ κ. Γκούρομπον ὑμίλει ὡς ἔξης περὶ τὸν Moreas: «Αἱ Στροφαὶ τοῦ Jean Moreas εἰνὲ βέβαια μία χρονολογία εἰς τὴν γαλλικὴν ποίησιν. Τὸ βιβλίον αὐτὸς παρουσιάζει τὸ τέρμα μᾶς προσωπικῆς ἐξελίξεως, τὴν ἔκβασιν τοῦ ταξιδίου τοῦ Περιπατοῦς προσκυνητοῦ, διὰ μὲν της γαλλικῆς φιλολογίας. Αἱ τὴν τελειότητα αὐτῆν θὰ προσέλθῃ μία νέα ποίησις κλασικῆς ἐμφανίσεως ποὺ θὰ εἴη ἡ stylisation ὅλων τῶν συμβολιστικῶν προσπαθειῶν».

**N** EAN ποιητικὴ συλλογὴν ἔγραψε δὲ κ. F. Vielé-Griffin, δὲ ἐκ τῶν δημητρῶν γράμμων τοῦ ἐλευθέρου στίχου: «Plus loin». Ιδού πῶς κρίνει τὸν ποιητὴν δ. κ. Ηλέτος Κιγιάδο εἰς τὸν Γαλάτην Ερμῆν: «Ημποδεῖ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ συγκινήσεις νὰ ἔχουν ἀλλάξει· ἡ διάνοια αἱ πέμπεινε ἡ αὐτὴ καὶ τὸρα, καὶ τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεως δὲν διαφέρουν πολὺ εἰς τὴν ‘Partenza’ καὶ εἰς τὸν ‘Teatrón’ Ερωτών· ἀπὸ τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεως εἰς τὰς ‘Xaçás’ καὶ εἰς τὴν Chevauchée d’ Yeldis. Οἱ δύο τούτοι ποὺ ἐπροτίμησεν δὲ κ. Φ. Vielé-Griffin τοὺς εἰνὲ πολὺ προσφίλεις τὸ βραχὺ τραγοῦδι ἐνὸς μᾶλλον συνεσφιγμένου ἐνθυμικοῦ σχεδίου καὶ ἀμεσώ-

τερον καταληπτοῦ καὶ τὰ μικρὰ ποιήματα τὰ ὀικοδομημένα ἐλευθέρως... Υπάρχουν εἰς τὸν ποιητὴν αὐτὸν, δὲ διοτοῖς πάντοτε ἐπεξήητησε τὴν ἀπλότητα πολλαὶ ἐσωτερικαὶ ἀντιφάσεις...

**E**ΙΣ τὸν «Νέον Ἐλεύθερον Τύπον» τῆς Βιέννης ὁ Otto Hauser ἐκ τῶν προιόντων τοῦ παγγεραματισμοῦ γράφει ὅτι δῆλη ἡ ζωὴ τῆς σημειωτῆς γαλλικῆς ποιησίας τοῦ οὐδειρόπολού τοῦ Zwickau, τὴν διακεκριμένην αὐτῆν της κατάστασιν τῆς σημειωτῆς γερμανικῆς καταγωγῆς:

«Ο Μάτεροιγκ, ὁ Βερσιάρην, ὁ Κάρολος Βάν Λευπέργη γεγεννήθησαν Φλαμανδοί, ὁ Ἄλβερτος Σαμαίν ἡτού Γάλλος Βόρειος κεπτίσης Φλαμανδὸς ἐκ μητρός, καὶ δὲ Βερλαίν καταγέται ἀπὸ τὴν Λορραΐνην καὶ φερεῖ δινομαδικόν. Ο Άλβερτος Μοχάλ εἶνε Βαλλώνος καὶ πιθανὸν καταγωγῆς γερμανικῆς, ὁ Γουστάβος Κάν έβρωσε γερμανός, ὁ Μάρκελλος Σβόρμπ ὁ διορθός τοῦ φανερώνει ἐπίσης, δὲ Στούαρτ Μερίλλ καὶ δὲ Erançois Viele-Griffin εἶνε ‘Αμερικανός δὲ Ερρίκος δὲ ‘Pervé’ εἶνε Γάλλος εὐγενεῖς, καὶ ὅποις δὲλ οἱ Γάλλοι εὐγενεῖς θὰ ἔχῃ μέσα του γερμανικὸν αἷμα...

**A** ΠΟ ἔνα ἀριθμὸν τοῦ κ. Καμίλλου Μωκλαίο «ὅ Σοῦμαν καὶ οἱ ποιηταὶ» ἀποσπῶμεν τὰς κατωτέρω γραμμάτισ:

«Ἐίνε τὸ αἰσθημα τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς τεχνικῆς, τῆς καθαρᾶς μουσικῆς, τῆς ἡθικῆς αὐτῆς σημασίας τοῦ Σοῦμαν, τῆς τοποθετήσεως τῆς ψυχῆς του εἰς ἓνα ὑψηλότερον ἐπίπεδον, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βάθος τῆς Σουμανικῆς λατρείας καὶ δημιουργεῖ εἰς τοὺς θιασάτας τοῦ ὄντειροπολού τοῦ Zwickau, τὴν διακεκριμένην αὐτῆν της κατάστασιν τῆς σημειωτῆς γερμανικῆς καταγωγῆς:

«Ο Μάτεροιγκ, ὁ Βερσιάρην, ὁ Κάρολος Βάν Λευπέργη γεγεννήθησαν Φλαμανδοί, ὁ Ἄλβερτος Σαμαίν ἡτού Γάλλος Βόρειος κεπτίσης Φλαμανδὸς ἐκ μητρός, καὶ δὲ Βερλαίν καταγέται ἀπὸ τὴν Λορραΐνην διηγεῖται ἀπὸ τὴν μαγικὴν δύναμιν τῶν lieder ἐκτελουμένων εἰς τὸ πιάνο μεταξὺ μερικῶν φίλων. Ἐδῶ ὑπάρχουν θάυματα χάριτος καὶ πόνου, ἐδῶ ἀνανεώτεται ἡ ζωγραφικὴ εὐδεσίς καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ μιᾶς μεγαλοφυίας ποὺ ἀποτελεῖται τῆς ἀνθρωπίνης συγκινησίας...»

**O** ποὺ Pirro ἐδημοσίευσε σπουδαίον βιβλίον περὶ τοῦ J. S. Bach. Ιδού τί γράφει περὶ αὐτοῦ ὁ γνωστὸς μουσικοριτικός κ. Marnold εἰς τὸν Γαλάτην Ερμῆν: «Ο κ. Pirro ἐσμυριλεύθη ὅλα τὰ κείμενα, τὰ παρέβαλε, ἔχει ταῖς πηγάς καὶ τὰ δοκούμεντα, ἐδιόρθωσε τὰς πλάνας ἡ συνεπλήρωση τὰ κενά...» Θεωρεῖ τὸ βιβλίον ἀκόμη ὡς ὅθαυμασίαν βιογραφίαν τοῦ μεγάλου διδασκάλου καὶ ἀφευδῆ δόδηγόν διαμέσου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου του... K.

**P** RO μηρῶν εἰς μίαν του κριτικὴν ὁ Γερμανὸς καπηλητῆς Τόδε ἔλεγε ὅτι οἱ σημερινοί ζωγράφοι τῆς Γερμανίας καὶ προπάντων οἱ Βερολινέζοι, ὅπως ὁ Λίμπεργαν καὶ οἱ μαθηταὶ του, παρέβλεψαν τὸ γνήσιον πνεῦμα τῆς γερμανικῆς τέχνης καὶ ἡ κολούθησαν νέας τάσεις. Εἰς τὴν κριτικὴν αὐτὴν ἐγένετο λόγος καὶ περὶ τοῦ Χάντ Τόμας ὃ δόποις είναι υπόδειγμα τῆς περιέργου τοῦ γερμανικού πνεύματος εἰς τὴν τέχνην της ζωαγρήθη λοιπὸν ὁ Χάντ Τόμας διὰ τὸ ζήτημα, καὶ ἡ ἀπάντησης του δὲν είναι υπόδειγμα τοῦ ζωαγράφου θέλουν νὰ θέουν νὰ θέουν εἰς τὴν τέχνην

Ο Τόμας λοιπὸν ἀναγνωρίζει εἰς τὴν τέχνην χαρακτῆρα ἐθνικὸν καὶ θεωρεῖ τὰς ξένας ἐπιδράσεις ὅχι ὅσα κακὸν ἀλλ’ ὃς ἀγαθόν. Κατ’ αὐτὸν ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία είναι τόσον συγγενεῖς μὲ τὴν Γερμανίαν την πνευματικῶς καὶ ὅπλο ἐπόφευκαν παιδεύσεως ὃστε ἡ ἀλληλεπίδησης εἰς τὴν τέχνην ἀποβαίνει ἀγαθή. Χάρις εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ Γερμανία ἐγκατέλεπτε τὴν κατά συνθήκην ζωγραφικήν. Ο Κουρμέ, ὁ Κορό, ὁ Μιλλέ έβρωσε γερμανότην Ελλήνων, ὡμιλούν τὴν γλώσσ

τὸν καὶ θὰ ἐκλείψῃ ἔτσι ἡ περιωρισμένη κρίσις ἡ  
ὅποια ὑπονομεύει τὴν καλλιτεχνικὴν ζωὴν καὶ τὸ  
καλλιτεχνικὸν αἴσθημα.

M.

#### ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν «Παναθηναίων»  
— ἀδελφὸν τοῦ Υπουργείου —

Ἐκ προηγούμενων εἰσφορῶν . . . . .	Δρ. 2.084.40
Παναγῆς Λάγουστάτος . . . . .	» 8.15
Δουκᾶς Διβάλης . . . . .	» 6.75
Δ. Διακωσταμάτης . . . . .	» 6.75
Λάμπρος Βρετός . . . . .	» 6.75
Γεώργιος Παγανῆς . . . . .	» 2.75
<hr/>	
	Δρ. 2.115.55

Τὸ ἀπαιτούμενον δικὸν ποσὸν εἶναι 3500  
περίπου. Υπολείπονται περὶ τὰς 1500. Καὶ τὸ  
ὑπενθυμίζομεν εἰς δλους. Ὁλοὶ ἔζησαν καὶ ζοῦν  
μὲ τοὺς στίχους τοῦ ὑμνητοῦ τῆς ἐλευθερίας.

Αἱ εἰσφοραὶ στέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν  
«Παναθηναίων», ὁδὸς Ἀριστοτέλους 35.

#### Ο ΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ο βασιλεὺς Γεώργιος προσεκάλεσεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Γάλλον γλυπτηνὸν Ροντέν.

Κατὰ τὸν ἐφετεινὸν διαγωνισμὸν τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρίας ἐβραβεύθησαν τὰ «Σίμπικτα Γλωσσικά» ἔργον τοῦ ἀποδανόντος καθηγητοῦ Ι. Πρωτοδίκου καὶ τὰ «Ἐθνικά παρωνύμια παρὰ τοῖς νεοτεροῖς Ἑλλησί» τοῦ συνεργάτου μας κ. Κ. Σ. Γούναρη.

Εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος θὰ δημοσιεύσωμεν νέον δημοτικὸν τραγοῦδι τῆς Ρόδου «Οἱ Γρηγεὶς καὶ ὁ Χάρος» τὸ ὅποιον μᾶς ἀπέστειλε ὁ φίλος κ. Παῦλος Γνευτός.

Η γαλλικὴ κυβέρνησις θὰ μεταφέρῃ τὴν τέφραν τοῦ Ζολᾶ εἰς τὸ Πάνθεον.

Η κυρία Ζολᾶ θὰ δημοσιεύῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συζύγου της. Μερικὰ ἀπὸ τὰ γράμματα αὐτὰ δείχνουν τὸν Ζολᾶ μὲ νέαν ὄψιν, ὅπου δεκαεννέα ἔτῶν φαίνεται εἰς πλήρη ὀρμότητα.

Ο κ. Μπρέμ Στόκερ φίλος τοῦ πρὸς ἐνὸς ἔτους ἀποδανόντος ἡθοποιοῦ Ἐρβίν ἔξεδωκε δύο τόμους περὶ τῶν Ἀγγλου καλλιτέχνου. Τὸ βιβλίον περιέχει πλειστα ἀνέκδοτα καὶ ἐνδιαφερόντας πληροφορίας.

Δύο ἀνδριάντας ἔχει στήσει ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὸν  
Βέρδη. Εἰς τὴν Νέαν Υόρκην καὶ τὴν Φιλαδέλφειαν.

**Αλληλογραφία.** — κ. Α. Σμύρνην. "Οχι. Μούκιος Σκαύδας δὲν εἶναι ὁ κ. Σκύτης. Κακῶς ἐγράφη εἰς τὰς Σμυρναϊκάς ἐφημερίδας. Οσάκις ἔγραψε εἰς τὰς «Παναθηναία» ὁ κ. Σκύτης, ἔγραψε χωρὶς ψευδώνυμον.

#### ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἀναγραφὴ τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊπόν ἔτος 1906-1907 ἀρχῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἐθν. Πανεπιστημίου κτλ. Πρωτανεία Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1906.

Πανσλαυσταὶ οἱ μεγάλοι ἔχθροι τοῦ γένους. Ἀθῆναι, 1906 τυπογρ. Παρασκευᾶ Λεώνη δρ. 3.

Ιωσήφ ὁ Ἀνδρούσης ὑπὸ Τεξεκήλ Βελανιδιώτου. Ἀθῆναι 1906 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου δρ. 1.

Ἡ διμολογία Κυριλλοῦ τοῦ Δουκάρεως ὑπὸ Δημ. Σίμου Μπαλάνου. Ἀθῆναι 1906 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Η πειρώτικα Παραμύθια ὑπὸ Χ. Χρηστοβασίλη. Ἀθῆναι 1906 τυπογρ. Μ. Σαλιβέρου δρ. 2.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι κρατοῦν κοινοβούλευτικὸν δικαιον ὑπὸ Ἡλία Δ. Ζέγγελη. Τόμος Β'. Ἀθῆναι 1906 τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου δρ. 6.

Τὸ ἄλας καὶ ἀλυκαὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Κ. Α. Στασινοπούλου. Σύλλογος πρός διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων, δρ. 0.40.

Ὑπερωκεάνεια ταξίδια ὑπὸ Πέτρου Φιλῆ. Ἀθῆναι τυπογρ. Κτενᾶ δρ. 2.

Ἀνθρώπινος Μηχανισμὸς μετάφρασμα Ἀλεξάνδρας Παπαμόσκου. Ἀθῆνα 1906.

Die Photographie im Dienste der Geisteswissenschaften von Karl Krumbacher. Leipzig 1906 Druck und Verlag von B. G. Teubner.

Gibt es kein Naturrecht? Inaugural-Dissertation von S. P. Stamulis. Jena Druck von Bernhard Vopelius.

Les hommages divins par Albert Erlande. Poèmes. Paris, E. Sansot & Cie frs. 3.50.